

Kulturmiljöprogram

Karlskoga tätort – värderingsdokument

Innehåll

3 Inledning

- 3 1. Syfte och bakgrund
- 3 2. Kulturhistorisk värdering
- 3 3. Historik
- 4 4. Kulturmiljöprogram och Plan- och bygglagen, PBL
- 4 5. Politiskt beslut i Kommunfullmäktige, KF

5 Hur har vi jobbat?

- 5 1. Kulturmiljöprogrammets kategorier och deras innebörd
- 8 2. Kulturmiljöprogrammets indelning

9 2.1 Kulturmiljöområden

- 10 2.1.1 Björkborn
- 18 2.1.2 Nobelparken
- 24 2.1.3 Backa
- 29 2.1.4 Knektåsen
- 35 2.1.5 Malmgårdarna
- 37 2.1.6 Malmhagen
- 39 2.1.7 Lötgärdet
- 41 2.1.8 Tärpan
- 43 2.1.9 Bofors industriområde

66 2.2 Kulturmiljöbyggnader

- 67 2.2.1 Bregården
- 97 2.2.2 Rävåsen
- 116 2.2.3 Karlberg och Löten
- 125 2.2.4 Centrum
- 155 2.2.5 Rosendal
- 159 2.2.6 Hultsäter
- 164 2.2.7 Bohult
- 176 2.2.8 Loviselund
- 190 2.2.9 Ekeby – Odlingen
- 200 2.2.10 Häsängen
- 213 2.2.11 Dalbacka
- 216 2.2.12 Skranta
- 227 2.2.13 Aggerud
- 241 2.2.14 Stråningstorp
- 246 2.2.15 Sandviken – Stackfallet
- 262 2.2.16 Brickegården
- 273 2.2.17 Bråten – Stolpetorp – Dalen
- 285 2.2.18 Immetorp
- 293 2.2.19 Valåsen

301 2.3 Riksintresse

- 302 2.3.1 Karls-Åby
- 307 2.3.2 Bofors-Björkborn, Rosendal

322 2.4 Byggnadsminne

- 323 2.4.1 Alfred Nobel hotell (före detta Stadshuset)

326 Ordlista

330 Referenser

Inledning

1. Syfte och bakgrund

Kulturmiljöprogrammet är ett kunskapsunderlag som beskriver särskilt värdefulla områden och byggnader i Karlskoga och anger hur kulturvärden och kvaliteter ska värnas. Syftet med Kulturmiljöprogrammet är att stärka kommunens identitet genom att samla kunskapen om stadens historia.

En tidigare kulturhistorisk inventering, "NATUR och KULTUR i Karlskoga", från 1989 låg till grund för en ny inventering av kulturhistorisk bebyggelse i Karlskoga tätort, Etapp 1 från 2015 och Etapp 2 från 2016 som gjordes av Örebro läns museum. Inventeringen fokuserade på byggnader eller sammanhållna byggnadsområden uppförda fram till 1970-talets slut. År 1996 gjorde Örebro läns museum även en kulturhistorisk byggnadsinventering av Bofors industriområde som ingår i Kulturmiljöprogrammet.

Kulturmiljöprogrammet riktar sig i första hand till handläggare av bygglov och detaljplaner men även fastighetsägare som äger en byggnad med kulturhistoriska värden samt intresserad allmänhet. Kulturmiljöprogrammet är ett verktyg för att nå det nationella miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö.

2. Kulturhistorisk värdering

Begreppet "kulturhistoriskt värde" innefattar värden som inte syns direkt utanpå byggnader, till exempel historiska, personhistoriska eller samhällshistoriska värden, så kallade immateriella värden.

En byggnad har ett stort kulturhistoriskt värde om den anses vara autentisk och har en tidstypisk arkitektur, det vill säga om mycket av de ursprungliga byggnadsdelarna och detaljerna finns kvar, som fasadmaterial, fönster, takmaterial, taklutning, dörrar, räcken. En byggnad eller bebyggelsemiljö kan även ha miljömässiga eller konstnärliga värden. Byggnaderna har en egen historia att berätta men är också en del i Karlskogas tätorts utveckling. Karlskoga är en stad med många goda exempel på den moderna arkitekturen, både sammanhängande områden och enskilda byggnader.

Avtryck som människor skapat genom att förändra, modernisera eller anpassa en byggnad under årens lopp kan också ha ett kulturhistoriskt värde och benämns då ofta som årsringar. Vid framtida åtgärder är det viktigt att titta på byggnadens värden och karaktär för att bevara dess kulturhistoriska värde. Det betyder inte att vi alltid ska sträva efter att återställa till det ursprungliga skicket.

3. Historik

Karlskoga – en stad mitt emellan Värmland och Närke.

Området runt Karlskoga kallades ursprungligen Bodaskogen och vid sjön Möckeln låg fåbodar som kallades Möckelns bodar, ett namn som är belagt från 1261. Namnet Karlskoga uppstod år 1589 i samband med att hertig Karl (blivande kung Karl IX) gjorde ett besök i slutet av 1500-talet. Åsystemet till sjön Möckeln och den rikliga tillgången på skog gjorde Karlskoga till en viktig trakt för 1600-talets bruksexpansion och vid seklets mitt började Karlskoga betraktas som en egen bergslag. Från omkring 1640 och decennierna därefter anlades 14 järnhyttor och 8 stångjärnshamrar i socken, varav de flesta var i bruk ännu på 1860-talet. Staden Karlskoga har växt upp kring två tätorter, Karlskoga kyrkby och Bofors järnbruk som utvecklades snabbt från senare delen av 1800-talet. Järnvägen var ett viktigt transportmedel för gods till industrierna.

En viktig trivselfaktor var goda bostäder och ett omfattande nybyggnadsprogram genomfördes. Rosendal, Kanalbostäderna och Skogen kom till. Ekmansbacken var ett betydande genomfarts- och affärsstråk och Bofors började bli känt i världen för sitt stål, krut och sina kanoner. År 1940 fick Karlskoga stadsrättigheter och blev rikets till ytan största stad. Karlskogas tillväxt ökade markant mellan 1930 och 1940 tack vare Bofors expansion. Den kraftiga tillväxten ledde till en stor bostadsbrist. Kommunen började leda bostadsbyggandet i stor skala. År 1941 bildades Karlskoga Bostad AB av kommunen och Bofors. Bostäder från denna tid finns kvar på flera platser, till exempel Karls-Åby, Rävåsen och Bregården.

Förutom bostäder byggdes skolor, sjukvårdsinrättningar och andra allmänna inrättningar. Badhuset tillkom under andra världskriget och 1953 stod Folkets Hus klart. På 1960-talet växte många nya bostadsområden fram för att Bofors behövde mer arbetskraft. I slutet av 1960-talet revs Ekmansbacken och ersattes av ett stort köpcentrum. K-center, som invigdes 1974. Med åren minskade torghandeln och torget börjades användas mer och mer till parkering. År 1978 fick torget en ny plan och parkeringsmöjligheterna togs bort. Det nya torget invigdes med Rickard Brixels skulptur Glädje år 1996. Torget fick sitt nya officiella namn Alfred Nobels torg år 1998. Delar av K-center byggdes om till en galleria redan 1994 och döptes till Kulan.

Omkring 1970 hade Karlskoga kommun 40 000 invånare. Staden drabbades hårt av neddragningarna inom försvarsindustrin mellan 1980 och 1990 och antalet invånare minskade drastiskt med cirka 13 000. Idag bor närmare 30 400 personer i Karlskoga

kommun. Tack vare att Karlskoga är ett starkt tillverkningstekniskt centrum har orten klarat de senaste 25 årens konjunkturedgångar och andra omställningar bra. Det som förr var en bygd dominerad av ett fåtal branscher har utvecklat ett mångsidigt näringsliv med elektronik, försvarsmateriel, tjänsteföretag, metallbearbetning, finmekanik, läkemedelsråvaror, kemiproduktion och trä- och sågverksindustri. Karlskogas spetsområde är avancerad högteknologisk utveckling med faciliteter för provning och utvärdering.

Karlskoga kommun äger tillsammans med Örebro kommun och Region Örebro län **Alfred Nobel Science Park** som är en plattform för forskning och innovationer, direkt kopplad till Örebro universitet. År 2006 startades det unika kommunsamarbetet **Stockholm Business Alliance** (SBA), mellan 55 kommuner i åtta län med fokus på att attrahera utländska investeringar till regionen. Karlskoga och Örebro deltar från Örebro län.

4. Kulturmiljöprogrammet och Plan- och bygglagen (PBL)

Kulturmiljöfrågor regleras i Plan- och bygglagen, främst när det gäller varsamhet, underhåll och förbud mot förvanskning. Den nuvarande Plan- och bygglagen (2010:900) gäller sedan 2011.

Enligt Plan- och bygglagen ska ändringar av byggnader utföras varsamt och ta hänsyn till byggnadens speciella karaktär och arkitektoniska kvaliteter. Bestämmelserna om varsamhet (PBL 8 kap 17 §) och förvanskningsförbudet (8 kap 13 §) gäller all bebyggelse, oavsett när en byggnad är uppförd och oavsett om den ligger inom detaljplanelagt område eller inte. Byggnader behöver inte heller pekats ut

på förhand för att förvanskningsförbudet ska gälla. Det är särskilt viktigt att understryka eftersom det finns många byggnader och bebyggelsemiljöer i Karlskoga kommun som inte redovisas i detta Kulturmiljöprogram.

Vid detaljplanläggning ska byggnader och bebyggelseområden som bedömts som särskilt värdefulla skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att man bevarar befintliga karaktärsdrag och kvaliteter.

Hur man ska bedöma och tillvarata kulturvärden i förhållande till tekniska funktionskrav framgår av Boverkets byggregler, BFS 2011.

I Karlskoga kommun finns kyrkliga byggnader och begravningsplatser som skyddas enligt kulturmiljölagen, KML kapitel 4. Det finns också både kända och okända fornlämningar inom kommunens gränser. En fornlämning är en lämning från äldre tider efter människors bruk av landskapets resurser. För att klassas som fornlämning ska den ha tillkommit före 1850 och vara varaktigt övergiven. I Karlskoga rör det sig om lämningar av bergsbruket (hyttlämningar, dammar, kolbottnar) och lämningar av boplatser och torpbebyggelse. Dessa skyddas genom Kulturmiljölagens andra kapitel (KML 1988:850).

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen (PBL 3 kap Översiktsplan). Planen ska bland annat ge vägledning för beslut om hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras (3 kap § 2 punkt 2).

5. Politiskt beslut om Kulturmiljöprogram tas i Kommunfullmäktige, KF.

Hur har vi jobbat?

1. Kulturmiljöprogrammets kategorier och deras innebörd

Kulturmiljöprogrammet delar in bebyggelser i sex värdekategorier i olika färger, med utgångspunkt i Plan- och bygglagen. Bedömningar av om/hur ett område eller en byggnad ska förändras, underhållas, flyttas eller rivas gör kommunen i varje enskilt fall vid detaljplan- eller bygglovshandläggning. Vid eventuell rivning av en byggnad med kulturhistoriskt värde eller där skyddsbestämmelsen i detaljplanen innehåller ett rivningsförbud ska man dessutom väga in både allmänna och enskilda intressen.

Så här står det i Plan- och bygglagen om förvanskingsförbudet:

”Förvanskingsförbudet gäller vid alla ändringar, såväl exteriört som interiört, och oberoende av om en åtgärd är bygglovs- eller anmälningspliktig eller inte. Rivning av en hel byggnad är dock inte att betrakta som en förvanskning, eftersom det efter

utförd åtgärd inte finns någon förvanskad byggnad. Att förvanskingsförbudet i sig inte kan anses medföra något rivningsförbud framgår också indirekt av hur plan- och bygglagens ersättningsbestämmelser har utformats. Förvanskingsförbudet kan inte heller tillämpas så att pågående markanvändning påtagligt försvåras.” (Boverkets handbok ”PBL kunskapsbanken”).

Även om de röda och blåa värdekriterierna är ganska lika är det viktigt att markera vad som är skillnaden vid en kulturhistorisk värdering. De ”röda” byggnaderna har generellt genomgått mindre förändringar men är fortfarande mycket välbevarade och goda exempel på sin byggnadstyp och arkitekturstil. De ”blåa” byggnaderna har genomgått större förändringar men är mycket goda exempel på sin byggnadstyp och stil. På bilderna nedan ses två typiska byggnader med olika kulturhistoriska värderingar.

Röd – mycket högt kulturhistoriskt värde:
Göktytan 2, Blå huset.

Blå husets ursprungliga fönster är utbytta till lite modernare men alla andra arkitektoniska detaljer är väl bevarade.

Blå – högt eller särskilt kulturhistoriskt värde:
Staren 5, Rosa huset

Rosa huset byggdes om till lägenheter för några år sedan och genomgick då några förändringar, bland annat tillbyggnad av balkonger.

Kulturmiljöprogrammets sex kategorier

ORANGE – Riksintresse

Ett område kan pekas ut som riksintresse om det har speciella förutsättningar som är av nationellt intresse, exempelvis om det är en sammanhängande kulturmiljö som speglar viktiga historiska skeden på ett synligt och fysiskt sätt (Miljöbalken kap 3). Riksintresset ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Det är statliga Riksantikvarieämbetet som avgör vad som är ett riksintresse.

Enligt Plan- och bygglagen 3 kap § 5 ska kommunen i översiktsplanen visa hur den tillgodoser riksintressena och bedöma vilken påverkan eller eventuell skada på riksintressena som planens förslag kan medföra.

LILA – Byggnadsminne

En byggnad får förklaras som byggnadsminne av länsstyrelsen om den har synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller ingår i ett bebyggelseområde med sådana värden. Detta regleras i Kulturmiljölag 3 kap 1 §. Bestämmelserna får även tillämpas på parker, trädgårdar eller andra anläggningar av kulturhistoriskt värde.

Vem som helst kan föreslå att en byggnad ska bli byggnadsminne. Medan utredningen pågår om en byggnad ska bli byggnadsminne får inga ändringar av byggnaden göras. Kommunen får yttra sig innan länsstyrelsen beslutar om ett nytt byggnadsminne och ska även underrättas om alla lagakraftvunna beslut som rör byggnadsminnen.

I beslutet anger länsstyrelsen vilka skyddsbestämmelser som ska gälla för byggnadsminnet. De talar om på vilket sätt byggnaden ska vårdas och underhållas och på vilket sätt den inte får ändras. Skyddsbestämmelserna ska så långt som möjligt utformas i samförstånd med ägaren till byggnadsminnet. När en byggnad eller bebyggelsemiljö är byggnadsminne är det lättare att få del av de bidrag som länsstyrelsen årligen delar ut för förvaltning av värdefulla kulturmiljöer.

RÖD – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggnader med röd klassning, mycket högt kulturhistoriskt värde, är mycket välbevarade och goda exempel på sin byggnadstyp och arkitekturstil. De har stor betydelse för Karlskogas historia och stadsbild, och kan även vara unika.

Vad innebär det?

Förändringar och underhåll ska göras varsamt och byggnaden får inte förvanskas. Med förvanskande åtgärd menas en förändring som genom sin utformning sänker de kulturhistoriska värdena. Förvanskningsförbudet är inte ett förbud att förändra – respekterar och bevarar man värdena kan man ändå ofta utföra olika åtgärder (PBL 8 kap 13–14 §, 8 kap 17 §).

I vissa fall finns områdesbestämmelser eller detaljplaner där det ingår skyddsbestämmelser (q) och varsamhetsbestämmelser (k) för kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Det gäller framför allt blå och röda byggnader.

BLÅ – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Blåklassade byggnader har högt kulturhistoriskt värde (eller särskilt kulturhistoriskt värde enligt PBL). Blå byggnader är mycket goda exempel på sin byggnadstyp och stil. De kan också ha en bakgrund som ger dem en särskild plats i Karlskogas historia, eller vara en byggnadstyp som numera är sällsynt eller har ett betydelsefullt läge i staden. Bedömningen kan även gälla samlade miljöer.

Vad innebär det?

Här gäller samma grundläggande principer som för rödklassade byggnader: Förändringar och underhåll ska göras varsamt och byggnaden får inte förvanskas. Med förvanskande åtgärd menas en förändring som genom sin utformning sänker de kulturhistoriska värdena. Förvanskningförbudet är inte ett förbud att förändra – respekterar och bevarar man värdena kan man ändå ofta utföra olika åtgärder (PBL 8 kap 13–14 §, 8 kap 17 §).

I vissa fall finns områdesbestämmelser eller detaljplaner där det ingår skyddsbestämmelser (q) och varsamhetsbestämmelser (k) för kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Det gäller framför allt blå och röda byggnader.

GRÖN – Visst kulturhistoriskt värde/miljövärde

Grön klassning utgår från stadsplane- och stadsbildsvärden och innebär lägre krav på historisk äkthet i de enskilda byggnaderna. En grön yta, här kallat ett grönt område, bedöms ha en värdefull karaktär i sin helhet.

Vad innebär det?

Underhåll och förändringar ska göras varsamt och anpassas till byggnadens och områdets utformning och karaktär. Enligt lagen gäller det i princip all bebyggelse. Inventeringen lyfter fram den bebyggelse som har ett visst kulturhistoriskt värde. (PBL 8 kap 17 §).

GRÅ – Kulturhistoriskt värde/miljövärde

Till den gråa kategorin räknas byggnader, bebyggelsemiljöer och områden utan egentligt kulturhistoriskt värde, på grund av omfattande förändringar som förvanskat karaktären.

Vad innebär det?

Förändringar och underhåll ska göras varsamt, enligt Plan- och bygglagens generella varsamhetsbestämmelse i 8 kap 17 § som gäller all bebyggelse. Kulturmiljöprogrammets beskrivningar av byggnadens/områdets karaktärsdrag är i vissa fall gjorda som ett stöd för tillämpningen av den generella varsamhetsbestämmelsen i PBL.

2. Kulturmiljöprogrammets indelning

2.1 Kulturmiljöområden

2.2 Kulturmiljöbyggnader

2.3 Riksintresse

2.4 Byggnadsminne

2.1 Kulturmiljöområden

2.1.1 Björkborn

Björkbornsområdet avgränsas geografiskt i inventeringen av Timsälven i väster och industriområdet Nobel Kemi i norr. Nobelkruksvägen med Brandstation bildar gräns i öster och Norrleden i söder.

Bruksområdet Björkborn är en levande miljö med lång historia. Omfattande rivningar i området har dock utplånat äldre tidsepokers fysiska lämningar, ett exempel är rivningen av faktoriet i slutet av 1970-talet. Kanalen, järnvägen och Nobelmuseets byggnader är i princip det enda som återstår av det industrihistoriska arvet. Den bevarade herrgårdsmiljön med komplementbyggnader i kombination med bostadsområden vid Skogsängsvägen, Förmansgatan och Verkmästaregatan samt äldre och nyare kontorsbyggnader skapar en unik helhetsmiljö med brukskaraktär.

Björkborns industri- och bruksområde är beläget längs Timsälvens östra sida i ett öppet odlingslandskap. Med Timsälven som kraftkälla anlades Björkborns hammarsmedja 1639 – ett resultat av Drottning Kristinas engagemang för bergshantering och inrättandet av Bergskollegium. Då Karlskoga var fattigt på järnmalsgruvor hämtades tackjärnet främst från Nora Bergslag. År 1873 såldes Björkborn till AB Bofors Gullspång och har sedan dess varit en del av Bofors AB.

För att underlätta de tunga transporterna till Bofors anlade man en hästbana 1869 från Björkborn, eller Karlskoga fabriksfaktori som det också kallades, till Bofors. Trafiken på hästbanan togs över 1874 av en grävd kanal

med vattenflöde från Timsälven som ledde fram till Bofors station där järnet omlastades till ett stickspår med förbindelse till Bofors. Kanalen användes bara en kort period och ersattes av ett järnvägsspår med direktförbindelse mellan de båda bruken.

I Björkborn anlades 1916 ett drygt dussin arbetarkaserner, de så kallade Kanalbostäderna, som en följd av konjunkturuppgången vid de båda bruken. Nerströms Björkbornskanalens västra sida låg tidigare det äldre bostadsområdet Hägnan som tillhörde de äldsta arbetarbostäderna i Karlskoga. Flera av bostadshusen i Hägnan ödelades genom brand. Den sista arbetarkasernen försvann 1980.

Två bostadsområden nära bruksområdet köptes av HSB i syfte att omvandla dem till bostadsrätter med modern standard. Områdena är tämligen intakta och endast ett hus har rivits i det norra bostadsområdet. Husen är placerade i snörräta rader vilket är en vanlig syn i bruksmiljöernas bostadsområden.

Björkbornsområdet med Herrgården, Nobelmuseet, järnvägsområdet, industriområdet och Kanalbostäderna hör till Karlskogas mer utpräglade och karaktäristiska bostadsområden och är ett signum för Karlskogas stad som brukssamhälle. Verksamheterna inom bergshantering och industrialisering har också en koppling till den nationella samhällsutvecklingen.

Området har mycket högt kulturhistoriskt värde genom sin kompletta och sammanhållna struktur.

Bofors 1:39

Björkbornsvägen 10, (1) Herrgårdsbyggnad, Nobelmuseet

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad herrgårdsbyggnad av lokalt, regionalt och nationellt intresse.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1812–1815

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Herrgårdsbyggnad, Nobelmuseet

Skydd: Ej planlagt

Praktfull herrgårdsbyggnad i två våningar under sadeltak som klätts med tegel. Byggnaden har kromoxidgröna fönster, ljus putsad fasad och ett artikulerat entréparti med uttrycksfullt överstycke.

Historik

Björkborns herrgård uppfördes mellan 1812 och 1815 som bostad åt bruksägarfamiljen men är numera mest känd som periodvis hemvist för Alfred Nobel. Oklarheten kring Nobels mantalsskrivning föranledde juridiska komplikationer om uppfinningarnas ursprungsland. När man kunde fastställa Karlskoga som Alfred Nobels hemort blev det möjligt att komma i gång med den industriella produktionen av hans uppfinningar 1902 med kruttillverkningen inom AB Bofors Nobelkrut.

Kuskbostaden

Björkbornsvägen 10, (2)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välunderhållen byggnad i originalutförande. Byggnaden är en betydelsefull del i bruksmiljön och ska underhållas med likadana material och kulörer som befintliga.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Uppgift saknas

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Brukskontor

Skydd: Ej planlagt

Hus i 1½ plan med takkupa ovanför en farstukvist med enkel utformning samt engelskt röda fönster med förskjuten tvärpost. Taket är i lertegel och skorstenen har en central placering. Fasaden är spritputsad i ljusgult och har fönsteromfattningar i slätputs.

Före detta Alfred Nobels laboratorium

Björkbornsvägen 8, (3)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaderna har mycket stor betydelse för Björkbornsområdet och historien kring Alfred Nobel. Laboratoriebyggnader från tiden hör till ovanligheterna. Förrådshuset uppfört i slaggsten är karaktärsskapande med förankring i traktens byggnadskultur.

Det så kallade Fiffiga huset, närmast i bild, bör få en gaveldörr som passar till husets byggnadsstil. Vid byte av stuprör är knäckta stuprör att föredra. Byggnaden ska underhållas med likadana material och kulörer som befintliga.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1895

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Före detta Alfred Nobels laboratorium

Skydd: Ej planlagt (områdesbestämmelse finns)

Envåningsbyggnader med sadeltak i papp respektive lertegel och fasad i locklistpanel. Fönsterformerna är tidstypiska och en karaktäristisk detalj är den utskjutande takfoten.

Bofors 1:59

Kontorsvägen 6, (4)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden är uppförd med avancerad hantverksmässig stenhuggar- och murverksteknik och är betydelsefull för bruksmiljön. Vid ombyggnation bör fönstren återfå sitt originalutseende med segmentformat överstycke i murverket.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1929 (taxeringsår)

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Brukskontor

Skydd: Ej planlagt

En förvaltningsbyggnad från 1800-talets slut med fasad i tegel och sten. Dörromfattningen är utförd i randhuggen, pikhuggen och slipad kalksten med karvsnitt i Nobelemblemet. Gesimsen är utformad med tandsnittsfris ovanför en sågtandsfris.

Bofors 1:72

Kontorsvägen 2, (5)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden är värdefull för miljön i Björkborn och bör inte genomgå fler ombyggnader utan istället underhållas med material och kulörer som de befintliga, vilka troligen tillkom på 1950-talet.

Historik

En villa med troligt ursprung vid tidigt 1900-tal och som byggts till på 1920-talet och 1950-talet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1907 (taxeringsår)

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Ej planlagt

Tillbyggd tvåplansvilla med moderna två eller treluftsfönster målade i rött och fasad i liggande, ljusgul oljemålad fasadpanel. De knäckta stuprören hör till en äldre byggnadstradition som ger byggnaden karaktär.

Bofors 1:58

Kontorsvägen 16, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Kontorsbyggnaderna är ett uttryck för modernismens genomslag i Björkborns industrimiljöer. Ofärgade aluminiumdörrar hör inte ihop med byggnadernas stil. Byggnaderna bör återfå glasade dörrar i trä.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1929

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Kontor

Skydd: Ej planlagt

Kontorsbyggnad uppförd enligt de funktionalistiska stilidealen, som var dominerande under 1930-talet och framåt. Byggnaden är en av flera med likartad formgivning med flackt tak och stora, ljusa och osmyckade fasadytor. Fönstren med sina enluftsrutor är jämnt fördelade över fasaden och utgör byggnadens sparsamma utsmyckning tillsammans med entrépartiet.

Staketet som hägnar in gräsmattan har tillkommit på senare tid. Tidigare fanns prydliga rabatter och raka grusgångar som omslöt den gröna ytan med vattenspegeln.

Bofors 1:8

Nobelkrutsvägen 6, (7)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Brandstation med tydliga drag av funktionalismens ideal. De välvda taken är typiska för 1940-talets industribyggnader. De svarta stuprören hör däremot inte ihop med byggnadsstilen. Vid byte bör de nya stuprören ha den ursprungliga vita kulören.

Fasaden är putsad i en bruten vit kulör. Det välvda taket som är typiskt för industribyggnaderna i området är i tjärpapp. Enluftsfnstren är jämnt fördelade över fasaden. Det höga tornet var tidigare vitputsat och fnstren hade tvålufter med fnsterluckor. Brandstationen byggdes ut med en vinkelbyggnad 1979.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Uppgift saknas

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Brandstation

Skydd: Ej planlagt

2.1.2 Nobelparken

Bostadsområdet Nobelparken omsluts i norr och öster av Timsälven, i söder av Filipstadsvägen och i väster av Björkbornsvägen. Området hänger samman med Björkborns herrgård och herrgårdsparken framför. Området domineras av villor i två våningar uppförda från mitten av 1930-talet till mitten av 1950-talet. Villatomterna är avstyckade i lika stora delar med en viss förskjutning som skapar både liv och variation i gatubilden. Områdets södra och östra kant består av flerfamiljshus i två eller tre våningar.

Området var obebyggt fram till 1930-talet då ägaren Bofors AB tog marken i anspråk för bostäder. På 1920-talet utnyttjade företaget ängen till bete för åsnor. Orsaken var att Bofors fått en beställning på bergskanoner från Holland och Turkiet. Pjäserna skulle transporteras på åsnor i oländig terräng. Av den anledningen införskaffades åsnor för utprovning av seldon och praktiska fältprov. Området kallades därför Åsneboda i folkmun.

Öster om Timsälven låg fram till 1970-talet ett äldre arbetarbostadsområde, Hägnan, som uppfördes som bostäder för anställda i Faktoriet. Bofors kraftiga expansion under 1930-talet ledde till ett stort behov av nyanställningar och bostäder åt arbetarna. Då bostadsområdet Hägnan inte räckte till styckade man av den gamla betesmarken till tomter som bjöds ut till de anställda vid Nobelkrut och Bofors. Förmånliga lån till arbetarna gjorde det möjligt att med stor egeninsats köpa en tomt av företaget och skaffa en villa på den gamla betesmarken. Företaget tog även ansvar för pensionerade arbetstagare genom att uppföra pensionärsbostäder längs Faktorivägen på Timsälvens västra sida. Det intensiva bostadsbyggandet fortsatte på 1940-talet i kvarteret Kyrktornet med typiska funktisvillor och 1950-talet med de arkitektritade tegelvillorna i kvarteret Mittgången. Vid sidan av Bofors AB har även HSB varit en tongivande byggaktör i Karlskoga som också deltog i utbyggnaden av Nobelparksområdet genom att uppföra flerfamiljshus i tre våningar i kvarteren Prosten och Klockaren på 1940-talet.

Bostadsområdet Nobelparken

Skeppet 1–6, Västra Nobelvägen 2A–12, (1)
Kyrkorgeln 1–5, Västra Nobelvägen 14–22, (2)
Läktaren 1–7, Östra Nobelvägen 1–13, (3)
Mässhaken 1–5, Östra Nobelvägen 15–23, (4)

Stadsdelskaraktär

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

1930-talet

På 1930-talet påbörjades exploateringen av Nobelparksområdet med avstyckning och försäljning av tomter. Närmast parkområdet uppfördes bostadskvarteren Skeppet, Kyrkorgeln, Läktaren och Mässhaken som egnahem av 1930-talets villatyp.

Sadeltaket är brant med den karaktäristiska takkupan med sadeltak och balkong över en förstukvist som inte sällan bärs upp av kolonner. Fasaden är i träpanel i ljus kulör med två- eller trelufts-fönster. Trädgårdarna är generöst tilltagna för att möjliggöra trädgårdsodling för husbehov.

Västra Nobelgatan från söder.

Kyrkspiran 1–4, Östra Nobelvägen 16–10, (5) Kyrkspiran 5–11, Lagmansvägen 16–4, (6) Kyrkspiran 12, Dalvägen 9, (7)

Stadsdelskaraktär

1940-talets villabebyggelse

I samband med att funktionalismens stilideal spreds över landet genom bland annat huskataloger fick den nya kubiska villatypen stort genomslag, inte minst i Karlskoga. Det KF-anslutna företaget Borohus var tidigt ute med den moderna byggnadsstilen. När kvarteret Kyrkspiran började byggas på 1940-talet var funkishuset det mest populära bostadshuset.

Utmärkande för funkisstilen är det flacka taket, rena fasadytor med avsaknad av utsmyckning och två- eller treluftsfönster i ljus färgton eller dovt grönt i kontrast mot den ljusa fasadkulören.

Vilan 1, Faktorivägen 12A, 12B och 12C, (8)
Lugnet 1, Faktorivägen 8A, 8B och 8C, (9)
Lugnet 2, Faktorivägen 4A, 4B, 4C och 4D, (10)
Klockaren 1, Dalvägen 1 och Nobelparken 2–4, (11)
Prosten 1, Nobelparken 1 och Västra Nobelvägen 2, (12)

Stadsdelskaraktär

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

1940-talets flerfamiljshus

Kvarteren Vilan och Lugnet i ytterområdet mot öster hyser flerfamiljshus i två våningar. Husen byggdes på 1940-talet av Aktiebolaget Bofors som pensionärsbostäder åt de anställda. Hyreshusen köptes senare av HSB som rustade upp och bjöd ut dem som bostadsrätter till allmänheten.

Hyreslängorna har en tydlig funkisprägel med det platta taket och den karaktäristiska färgsättningen med ljus fasad och avvikande färg på fönstren. Senare tids inglasning av några trapphus har dock förändrat ursprungskaraktären.

Bostadsområdet närmast Filipstadsvägen, Prosten och Klockaren, uppfördes 1949 med HSB som byggherre. Flerfamiljshusen med tre våningar har en sedvanlig utformning med det karaktäristiska gula teglet och sexkantiga vindsfönster.

Vilan och Lugnet.

Klockaren.

Mittgången 3

Västra Nobelvägen 15, (13)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Mittgångens arkitektritade tegelhus har högt kulturhistoriskt värde och bör inte förvanskas. Den enhetliga formen med inslag av små enskilda variationer som färgskiftningar i fogbruket samt smidesräckenas smäckra form har stor betydelse för husets gestaltning.

Vid byte av ytterdörr är rekommendationen att ersätta den gamla med en dörr som överensstämmer med originaldörren som hade fernissad träyta och två rutor i det övre partiet. Vita dörrar bör undvikas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1955

Arkitekt: Gustaf Lettström

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Kvarteret är enhetligt utformat med rött fasadtegel, tegelsadeltak och perspektivfönster med vita omfattningar. Husen består av två byggnadsvolymer i olika höjd där den lägre delen inrymmer ett våningsplan med uteplats. Väggen vid uteplatsen är i vit liggande panel. Entrén och garaget ligger på gavelsidan

mot gatan. På andra våningen finns en balkong med smidesräcken ut mot gatan. De vita vindsnivorna och fönsterbågarna är också karaktärsskapande för miljön. I de flesta husen har originaldörren bytts ut mot en modern variant, men Mittgången 3 har en väl anpassad entrédörr och garageport på bottenvåningen.

Historik

Mest utmärkande för området är kvarteret Mittgångens enhetliga husbestånd. Området uppfördes av Bofors 1955 med Gustaf Lettström som arkitekt. Han är även uppmärksam arkitekt till bland annat Jönköpings länsmuseum, SKF:s kontor i Göteborg och Båstad Tennishall.

Klockstapeln 4

Dalvägen 8, (14)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Denna funkisvilla vid Dalvägen ingår i en husrad med fem villor med samma tomtstorlek och antal våningar. Här finns mycket kvar av ursprungskaraktären. Byggnadernas läge med långsidan mot vägen ger ett enhetligt intryck i gatubilden.

Vid åtgärder och underhåll bör material och utformning utföras med hänsyn till byggnadens karaktär. Om funkisstilen ska förstärkas ytterligare rekommenderas fönsterbågar i en dov grön färg och fönsteromfattningar som överensstämmer med fasadkulören.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1937

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En funkisvilla med sadeltak, svagt utskjutande takfot och fönster i hörn. Entrédörren, med ett tunt skärmtak ovanför, är fernissad med glasad överdel och har markerad omfattning i avvikande kulör runt om. Fasaden består av ljusa fasadskivor. Trappan har smidesräcke.

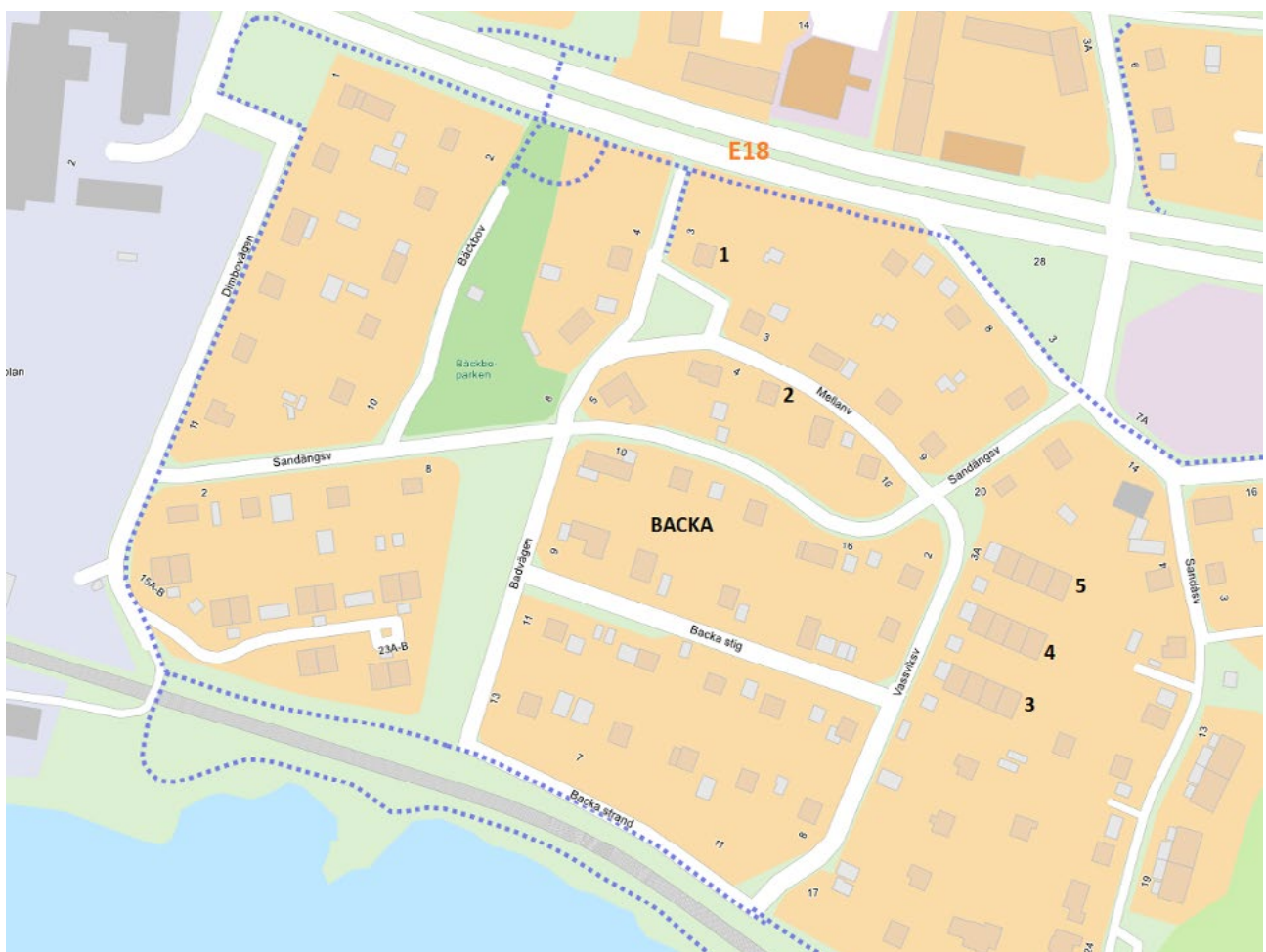
2.1.3 Backa

Området Backa ligger mellan sjön Möckeln och E18. I väster gränsar området till

Bofors industriområde och i öster till den gamla grustäkten vid Sandviken.

Bostadsområdet är tredje generationens arbetarbostäder uppförda av Bofors i företagets omedelbara närhet. Det första arbetarbostadsområdet som kallades Backa låg söder om arbetarbostadsområdet Rosendal, och i direkt anslutning till Timsälven och järnvägen. När Bofors rev arbetarbostäderna för den industriella verksamhetens markbehov uppfördes ett nytt arbetarbostadsområde på näset söder om Bofors som fick namnet Nybacka, följaktligen kallades rivningsområdet för Gammelbacka.

Nybackaområdet med arbetarbaracker där familjer kunde hyra ett rum och kök för 150 kr per år, räckte inte till. Därför började man planlägga nuvarande Backaområdet med egnahemstomter 1903 och området blev klart 1928. Egnahemsrörelsen hade då kommit i gång och Bofors Arbetares Byggnadsaktiebolags uppgift var att underlätta för arbetare vid AB Bofors-Gullspång att skaffa egna hem. Bolaget iordningställde Backaområdet med 61 tomter som såldes till de anställda. Under 1900-talets senare hälft har enstaka funkishus, radhuslängor och några större villor tillkommit i området.

Backaområdet.

Stadsdelskaraktär

Backa är ett tidigt egnahemsområde med bostadshus som är typiska för 1920-talet. Här förekommer hus med brutet tak eller sadeltak. På 1960-talet infogades tre längor med radhus i kvarteret Svärdbäraren som helt bryter av den enhetliga bebyggelsen i Backaområdet.

Backaområdet har även förlorat en del av sitt genuina helhetsintryck genom senare tiders hårda renoveringar. Undantaget är Mellanvägen, kvarteret Torpedfisken och övre delen av Badvägen som har flera

välbevarade bostadshus med 1910–20-talskaraktär. Det kvarvarande värdet består också i de stora och uppvuxna trädgårdarna och bostadshusen med de karaktärsskapande brutna taken som är typiska för egnahemsområden från 1920-talet.

För att förstärka det kulturhistoriska värdet bör färgsättningen i området göras mer enhetlig. Den faluröda färgen är att föredra men i andra hand ljus oljefärg. Knutar och listverk ska vara vita.

Egnahemshus, 1920-talet.

Kvarvarande exempel på de typiska egnahemshusen.

Saxfisker 10

Badvägen 3, (1)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En karaktärs- och miljöskapande byggnad som har stor betydelse för bostadsområdets äldre förankring. För att huset ska behålla sin karaktär ska fönstren inte bytas mot moderna fönsterbågar.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1916

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Trots tillbyggnader finns ursprungskaraktären kvar med brutet tegeltak, stående faluröd träpanel och vita två- eller treluftsfönster med uppskjuten tvärpost.

Historik

Troligen Backaområdets äldsta kvarvarande hus från tidigt 1900-tal.

Sebrafisker 3

Mellanvägen 6, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad villa i nationalromantikens stil. Helspröjsade fönster eller fönster med uppskjuten tvärpost passar bäst ihop med byggnadens original.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Början av 1900-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En 1½-villa med brant sadeltak i tegel. Fasaden är i stående faluröd träpanel med vita fönster och horisontellt våningsband på gaveln. Utbyggd farstukvist med skärmtak finns vid entrén.

Svärdbäraren 27–30

Vassviksvägen 7A, 7B, 7C och 7D, (3)

Svärdbäraren 31–34

Vassviksvägen 5A, 5B, 5C och 5D, (4)

Svärdbäraren 35–38

Vassviksvägen 3A, 3B, 3C och 3D, (5)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Kvarteret Svärdbäraren har den ursprungliga formen kvar trots att de flesta hus har byggts ut med skärmtak av sadeltakstyp. Byggnadens arkitekturade ursprungsgestaltning bör bevaras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1971

Arkitekt: Göran Rygert

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Radhuslängor i funkisstil med två våningar, sadeltak och stort takutfall på framsidan. Fasaderna är i vitt mexitegel på gaveln och liggande träpanel i mörk kulör på framsidan.

2.1.4 Knektåsen

Området Knektåsen ligger öster om Rosendal och består av flera mindre bebyggelseområden med bostäder från tidigt 1900-tal till 1970-tal. Kvarteren och gatorna visar för sin tid en stor enhetlighet. Området består delvis av bergig terräng där bebyggelsen har anpassats efter terrängen.

Hurtig 2–18

Knektåsvägen 5–37, (1)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Fastigheterna har ett arkitektoniskt värde genom att de är byggda med tidstypiska material med enkla proportioner och volymer. Karaktärsskapande är det röda teglet som var vanligt under tidsperioden, samtidigt som det byggdes mycket i Karlskoga. Här finns mycket autenticitet och originalkaraktär kvar från när husen byggdes och området är väl sammanhållet. Området har även ett socialhistoriskt värde då det visar hur man ansåg att tjänstemännen i Bofors under denna tid skulle bo.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Originalfönstren i trä med valsat glas samt originaldörrarna har stor betydelse för hur husen uppfattas. Tak- och fasadmaterialet likaså. Inga utbyggnader bör tillåtas. Eventuella altaner (mot baksidan) bör få likartat utseende och anpassas efter husens stil. Sammanvägt finns här ett stort kulturhistoriskt värde och dessa fastigheter bör få skydd i detaljplan.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1947

Arkitekt: Sven Backström och Leif Reinius

Byggnadstyp: Kedjehus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fyra huslängor med mellan tre och sex hus i varje länga. Husen är sammanlänkade med garage. På baksidan av husen finns ett grönområde med en stor gräsyta med fotbollsplan. Framför två av längorna finns mindre grönområden med björkar. Husen är uppförda i rött tegel. På sadeltaken ligger enkupigt och tvåkupigt lertegel samt tvåkupiga betongpannor. De flesta byggnader har kvar de ursprungliga tvåluftsfönstren samt fernissade trädörrar med ett litet kryss-spröjsat fönster. Garage samt fasad runt entrén består av stående locklistpanel där kulörerna varierar mellan vitt, rött och grönt. Husen har i övrigt balkongräcken i smäckt smidesjärn, detaljerade plåtarbeten och skorstenar i tegel. Trädgårdar mot grönområdet består av fruktträd och buskar. Enstaka altaner förekommer.

Historik

Bostäder uppförda för tjänstemän som jobbade i Bofors. Husen består av fyra rum samt möblerbar hall, kök och matrum. Ett av husen byggdes med en panncentral och rum för tre hushållerskor. Tjänstemannabostäderna är uppförda av de välkända arkitekterna Backström & Reinius, som hade stor betydelse för bostadsutvecklingen i Sverige under 1940–50-talet, bland annat som arkitekter till Åhléns City i Stockholm och stjärnhusen i Rosta i Örebro. Idag är alla hus privatägda.

Hurtig 19–22, Knektåsvägen 3A, 3B, 3C och 3D, (2)

Hurtig 23–26, Knektåsvägen 1A, 1B, 1C och 1D, (3)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Det kulturhistoriska värdet ligger i enhetligheten och i kopplingen till Bofors historia. Många originaldetaljer finns kvar, som smidesräcken, takkupor, entrébelysning och enstaka dörrar. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Originalräcken kan användas som förlaga vid utformning nya staket/räcken.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: cirka 1935

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Två bostadslängor med fyra lägenheter i varje. Varje lägenhet har en egen entré med en liten gräsmatta framför och på baksidan. Fasaden har locklistpanel gulmålad i olika nyanser, gråputsad sockel och vita detaljer. Taken är sadeltak med betongtegel och takkupor. Skorstenarna är plåtinklädda. Tvåluftsönstren är delvis utbytta och någon originaldörr finns kvar. Entrén markeras med lätt utskjutande partier i fasaden och kröns av ett listverk och ursprunglig entrébelysning. Smidesräckena är målade i svart. Altaner finns med varierande utseende. Gångarna är i skifferplattor.

Historik

Förre detta arbetarbostäder för anställda vid Bofors. Två liknande längor finns i Rosendal.

Flink 1–3 (4), Stadig 1–7 (5), Stadig 8–12 (5), Stadig 13–18 (5), Stadig 19–24 (5), Munter 1–6 (6), Tapper 1–4 (7), Tapper 5–9 (7), Tapper 10–16 (7), Tapper 17–19 (7), Tapper 20–23 (7), Tapper 24–26 (7), Tapper 27–31 (7)

Fältjägarvägen 5, 3 och 1, (4), Grenadjärvägen 10 A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10F och 10G, (5), Grenadjärvägen 12 A, 12B, 12C, 12D och 12E, (5), Grenadjärvägen 14 A, 14B, 14C, 14D, 14E och 14F, (5), Grenadjärvägen 16 A, 16B, 16C, 16D, 16E och 16F, (5), Fältjägarvägen 17–7, (6), Grenadjärvägen 11A, 11B, 11C och 11D, (7), Grenadjärvägen 13A, 13B, 13C, 13D och 13E, (7), Grenadjärvägen 15A, 15B, 15C, 15D, 15E, 15F och 15G, (7), Grenadjärvägen 17A, 17B och 17C, (7), Grenadjärvägen 21A, 21B, 21C och 21D, (7), Grenadjärvägen 19A, 19B och 19C, (7), Grenadjärvägen 23A, 23B, 23C, 23D och 23E, (7)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Bostäder uppförda med rationell byggnadsteknik och prefabricerade element. Husen har branta sadeltak med svart betongtegel, inbyggda takfötter samt tegel med träpartier. Färgsättningen i gröna, blåa, gula eller röda kulörer är väldigt tidstypisk. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Ingen förtätning bör tillåtas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1970

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villor och radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Område med fristående villor, kedjehus och garagelängor. Byggnaderna är uppförda med rött tegel och mexisten (kalksandsten) med gavlar och detaljer i stående panel. Panelen är målad i gult, blått, grått, grönt och beige. Taken är av svarta betongpannor eller svart plåt. De flesta av husen har troligtvis haft bruna fönsterbågar från början.

Historik

Sammanhängande område med mycket tidstypiska 1½-plans kedjehus och villor från 1970-talet, i miljonprogrammets anda.

Stursk 1–4, Väpnarvägen 2–8, (8)
Karsk 1–6, Väpnarvägen 1–11, (9)
Skarp 1–3, Väpnarvägen 10–14, (10)
Rask 1–4, Väpnarvägen 13–19, (11)
Morsk 1–2, Väpnarvägen 21 och 23, (12)
Träff 1–5, Husarvägen 1–9, (13)
Träff 6–8, Väpnarvägen 16–20, (13)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Bostäder uppförda med rationell byggnadsteknik och prefabricerade element. Husen har sadeltak med svart betongtegel, inbyggda takfötter samt tegel med träpartier. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Ingen förtätning bör tillåtas vid och omkring husen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1970

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villor och kedjehus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett område som gränsar till ett grönområde med fristående villor och kedjehus där vissa har garage. Bebyggelsen omfattar fristående mindre villor, souterränghus och kedjehus. Fasaderna är i mexitegel (kalksandsten), rött tegel, puts och panel med färgsättning i rött, gult, brunt med mera. Sadeltaken är i svart betongtegel eller plåt.

Historik

Sammanhängande område med mycket tidstypiska bostadshus från 1970-talet, med villor och kedjehus i miljonprogrammets anda.

Stark 1–28, Knektåsvägen 2A–2L, 4A–4D och 6A–6L, (14) **Stark 29–76**, Stamparebacken 2A–2E, 4A–4F, 6A–6D, 8A–8E, 10A–10D, 12A–12F, 14A–14D, 16A–16E, 18A–18D och 20A–20E, (15)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett sammanhängande område med tidstypiska radhus från 1970-talet, uppförda med prefabricerade element med rationell byggnadsteknik. Husen har sadeltak i betongtegel i olika kulörer. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Ingen förtätning bör tillåtas vid och omkring husen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1975

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

17 radhuslängor i 1½ plan med branta sadeltak i betongtegel i olika kulörer samt takkupor. Fönstren är delvis utbytta men originalfönstren är bruna med spröjs. Panelade fasader är i enhetliga kulörer i gult eller rött med bruna gavelspetsar. Till varje radhus hör ett förråd målat i dova kulörer. Garagelängor finns.

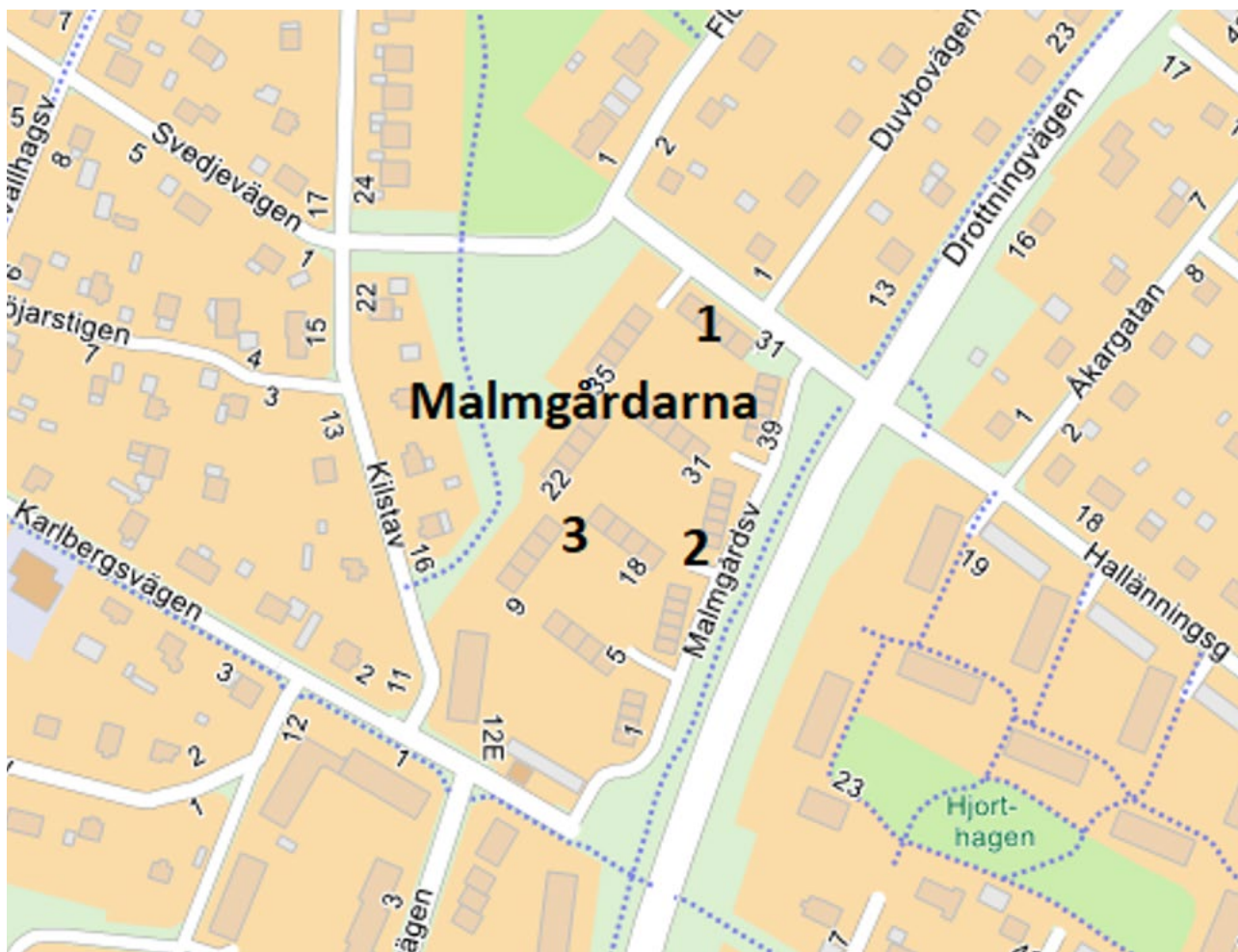
Historik

Sammanhängande område med tidstypiska radhus från 1970-talet.

2.1.5 Malmgårdarna

Området Malmgårdarna ligger i Karlberg och består av enhetliga radhus från slutet av 1940-talet. Bostadsområdet kallas för Blomstermåla och husens utformning ger känslan av engelska radhus.

Malmgårdarna 4–7, Hallänningsgatan 31–37, (1)

Malmgårdarna 8–26, Malmgårdsvägen 1–43, (2)

Malmgårdarna 27–50, Malmgårdsvägen 5–38, (3)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Malmgårdarna utgör ett sammanhängande och väl gestaltat område med bostadslängor med lite olika utseende men som knyts samman väl genom materialval, färgsättning och även till viss del utformning. Många originaldetaljer finns kvar, som fönster, portar, armaturer, räcken och fönsterluckor.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återställa husen till tidigare utseende, det vill säga ersätta senare tillkomna fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Viktigt att tänka på är enhetligheten i området men även den individuella variationen i kulörer. Detaljer som tvålufts-fönster och portarnas utformning är också viktiga att ta hänsyn till. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1949

Arkitekt: Bo Fredzell, stadsarkitekt, och Hjalmar Isander, biträdande stadsplanearkitekt

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Bostadslängor i 1–2 våningar med spritputsad fasad i en ljus gråbeige kulör. Husen har slätputsade listverk i vit kulör och putsade socklar. Sadeltaken är i rött betongtegel och skorstenarna är plåtinklädda. Takfotstassarna är markerade. Tvålufts-fönstren och portarna är delvis ursprungliga. Varje hus får sin egen prägel genom individuell färgsättning av fönster och portar. Vissa av byggnaderna har entrétak i falsad plåt, armaturer med husnummer och ursprungliga räcken. Några av längorna har ursprungliga fönsterluckor. Varje enskilt hus har egen trädgård på baksidan av byggnaden. Några av dem har även en mindre yta på framsidan som inramas av häck.

2.1.6 Malmhagen

Fastigheten Malmhagen 2 ligger i stadsdelen Karlberg som tar form i början av 1900-talet med småskalig villabebyggelse på åkermark. Marken började styckas upp till tomter och fastigheter under 1930-talet. Den dominerande bostadsbebyggelsen på fastigheten Malmhagen 2 är av radhustyp.

Malmhagen 2

Malmhagsvägen 9A–9F, 11A–11H, 13A–13F, 15A–15E, 17A–17B, 19A–19H, 21A–21F, 23A–23E och 25A–25B, (1)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Malmhagen 2 är ett sammanhängande och väl gestaltat område med bostads- och garagelängor med lite olika utseende men som knyts samman väl genom materialval, färgsättning och även till viss del utformning. Många originaldetaljer finns kvar, som fönster, dörrar, armaturer, räcken och garageportar. Karaktärsskapande är det röda teglet som var vanligt vid denna tidsperiod då det byggdes mycket i Karlskoga.

Inga exteriöra förändringar bör ske. Vid omläggning av taket bör man överväga att återgå till lertegel. Det är viktigt att tänka på enhetligheten. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Skydd i detaljplan bör övervägas.

42 bostadslängor med en- till tvåvåningshus i rött tegel men med olika kulörer på fogarna. Byggnaderna har stomme i lättbetong och är placerade med förskjutning. Sadeltaket är täckt med korrugerad svart plåt istället för det ursprungliga tegeltaket. Socklar är gråputsade, fönster och dörrar är ursprungliga. Dörrarna har enkelt utformade entrétak täckta med korrugerad rödbrun plåt. Ursprungliga trappräcken är i smide. Balkongfronter och överliggare är utbytta och var ursprungligen i finkorrugerad plåt. Garagelängorna är från samma tidsperiod med ursprungliga portar med karosseripanel.

Historik

Bostadsområdet uppfördes för bostadsrättsföreningen Nobo.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1955

Arkitekt: L Wiselqvist och Eriksson

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Envåningsradhus.

Tvåvåningsradhus.

2.1.7 Lötgärdet

Lötgärdet 1–98 ligger i stadsdelen Löten.
Villabebyggelse från 1970-talet dominerar i området.

Lötgärdet 1-71, Yttre Lötsvängen 1-73, (1) Lötgärdet 72-98, Inre Lötsvängen 1-33, (2)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Lötgärdet är ett sammanhängande område med tidstypiska villor från 1970-talet i miljonprogrammets anda. Husen är uppförda med rationell byggnadsteknik med prefabricerade element, bland annat branta sadeltak i betongtegel och fasader med både tegel och panel. Troligtvis har färgen på panelen varit mer enhetlig från början.

Det är viktigt att tänka på takets utformning och material. Vid åtgärder och underhåll bör material och utformning utföras med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1978-79

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villor och kedjehus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Området består av sex olika modeller av villor i 1 till 1½ plan. Fasadmaterialen är rött tegel och målad panel. Fönster och dörrar är delvis utbytta.

Historik

Husen är uppförda av HSB.

2.1.8 Täppan

Täppan är ett allmänt vedertaget populärnamn på fastigheterna Katten, Lammet och Killingen som ligger i stadsdelen Löten. Området domineras av villor.

Katten 9–14, Täppan 17–27, (1) Lammet 1–3, Täppan 1–5, (2) Killingen 1–5, Täppan 7–15, (3)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Täppan är ett sammanhängande och väl gestaltat område med villor med gemensam utformning. Många originaldetaljer finns kvar, som fönster, dörrar och garage. Karaktärsskapande är det röda teglet som var vanligt vid denna tidsperiod då det byggdes mycket i Karlskoga.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återställa husen till tidigare utseende. Det är viktigt att tänka på enhetligheten i byggnaderna men också skillnaden mellan fogarnas kulörer. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1954

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villor

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Mindre villor med fasad i rött tegel. Kulören på fogen varierar mellan husen. Husen har sadeltak med mörka betongpannor och skorstenar i rött tegel. Byggnaderna har källarvåning. Flera av byggnaderna har ursprungliga fönster och dörrar. Dörrarna har små skärmtak täckta av plåt. Trappräckena är i järn. Till byggnaderna hör garage med putsade fasader i en mycket ljus kulör. Garagetaken är asymmetriska sadeltak och några har kvar den ursprungliga gröna sinuskorrugerade plåten. Garageportarna har en ovanlig utformning med sina avskurna övre hörn. Garageportarna är klädda med stående panel som inte är täckmålad.

2.1.9 Bofors industriområde

Industrianläggningarna vid Bofors är koncentrerade till ett område söder om E18. Huvuddelen av anläggningarna ligger väster om Timsälven men den viktiga kanonmonteringen finns på den östra sidan. Strandlinjen till Möckeln har successivt flyttats söderut sedan 1880-talet, genom utfyllning. Vissa anläggningar ägs av Booforsen AB men en stor del ägs av eller hyrs ut till externa aktörer. Flera av anläggningarna utanför staketet har också sålts. Från sent 1800-tal är ganska lite bebyggelse bevarad. Till- och ombyggnader ger området en splittrad karaktär vilket är nästan oundvikligt i en levande industrimiljö. Förändringarna visar i stället hur verksamheten har vuxit och förnyats. Vid avgränsning av den kulturhistoriskt intressanta bebyggelsen har vi tagit hänsyn till ursprunglighet, vad som kan sägas vara tidstypiskt samt spår av verksamheter från olika perioder. Det är inte bara de allra äldsta anläggningarna som är intressanta utan också bebyggelsen från expansionen under 1940-talet liksom rester av tidig bostadsbebyggelse. Genom att bevara dessa rester kan vi få en uppfattning om arbete

och livsvillkor under olika epoker. Det är mycket positivt att en del av den äldre bebyggelsen finns kvar, fortfarande används oavsett ombyggnad och i många fall med en helt annan funktion.

Kanonverkstaden ligger centralt i området och har trots tillbyggnader mycket av sin ursprungliga karaktär kvar även interiört. Gatan mellan kanonverkstaden och hårdverket har stort värde som den bäst bevarade miljön från sekelskiftet. Verktygverkstaden söder om hårdverket är en tidig 1900-talsbyggnad med relativt välbevarad tegelexteriör. Stålverket som helhet, väster om kanonverkstaden, har trots många till- och ombyggnader ett visst värde. I smedjan är interiören välbevarad och kraftstationen från 1917 är fortfarande i drift och har kulturhistoriskt värde. Utanför det inhägnade området finns också ett flertal värdefulla byggnader. Den sentida bebyggelsen från 1960–90-talen ingår inte i kulturmiljöinventeringen eftersom den är gjord ur ett kulturhistoriskt perspektiv.

Bofors industriområde med Backa.

Kanonverkstaden

de äldre delarna som är uppförda i slaggsten (1)

**Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde**

Värdebeskrivning

Kanonverkstaden har stort industrihistoriskt värde. Stora exteriöra värden finns speciellt mot Verkstadsgatan som är en av områdets värdefullaste miljöer. Gavlarna på industribyggnaderna ägnades extra omsorg. Den nutida verksamheten har lett till en del förändringar, till exempel igensatta fönster, målning av väggar och installation av ventilationssystem, men stomme, pilastrar, järnpelare och spröjsade fönster finns kvar.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1884–1929

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Det höga smala skeppet i två våningar uppfördes 1884. Den äldsta, norra delen, är byggd i slaggsten med höga smala bågformade fönster delvis igensatta med röd plåt. Ursprungligen hade byggnaden tegeltäckt sadeltak. I samband med att ytterligare tvärskepp byggdes 1914 förlängdes byggnaden söderut. Den nya delen uppfördes i tegel med välvda fönster- och portöppningar. Skeppet som byggdes 1914 reser sig över de övriga skeppen och har en dekorativ fasad mot väster. Väggarna är i rött tegel med dekorativ takfotgesims samt lisener. Sadeltaket har plåttäckt lanternin som har satts igen men försetts med mindre fönsteröppningar. På gaveln finns bågformade fönster- och valvöppningar, delvis igensatta, samt två tornliknande påbyggnader. Detta lägre skepp tillkom 1929 och är uppfört i rött tegel med pulpettak.

Den dekorativa fasaden mot väster har smala höga bågformade fönster som är delvis igensatta med plåt. På norra långsidan är de höga välvda tätspröjsade fönstren bevarade men övermålade. På södra långsidan är fönstren igensatta med plåt. Skeppet är brett med en rad järnpelare i mitten.

Under senare delen av 1930-talet byggdes kanonverkstaden om och fick pulpettak med ljusinsläpp i serponit. Samtidigt höjdes ytterväggarna vilket syns på murverket närmast takfoten. Gavelfasaden mot väster har dekorativ utformning med murlisener under papptäckt pulpettak. Sockeln är av trappstegstyp i slaggsten. Fönstren är delvis igensatta med röd korrugerad plåt på 1980-talet. Interiören är i grunden bevarad med murverk, gjutjärnspelare, tätspröjsade stora välvda fönster mot söder samt tydligt åtskilda skepp.

Historik

År 1884 uppfördes de äldsta delarna av kanonverkstaden som bestod av två parallella skepp, med öppen förbindelse, i slaggtegel med tegeltäckta sadeltak. Skeppet mot norr tillbyggdes 1888 i två våningar. Åren 1895–97 förlängdes de båda skeppen kraftigt mot väster, med tillbyggnader i murtegel. Samtidigt byggdes en smedja vid det första skeppets norra gavel. 1899 tillkom ytterligare ett tvärskepp och 1914 ett nytt högt skepp då också de äldsta skeppen förlängdes västerut. 1929 tillkom ett lägre skepp. I samband med expansionen på 1930-talet tillkom två nya verkstadshallar söder om kanonverkstaden. Den ena, från 1937, byggdes senare samman med kanonverkstaden. Dessa verkstäder är uppförda i betong och har plåtfasader.

Härdverket

västra delen (3)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden har välbevarad exteriör och interiör med stomme av slaggtegel och murtegel. Gavelfasaden mot väster är värdefull i kraft av de olika om- och tillbyggnaderna genom åren. Norra långsidan mot huvudkontoret visar upp en vacker murvägg med välvda fönster. Byggnaden är en viktig del av den värdefulla miljön vid Verkstadsgatan.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1895–1945

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Härdverket består av flera sammanbyggda hallar av varierande storlek och ålder. Delar av byggnaden är uppförd i slaggsten med senare ifyllningar och tillbyggnader i tegel. På den västra gaveln som reser sig över övriga byggnader finns kraftiga murlisener i slaggsten med mellanliggande väggar av murtegel, igensatta valvöppningar och bågformade fönster. Det kraftigt sluttande sadeltaket som bärs upp av ett fackverkssystem är täckt med plåt och har en igensatt lanternin. Byggnaden är uppförd under tre olika perioder vilket tydligt avspeglas i den långa hallen. Den västra delen har ett högt mittskepp samt lägre sidoskepp mot norr. Väggarna, som ursprungligen var ytterväggar, är uppförda i mycket kraftiga slaggstenspelare med valv slagna med murtegel. På södra långsidan är valven och fönstren, igenmurade. Det norra smalare skeppet är uppfört på samma sätt med mycket kraftiga slaggstensmurar. I nordvästra delen finns fundament till vad som kan vara härdtornen. Den östra delen är uppförd senare i tegel med järnbalkar. Huvudskeppet är högre med låga

fönsterband närmast takfoten. I det lägre skeppet mot norr finns välvda högt sittande tätspröjsade fönster varav flera är igenmurade. Exteriören mot kontoret är välbevarad med vackert tegelverk och välvda tätspröjsade fönster samt slaggstensfundament. Längre mot öster är fönstren rektangulära. Sadeltaket bärs upp av fackverk. Här ligger byggnaden lågt i förhållande till den uppbyggda vägen.

Pansarplåtverkstaden uppfördes 1945 genom att man förlängde härdverket på bekostnad av en del av herrgårdsparken. Det flacka taket bärs upp av järnbalkar och de murade väggarna är förstärkta med stålpelare. Längs takfoten, på båda långsidorna, finns fönsterband som satts igen med plåt. På norra långsidan av härdverket finns ett antal mindre utbyggnader med olika utseende, vissa med slagstensfundament. Ovanför porten på södra långsidan finns äldre välvda fönster och igensatt fönsterband under takfoten. Behandlingsverkstaden uppfördes 1914. Gavelfasaden mot väster har murlisener och igenmurade valvöppningar. På västra gaveln finns också ett lågt utbygge med pulpettak. Den södra långsidans tegelvägg har höga, delvis igensatta fönster. Mellan härdvärksbyggnaden och verktygverkstaden finn en delvis övertäckt gång.

Historik

Härtningshuset med torn byggdes mellan 1895 och 1997. Byggnadens västra gavel utgör en del av den ursprungliga byggnaden som sedan har byggts till flera gånger, 1913, 1929 och 1941, till en sammanlagd längd av 221 meter. Tillbyggnaderna har uppförts i tegel. En värmebehandlingsverkstad byggdes mellan 1914 och 1915, möjligen som en del av plåtslagsverkstaden från sekelskiftet. Pansarplåtverkstaden byggdes till i början av 40-talet och under samma period byggdes en adjustagehall.

Stålverket och Hyttan (2)

Stålverket, gjuteriet och hyttan har varit sammanbyggda sedan 1880-talet då det äldsta stålverket uppfördes i direkt anslutning till den äldsta hyttan från 1847. Utbyggnader har sedan skett successivt åt väster och söder. Byggnaderna är uppförda i rödtegel och har haft tegel- eller plåttäckta sadeltak. Idag är taken oftast i papp och ljusinsläpp och lanterniner igensatta. Norr om Stålverket finns Skrotgården som är ett övergivet område beväxt med sly idag. Från Skrotgården leder en ramp byggd av slaggsten upp till den östra delen av byggnaden. All verksamhet upphörde 1980 och både Stålverket och Hyttan används delvis som lagerlokal.

Stålverket

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Stålverket är en öppen hallbyggnad med delvis bevarad processutrustning. Den östra delen är äldst med rester av de gamla murarna och igenmurade fönstervalv och har högre kulturhistoriskt värde än de övriga delarna.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1870 och 1892

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Det första stålverket med Martinugn uppfördes i direkt anslutning till Hyttan på 1870-talet. 1892 byggde man ett nytt stålverk. Den gamla gaveln med valvfönster och dekorativt tegelverk under takfoten skymtar vid det nordöstra hörnet. Den västra delen är yngst och uppförd på 1940-talet. Byggnaden har stomme av fasadtegel med pelare, balkar och förstärkningar i stål (pelare av stål med betongfyllning), stora tätspröjsade fönster i band samt flackt sadeltak. Taket är täckt med bandplåt och korrugerad plåt och uppburet av stålkonstruktioner i fackverkssystem. På norra långsidan är fasaden uppdelad av kraftiga murpilastrar längst mot öster, betongförstärkta pilastrar mot höger och vänster samt stålförstärkningar längst mot väster. Fönstren är stora och rektangulära med metallspröjsar. En del av utrustningen till elektrostålugnarna finns kvar i den östra delen liksom taktraverserna. Det finns ett delvis bevarat järnvägsspår där järnet transporterades till gjuteriet. Igenmurade fönstervalv av äldre typ finns på norra långsidan där fundamenten består av slaggsten. Nyare portar har tillkommit och fönster har delvis eller helt satts igen.

Tappningshall/renseri

Grön – Visst kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Tappningshall/renseri är ett exempel på de byggnader som uppfördes på 1940-talet då verksamheten expanderade. De har framför allt ett värde som helhetsmiljö, medan värdet är mindre för de enskilda byggnaderna.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1947

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Byggnaden uppfördes som tappningshall men kom med tiden att nyttjas som renseri för färdigt gjutgods. Stommen är av stål och rödtegel och det välvda taket är asymmetriskt. Tillbyggnaden mot väster är från 1960-talet och har fasad i tegel och plåt.

Grovbearbetningsverkstad

Grön – Visst kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Byggnaden har enbart exteriört värde och värde som exempel på områdets byggnader från 1940-talet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1942

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Grovbearbetningsverkstaden är en byggnad med stomme av stål och rödtegel och mycket flackt sadeltak.

Manuellt renseri

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Det var ofta gavlarna som fick en dekorativ utformning på industribyggnaderna och det manuella renseriet är ett exempel på det. Årtalssiffran bör repareras och den värdefulla fasaden bör återställas till ännu mer ursprungligt utseende vid ombyggnad.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1910

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Fasaden är i tegel med dekorativa fönsteromfattningar och takfotgesims. Årtalet har markerats med järnsiffror på fasaden. Mittskeppet med sadeltak är högre än sidoskeppen vilket ger byggnaden en form som påminner om en mindre basilika. De stora fönsteröppningarna är igensatta med plåt.

Handformning

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Den äldsta norra delen med gaveln, ugnarna och valvkonstruktionerna har kulturhistoriskt värde. Tyvärr skymms den norra gaveln av ett gjuterikontor som är byggt långt senare och har mycket lägre värde utan direkt koppling till tillverkningen. Vid renovering/underhåll rekommenderas att den delen rivs för att kunna exponera det mycket värdefulla handformningsgjuteriet. Gaveln bör återställas med ursprunglig fönstertyp.

Kärnakeriet, uppfört samtidigt som en del av handformningsgjuteriet, har värde för stommen och den arkitektoniska utformningen med inslag av dekorativa detaljer på gjutjärnspelarna.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1892

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Den stora hallbyggnaden har kantigt välvt tak uppburet av fackverkskonstruktioner med nitade balkar. Yttergaveln mot norr har årtalsbeteckning. Fasaden är i rödtegel och flera äldre valvfönster har murats igen. Interiört finns monumentala tegelpelare med stora igensatta bågformade valvöppningar, traverser samt igensatt lanternin. Vid den norra gaveln finns två större förvärmningsugnar. Den äldre gaveln är också bevarad med bågformade tätspröjsade fönster som delvis skymms av skorsten och gjuterikontoret. Södra delen av hallen byggdes ut senare och södra gavelväggen domineras av ett tätt spröjsat fönsterband.

Kärnakeriet består av ett smalt skepp med tegelvalv mellan gjutjärnspelare. Pelarna är dekorativt utformade med bas och kapital. Järnförband håller samman murarna som delvis är uppförda i slaggsten. Vissa valvöppningar är igenmurade.

Mekaniskt gjuteri

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnadens värde ligger i dess tekniska lösningar. Gården som öppnar sig mellan byggnaderna har ett visst miljövärde.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1932

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Detta var det första mekaniska gjuteriet i Europa. Det har stomme av stål och tegel och mycket flackt tak. Lanterniner byggdes om med öppningsbara luckor för att möta behovet av ljusinsläpp. På östra långsidan finns en burspråksliknande utbyggnad med högt placerade tätspröjsade fönster med smala tegellisener emellan och ytterligare en mindre utbyggnad med en rad tätspröjsade fönster. I taket finns en conveyor, en rundbana för ståltransporter. Verksamheten upphörde 1977.

Hyttan

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Hyttan har stor historisk betydelse för industribyggandet. Med den omgivande huskroppen skyddas hyttan på ett bra sätt och den bör bevaras i det skicket den befinner sig nu. Närheten till gjuterierna och kanonverkstäderna ökar sammantagna värdet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1874/1904

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Den tidigaste hyttan uppfördes 1874 och den nya större hyttan med två ugnar 1904. Verksamheten upphörde på 1950-talet. Hyttbyggnaden uppfördes i murtegel med fundament i slaggsten. Slaggsten har även använts som dekorativt inslag i väggarnas murverk. Fasaden är delvis cementputsad och snedtaget täckt med plåt. På södra sidan finns igensatt valv liksom i väggarna mot kanonverkstaden. Bland byggnadens välbevarade delar finns nedre delen av en masugnspipa med utslags-bröst och det kraftiga fundamentet i huggen natursten. Ett vackert murverk med valvöppningar omger masugnspipan. Även Rådstugan som vetter mot kanonverkstaden är välbevarad med stålbalkar och traverser intakta. Delar av rådstugan har stängts till med plåt i valvöppningar.

Byggnad för blåsmaskiner

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden är viktig som komplement till hyttan och har arkitektoniskt värde. Den är också en värdefull del av helhetsmiljön mellan hyttan och kanonverkstäderna.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1904, ombyggd 1940

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Byggnaden ligger i slutningen och är direkt sammanbyggd med hyttan i öster. Antagligen uppfördes den samtidigt som den nya hyttan. Här stod först blåsmaskinerna, sedan installerades luftkompressorläggningen i samband med en ombyggnation kring 1940. Stommen är i rött tegel med bågformade igensatta fönsteröppningar. Fönstren är små och parvis placerade. Ett dekorativt band av slaggsten finns mitt på väggen. Den norra delen är tillbyggd senare och har ett annat tegelverk med rektangulära fönster i liggande format.

Transformatorstation

Blå – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden är en viktig del av helhetsmiljön mellan hyttan och kanonverkstäderna.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1940

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Transformatorstationen är en tegelbyggnad i en våning med flackt tak, uppförd i början av 1940-talet. Stora bågformade fönsteröppningar är delvis igensatta med korrugerad plåt. Ingrepp har gjorts i muren för en ny port.

Fältverkstad och Smedjan (4) och Kraftverket (5)

Den så kallad Nya kanonverkstaden stod klar på 1920-talet och bestod av fältverkstaden och smedjan. Byggnaderna har tillsammans ett värde för helhetsmiljön men vissa delar har ett högre eget värde.

Smidesverkstad

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Smedjan har relativt välbevarad interiör och exteriör. Konstruktionen med betong är tidig, därför är den intressant och bör bevaras intakt.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1919

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Klensmedjan uppfördes 1919 och är den äldsta delen av byggnaden. Det är en stor tegelbyggnad där taket bärs upp av fackverkskonstruktioner och kraftiga balkar samt tätt placerade betongpelare, delvis inklädda i trä. Golvet är täckt av gatsten i en del av byggnaden. På södra långsidan finns stora tätspröjsade fönster. Smedjan flankeras av två högre byggnader och fasaden som från början hade ett mer uppbrutet och varierat uttryck har numera ett utslätat utseende. Smidesverkstaden är på senare tid sammanbyggd med ett lågt utbygge med plåtfasad.

Gamla fältverkstaden och storhejarsmedjan

Grön – Visst kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Fältverkstaden och smedjan har värde för helhetsmiljön. Här ses också exempel på tillbyggnader från den expansiva perioden på 1940-talet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1920 respektive 1930

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Den östra delen av fältverkstaden byggdes på 1920-talet men tillbyggdes mot väster 1942 och kallades då för Volvoavdelningen. Det är en stor och låg tegelbyggnad med mycket flackt sadeltak buret av fackverk, järnpelare och järnbalkar. På södra sidan sitter stora tätspröjsade fönster.

Smedjan byggdes ut under den expansiva perioden i slutet av 1930-talet med en storhejarsmedja som då var Skandinaviens största. Smedjan är uppförd i tegel med stålpelare samt fönsterband närmast takfoten. Storhejarsmedjans fasad mot öster är intakt i storlek med ett högre mittparti med sadeltak. Fasaden är helt täckt med plåt idag. På taket finns dominerande ventilationsanordningar av skorstenstyp.

Kraftstation (5)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Kraftstationen har en relativt välbevarad utformning och är fortfarande i funktion vilket höjer det kulturhistoriska värdet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1917

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

I början av 1900-talet fanns det två kraftstationer vid älven, varav en står kvar. Den uppfördes 1917 och byggdes delvis ihop med valsverket vilket man fortfarande kan se på den nordvästra väggen. Verksamheten vid valsverket upphörde i början av 1960-talet och byggnaden revs på 1980-talet.

Kraftstationen är uppförd i tegel och har bågformade fönster, vissa är helt igenmurade och andra igensatta med plåt. En rad med mindre fönster finns närmast takfoten. På nedervåningen är fönstren större. Sadeltaget är i korrugerad plåt. Mot väster finns ett utbygge med pulpettak.

Industribyggnader från perioden runt 1940 (12, 22, 20, 6, 8 och 23)

Avsändningsavdelningen, blästringsbyggnaden, storhejarsmedjan, västra delen av stålverket och renseriet har alla tillkommit under expansionsperioden runt 1940. De är alla exempel på större hallbyggnader uppförda i stål och tegel med tätspröjsade fönsterband och flacka papptäckta sadeltak.

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Byggnadernas enskilda värden är inte så stora men tillsammans har de ett historiskt värde genom att visar på industrins expansion.

Avsändaravdelningen (12)

Byggnadsbeskrivning

Byggår: under 1940-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Avsändaravdelningen är en stor tegelbyggnad med flackt sadeltak.

Plåtverkstad (22)

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1942/ utbyggd 1962

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Plåtverkstaden är en stor tegelbyggnad med välvt tak. Fasaderna mot väster visar en slät tegelvägg med fackverk i fönsterband samt plåtdörrar. Delen mot nordost inrymmer kontorslokaler. Utbyggnaden mot öster med rödputsfasad inrymmer kontor och personalrum.

Lagerlokal – före detta sanitetsbyggnad (20)

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1930

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

En tvåvåningstegelbyggnad som inrymt ett av de äldsta kvarvarande personalutrymmena. Fönster har delvis satts igen med plåt.

Centralförråd (6)

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938, tillbyggnad 1980-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Centralförrådet uppfördes i funktionalistisk stil i tre våningar med ljusputsad fasad, fönsterband samt flackt tak. Det renoverades och tillbyggdes på 1980-talet då plåtfasaden tillkom.

Modellverkstad (8)

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1940/utbyggnad 1970-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Modellverkstaden är uppförd i funktionalistisk stil. Det är en öppen hallbyggnad i betong med halv källarvåning och höga tätspröjsade fönster mot väster. Balkar av limträ bär upp det välvda taket. När verkstaden byggdes ut på 1970-talet försågs den med ljusblå plåtfasad och fönstren på långsidorna täcktes. Plåtfasaden förtar en del av värdet. Trots att byggnaden är uttrycksmässigt ensam i sitt slag på området är den samtidigt väldigt typisk för perioden i både form och utförande.

Monteringshall vid Nya Backa (23)

**Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde**

Värdebeskrivning

Den gamla källarlängan har kulturhistoriskt värde som en rest av den bostadsbebyggelse som förr fanns på och i närheten av industriområdet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1960

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Bostäderna vid Nya Backa revs för att ge plats för en kanonmonteringshall. Längs älven finns en lång slaggsstenskällare bevarad, med en mängd dörröppningar. Monteringshallen uppfördes på 1960-talet och består av en större hallbyggnad i flera skepp med sadeltak som bärs upp av en stålkonstruktion. Tegelväggarna är släta med tätspröjsade fönster i band. En mindre envåningsbyggnad finns mot öster och söder. Fasaden är delvis täckt med korrugerad plåt.

Byggnader och fastigheter utanför industristaketet

Bofors 1:24

Huvudkontoret, Boforsvägen 1, (10)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Huvudkontoret är en monumental och imponerande byggnad som ger uttryck för den starka framtidstron som rådde när det uppfördes. Det har stort historiskt och arkitektoniskt värde men också ett starkt symbolvärde. Byggnaden är nyligen ombyggd med respekt för de antikvariska värdena.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1929

Arkitekt: Wilhelm Eick

Byggnadstyp: Kontor

Skydd: Ej planlagt

En kontorsbyggnad och ett laboratorium uppfördes på platsen redan 1902. Kontoret tillbyggdes 1913 och 1914 och en omfattande om- och tillbyggnad gjordes på 1920-talet. Det nuvarande huvudkontoret stod klart 1929 då både gamla kontoret och laboratoriet inrymdes i den nya byggnaden. Kontoret är uppfört i stram och monumental stil med klassiska inslag. Byggnaden är uppförd i tre våningar centralt och två våningar på sidorna. En öppen borggård vetter mot norr. Stommen är av tegel och fasaden är gråbrunt putsad idag, vilket förmodligen var den ursprungliga kulören. Entrén inramas av en portal med höga kraftiga kalkstenskolonner. Fönstren är sex- och åttadelade och har bågformad övre karm på bottenvåningen. På baksidan är fönstren hela. Taket var ursprungligen i koppar.

Vattentornet, Boforsvägen 1, (11)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Vattentornet utgör ett viktigt landmärke och är en del av den karaktärskapande bebyggelsen i utkanten av industriområdet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1913

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Industribyggnad

Skydd: Ej planlagt

Vattentornet är en tegelbyggnad med övre del i trä som är ljusgråputsad idag. Taket är mycket flackt.

Kuskstugan med uthus, Boforsvägen 8, (13)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden utgör en stark kontrast mot huvudkontoret och är en rest av den äldre bruksmiljön. Då det inte finns mycket kvar av den äldre bebyggelsen är det av stor betydelse att bevara och vårda det som återstår. Uthuset och slaggstensmuren är viktiga delar av miljön som bör bevaras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Under 1800-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad

Skydd: Ej planlagt

Kuskstugan finns med på en karta från 1880-talet. Huset är uppfört i 1½ våning på slaggstensgrund med frontespiser på båda långsidorna och kraftigt utskjutande sadeltak med taktassar. Huvudentré med veranda vetter mot norr. Verandan har stramt men dekorativt utformade pelare. På båda kortsidorna finns entréer med klassiskt inspirerande portaler. Fönstren är sexdelade och på gavelröstena finns mindre halvcirkelformade fönster.

Nära kuskstugan står en mindre uthusbyggnad med flera boddörrar. Källaren är uppmurad av slaggsten.

Vedbod/magasin, Stallbacken 2, (14)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden har renoverats och fått ändrad användning men är viktig som en del av den äldre bruksmiljön.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Slutet av 1800-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Magasin

Skydd: Ej planlagt

Byggnaden uppfördes från början i U-form och användes som vedbod. Idag återstår bara den östra flygeln som är en mindre byggnad i 1½ våning med vit spritputsad fasad och sadeltak i röd bandplåt. En del av de spröjsade tvåluftsfnstren är igensatta.

Stallet, Stallbacken 1, (15)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden har renoverats och fått ändrad användning men är viktig som en del av den äldre bruksmiljön.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Slutet av 1800-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Utbildnings- och utställningslokal

Skydd: Ej planlagt

Byggnaden har trots benämningen "Stallet" aldrig varit ett stall, utan var ursprungligen en brukslagård. Det riktiga stallet låg nedanför slänten närmare herrgården. Byggnaden har tegelstomme och vitputsad fasad med smala höga fönster samt frontespis. Sadeltaket är i enkupigt lertegel. På norra långsidan finns ett antal kraftiga gråmålade dubbeldörrar som inte är original. Under en period användes byggnaden som garage.

Bofors 1:67

Bruksgården, Dammbrovägen 1, (7)

**Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde**

Värdebeskrivning

Herrgården har trots ombyggnader högt kulturhistoriskt värde och är ett gott exempel på tidig 1900-talsarkitektur med klassicistiska inslag. Delar av den gamla trädgårdsanläggningen bör återställas till mer ursprungligt skick.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1905

Arkitekt: Folke Zettervall

Byggnadstyp: Kontor

Skydd: Ej planlagt

Bruksgården var ursprungligen en del av den herrgårdsanläggning som uppfördes på 1700-talet. Då bruksgården brann ner fick den stora flygelbyggnaden tjäna som huvudbyggnad. Nuvarande utseende är präglad av renoveringen 1905 då arkitekten Folke Zettervall ritade förslaget till en ny bruksherrgård. Byggnaden fick en klassiskt inspirerad fasad med pilastrar och rusticeringar. Verandan hade kraftiga kolonner och räcken smyckades med bemålade järnurnor. Nationalromantiken kom till uttryck i glasverandan på södra sidan med plåttorn i form av kupol. Matsalsflygeln byggdes samman med det före detta mejeriet som blev köksavdelning. Bruksgården användes som disponentbostad till 1936 och därefter som kontor.

I slutet av 1970-talet renoverades byggnaden igen och en del av den utsmyckade fasaden gick förlorad, bland annat verandan. Idag har byggnaden en ljusgul slätputsad fasad med ljusgrå pilastrar. I putsen finns ristade linjer och mönster. Mansardtakets är i tvåkupigt lertegel och sentida takkupor och skorstenar är i koppar. Även äldre takkupor har kopparomfattningar. På båda långsidorna finns tydligt markerade mittpartier med breda pilastrar. En mycket kraftig takfotgesims fortsätter även på ”mejeridelen”. Fönstren är spröjsade med gröna bågar. Ett stort tätt spröjsat fönster samt ett trapphus med torn finns på baksidan. Den vitmålade och delvis glasade entrédörren är en kopia av den gamla. På södra gaveln finns en inglasad veranda med profilerade lisener i brunt och ett svängt grönt plåttak. Ovanpå verandan finns en balkong med sentida vitt räcke.

Bofors 1:23

Bofors Hotell, Boforsvägen 4, (16)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden skiljer sig arkitektoniskt från övrig bebyggelse i området. Den strama men ändå harmoniska utformningen fortsätter i parkanläggningen och gör att de tillsammans bildar en mycket värdefull miljö. Hotellet bör tillsammans med parken vårdas och bevaras med hänsyn till de arkitektoniska värdena.

Byggnadsbeskrivning

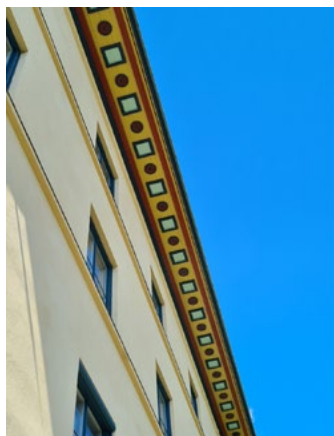
Byggår: 1931

Arkitekt: Wilhelm Eick

Byggnadstyp: Hotell

Skydd: Ej planlagt

Hotellet uppfördes i renässansstil och påminner om ett renässanspalats. Byggnaden är kvadratisk och har fyra våningar som varierar i takhöjd. Fönstren blir också mindre på de övre våningarna. Tegelstommen är putsad i en gul kulör och det flacka valmade tacket är täckt med bandplåt. Under den inklädda takfoten sitter dekorativa trädetaljer, rombiska figurer och cirkclar målade i rött och blått mot gul botten. På bottenvåningen är fönstren bågformade och försedda med dekorativa järngaller. På andra våningen är fönstren sexdelade och på de två övre fyrdelade. Våningarna är markerade med lister. Entrén inramas av fyra kraftiga pelare med rusticeringar som bär upp en balkong med stenpelare och rikt utsirat järnräcke. På andra våningen finns dekorativt uthuggna medaljonger. En bred stentrappa leder upp till terrassen framför entrén. Hotellet renoverades både in- och utvändigt på 1970-talet med bland annat utbyggt kök.

Bofors 1:38

Gästgården, Hyttåsvägen 16, (17)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Gästgården har stort kulturhistoriskt värde som exempel på en byggnad i väl genomförd klassisk stil i periodens slutskede. Gästgården bör bevaras med hänsyn till den befintliga utformningen och gestaltningen. Takform och taktäckning liksom snickeri- och putsdetaljer, dörrar och fönster har stor betydelse för det arkitektoniska intrycket.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Början av 1930-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Kontor

Skydd: Ej planlagt

Gästgården uppfördes i två våningar som tjänstebostad med två lägenheter. Den ena lägenheten kom med tiden att användas som annex till mässen. Fasaden är ljusgul putsad med vita detaljer. De kraftiga hörnlisenerna har joniska kapitäl. På norra långsidan finns två entréer med verandor och portaler i klassisk stil, kraftiga träkolonner med kannelyrer, girlanddekorationer på fronterna samt vitmålade räcken. De kraftiga vitmålade ytterdörrarna med dekorativt listverk är ursprungliga. På baksidan, åt söder, finns två verandor med vita trädetaljer. Det valmade taket är i tvåkupigt lertegel med mindre takkupor koppartäckta liksom skorstenarna.

Bofors 1:38

Mässen, Hyttåsvägen 17, (18)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden har högt kulturhistoriskt värde främst av arkitektoniska skäl. Tillbyggnaderna på senare tid harmonierar helt i form och gestaltning med huvudbyggnaden. Byggnaden bör bevaras och vårdas med hänsyn till de arkitektoniska värdena.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1903

Arkitekt: Folke Zettervall

Byggnadstyp: Tjänstemannamässen

Skydd: Ej planlagt

Mässen i två våningar uppfördes 1903 i rött tegel med gulputsade partier som dekorativt inslag. Det sluttande taket i tvåkupigt lertegel skjuter ut kraftigt och har profilerade taktassar. Fönstren är tätspröjsade med gröna snickerier. Mot väster finns en

entré och mot söder en veranda och balkong. Mässen har ett stramt men ändå varierat uttryck.

Ursprungligen bestod byggnaden av en rektangulär huskropp med verandor på båda gavlarna.

Tillbyggnader har gjorts vid flera tillfällen, första gången redan på 1920-talet med en mindre utbyggnad mot norr. Utbyggnaderna har fått formen av flyglar och verandan mot söder har byggts in. Vid nordöstra hörnet gjordes en utbyggnad omkring 1990.

Bofors 1:63

Brukshandeln, före detta postkontor med mera,
Vinäsvägen 6, (19)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden bildar tillsammans med Mässen en värdefull miljö och har också en intressant historia vilket gör det extra värdefullt att bevara. Byggnaden bör bevaras och vårdas med hänsyn till de arkitektoniska värdena.

portal. Fönstren är sentida, spröjsade och gröna. Det branta utskjutande sadeltaket är i tvåkupigt lertegel och har profilerade taktassar. Skorstenarna har samma utformning som på Mässen. På en karta från 1920-talet benämns byggnaden som Källmästarens bostad. Senare blev den hotellannex, brukshandel, post och närbutik. Idag används den som kontor.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1929

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Kontor

Skydd: Ej planlagt

Byggnaden uppfördes i 1½ våning med frontespiser på långsidorna. En mindre utbyggnad i en våning har gjorts mot öster. Fasaden består av horisontell och vertikal spontpanel i gröngult och ockragult med kraftig våningslist samt trågaller vid gavelpetsarna. Entrédörren är delvis inglasad och omges av profilerade lisener som bildar en

Bofors 1:24, Förrådsbyggnad vid dammbron, Vinäsvägen, (21)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden är en av de värdefulla
slaggstensbyggnaderna som finns på området.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Uppgift saknas

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Förråd

Skydd: Ej planlagt

En mindre förrådsbyggnad uppförd i slaggtegel
med stora välvda portar samt igensatta fönster.
Sadeltaket är i tvåkupigt lertegel.

Gammelbacka 1, Bofors ungdomsgård, Gammelbackavägen 6, (24)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Byggnaden har ett historiskt värde.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1943

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Kontor

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnaden uppfördes i fyra våningar som
ungdomsgård. År 1970 blev den utbildningslokal
och idag hyrs den ut som kontor. Fasaden består
av gultegel. På senare tid har en mindre utbyggnad
gjorts på den södra gaveln.

2.2 Kulturmiljöbyggnader

2.2.1 Bregården

Bregården är ett ganska stort område som sluttar ner mot sjön Möckeln. Området sträcker sig från Grönfeltsgatan i söder till Boängsvägen i öster och E18 i norr.

Sjönära bebyggelse har funnits i stadsdelen länge, inte minst verksamheter som har dragit nytta av närheten till vattnet. Här har bland annat funnits kallbadhus och flera bryggerier. Den äldsta bebyggelsen som finns kvar idag är från 1850-talet. Området bestod tidigare av

stora jordbruks- och hagmarker och mer omfattande bostadsbyggande inleddes först runt 1930-talet. Att bostadsbyggandet tog fart kring 1930-talet syns tydligt på flera funkisvillor i området. Det som utmärker bebyggelsen är att det finns ett flertal lite större och mer påkostade villor, bland annat en före detta representationsvilla och större arkitektritade hus. Här finns även skolor, badhus och servicehem.

Bregården 2:69

Grönfeltsgården, Grönfeltsgatan 27, 29 och 31, (1)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Sammanhållen miljö som speglar arbetarnas bostadsvillkor under andra halvan av 1800-talet. Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende. Vid omläggning av taken bör man återgå till lertegel där det idag ligger betongpannor. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Altaner bör anpassas till byggnadernas särdrag.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1880–1890

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Tre byggnader är uppförda längst ut på udden. Byggnaderna mot söder och öster har två våningar och byggnaden mot väster består av en 1½-plansbyggnad med frontespis. Alla byggnader har fasad i röd locklistpanel med vita knutbrädor och enkla vita fönsterfoder. Sadeltaken är i betongpannor eller bandplåt. Farstukvistar och verandor präglas av så kallad snickarglädje (trädekorationer). Den västra byggnaden har en inglasad veranda och mot söder en senare tillkommen större altan. Skorstenarna är murade och den västra byggnadens skorstenar har dekorerade krön. Endast ett fåtal originalfönster finns kvar, övriga är utbytta. Den västra byggnaden har korspostfönster medan de övriga har spröjsade fönster med tre rutor i varje luft. Dörrarna är utbytta. Grunderna är i slaggsten.

Historik

Området utgörs av en udde i Möckeln. Bebyggelsen initierades av veterinären Felix Grönfeldt. Två av de tre husen uppfördes i början av 1880-talet som arbetarbostäder för de som arbetade vid Bofors. Det var alltså inte Bofors själva som lät bygga dessa bostäder utan en privatperson, vilket får anses ovanligt. Det tredje huset kom till på 1890-talet och användes till en början som bostad av familjen Grönfeldt men gjordes senare om till arbetarbostäder. På platsen har ytterligare en arbetarbostad funnits, samt ett uthus med stall, ett större dass och en vedbod. Uthusen och en av arbetarbostäderna revs i slutet av 1960-talet. Efter att byggnaderna slutade användas som arbetarbostäder har de hyst vandrarhem, inredningsbutik, friskvårdscentral och utställningslokal. Numera finns här hotell Grönfeltsgården och restaurang Strandkanten.

Bregården 2:77, pumphus, och Bregården 2:75, pumphus, Strandparksvägen 9, (2)

 Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Området består av offentliga byggnader med många fina detaljer och hög kvalitet i materialval, i byggnadstyper som det inte finns så många kvar av. Vattenkranen har en ursprunglig funktion och är unik då det är den enda byggnad i Karlskoga som har en blinding av detta slag. I och med att båda pumphusen finns kvar har de ett pedagogiskt värde eftersom de visar hur vattnet pumpades upp och vidare till Karlskogaborna.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid en eventuell omläggning av taket bör man fundera på att lägga ett skivtäckt plåttak i stället för dagens bandplåt. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Viktigt att tänka på är takens utformning och material, fasadernas detaljer, fönster och dörrar. Uteplatsen vid det större pumphuset bör anpassas till byggnadens särdrag. En klottersanering bör utföras på det lilla pumphuset.

2:77

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1905 och 1915

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Pumphus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Det stora huset har gul putsfasad med detaljer i rött tegel samt svart plåttak. Den ena gavelns vattenkran i tegelblinding markerar byggnadens tidigare funktion. Fönster och dörrar är rundbågiga, gröna och småspröjsade. Stort trädäck av tryckimpregnerat trä med repstaket har tillkommit på senare tid. Det mindre huset har röd tegelfasad och putsade detaljer (blinding). Plåttaken är i bandplåt, svartmålad (senare omlagt och fabriksmålat). Stensockeln är delvis gjuten mot vattnet.

Historik

På Näset ligger två äldre pumphus. Huset på fastigheten Bregården 2:77 används som café idag. Huset längst ut på Näset byggdes 1905 och det andra, större, 1915 då man behövde större kapacitet. Vattnet pumpades upp från Lokaådern först till det lilla pumphuset och sedan vidare till det större pumphuset. Därifrån pumpades det vidare till ett vattentorn på Rävåskullen för vidare transport till kunderna i Karlskoga.

2:75

Ejdern 13–14

Grönfeltsgatan 20, (3)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Välbevarade uthus och vagnsport. De uthus som finns kvar bidrar till den nödvändiga förståelsen av hur gårdarna och husen användes. Äldre uthus i originalskick är inte så vanliga eftersom många har rivits på grund av bristande underhåll eller för att ge plats för annan bebyggelse. Vagnsporten är unik då den troligtvis är den enda bevarade i Karlskoga. Här har även materialet ett värde, som slaggsten och användandet av träbalkar.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning utföras med hänsyn till byggnadernas karaktär. Skyddsbestämmelser i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Sent 1800-tal

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Ekonomibyggnader

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En byggnad består av tre uthus, port och plank längs vägen som leder ner till Grönfeltsgården. Uthuset längst upp på gatan har en fasad av träbalkar och tegeltak, övriga har locklistpanel och papptak. Den övre byggnaden har en grund av slaggsten. Det övre planket står också på slaggsten och har även en dörr i svartmålad locklistpanel. Den mittersta byggnaden har en skorsten och den nedersta byggnaden har en senare tillkommen garageport på ena gaveln. Mellan det övre uthuset och de nedre finns ett plank och en högre vagnsport med dörr. Portens dörrar består av snedställd panel och portomfattningen kröns av ett kraftigt listverk, allt målat i svart. Planken har rödmålad locklistpanel. Alla rödfärgade ytor är målade med slamfärg.

Historik

Fastigheten bebyggdes på 1870-talet av veterinär Felix Grönfeldt, tidigare hade här varit åker- och hagmark. Det var den första fastigheten som bebyggdes i området och den var helt avskild från övrig bebyggelse i närområdet

Flugsnapparen 8

Pärlgatan 6, (4)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

De utpekade byggnaderna i kvarteret Flugsnapparen, Pärlgatan, är en välbevarad bebyggelsemiljö som kompletterar den moderna stadsbilden. Området har stora miljömässiga och kulturhistoriska värden. Uthuset är en rest från hantverksepoken.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Ingen förtätning bör tillåtas. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Tidigt 1900-tal

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa och uthus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden är gulbeige, spritputsad med slätputsade detaljer och stensockel. Korspostfönster är två- och trelufts-fönster i blågrå kulör. Taket är valmat med röda pannor, skorstenar i tegel och takkupor med böljande tak. Äldre smidesstaket finns. Dörren är troligtvis original med glasade partier och övre ljusinsläpp. Dörromfattningen består av två

stiliserade pelare i en rödrosa kulör som bär upp ett litet skärmtak.

Uthuset är äldre än bostadshuset. Sadeltaket är i trapetskorrugerad plåt och skorstenen i tegel. På taket finns äldre elisolatorer kvar. Fasaden är i vit locklistpanel. De stora fönstren är indelade i tolv spröjsade rutor.

Historik

Kvarteret Flugsnapparen är ett typiskt bostadsområde för det tidiga 1900-talet. Kvarteret uppfördes på betesmark som tillhörde Bregården. Bebyggelsen är nu utglesad, men tidigare fanns här en mångfald av olika affärs- och hantverksverksamheter som försvann i samband med uppförandet av K-center. Bostadshusen visar prov på sekelskiftets variationer inom arkitekturen. Alla hus är byggda som två- eller flerfamiljshus. Husens placering längs gatan ger stora och lummiga trädgårdar i kvarterets inre del.

Flugsnapparen 9

Pärlgatan 8, (5)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

De utpekade byggnaderna i kvarteret Flugsnapparen, Pärlgatan, är en välbevarad bebyggelsemiljö som kompletterar den moderna stadsbilden. Området har stora miljömässiga och kulturhistoriska värden. Byggnaden är välbevarad och många originaldetaljer finns kvar som till exempel fönster och snickarglädje.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende. Det är viktigt att tänka på takets utformning och material, fönstrens storlek och modell, snickarglädjen och fasadens indelning. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att bevara uthusets karaktär. Ingen förtätning bör ske. Skyddsbestämmelser i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1909

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa och uthus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden är i vit bruten, smal liggande panel samt stående panel under nedervåningens fönster och på gavelrösten. Glasveranda och balkong präglas av mycket snickarglädje. Taket är i svart bandplåt och har en ovanlig utformning i ett valmat mansardtak där nedre delen på takfallen är svängda. Två skorstenar är i tegel. Sockeln är gråputsad. Äldre lindblomsgröna korspostfönster har två och tre lufter. De profilerade fönsterfodren har en gulbeige kulör. Knutbrädor och våningsband samma kulör som fönsterfodren.

Uthusfasaden är i bruten vit liggande panel. Sadeltaket är i papp. Fönstren är av äldre typ.

Historik

Kvarteret Flugsnapparen är ett typiskt bostadsområde för det tidiga 1900-talet. Kvarteret uppfördes på betesmark som tillhörde Bregården. Bebyggelsen är nu utglesad, men tidigare fanns här en mångfald av olika affärs- och hantverksverksamheter som försvann i samband med uppförandet av K-center. Bostadshusen visar prov på sekelskiftets variationer inom arkitekturen. Alla hus är byggda som två- eller flerfamiljshus. Husens placering längs gatan ger stora och lummiga trädgårdar i kvarterets inre del.

Flugsnapparen 10

Pärlgatan 10, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

De utpekade byggnaderna i kvarteret Flugsnapparen, Pärlgatan, är en välbevarad bebyggelsemiljö som kompletterar den moderna stadsbilden. Området har stora miljömässiga och kulturhistoriska värden. Byggnaden är tidstypisk och välbevarad med originaldetaljer kvar som till exempel fönster och panel.

Inga exteriöra förändringar bör utföras, förutom åtgärder som innebär återställande av förändrade detaljer. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Ingen förtätning bör ske. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1909

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden består av ljusgul liggande panel och stående panel under nedervåningens fönster, våningsband samt vita knutbrädor och enkla vita fönsterfoder. Fönstren är äldre, spröjsade med fyra rutor i varje luft och grönmålade fönsterbågar. Sadeltaget i bandplåt är fabriksmålade svart. Takfoten har synliga takfotstassar. Två skorstenar är plåtinklädda. Sockeln är gråputsad.

Historik

Kvarteret Flugsnapparen är ett typiskt bostadsområde för det tidiga 1900-talet. Kvarteret uppfördes på betesmark som tillhörde Bregården. Bebyggelsen är nu utglesad, men tidigare fanns här en mångfald av olika affärs- och hantverksverksamheter som försvann i samband med uppförandet av K-center. Bostadshusen visar prov på sekelskiftets variationer inom arkitekturen. Alla hus är byggda som två- eller flerfamiljshus. Husens placering längs gatan ger stora och lummiga trädgårdar i kvarterets inre del.

Nattskärran 2

Gymnasistgatan 8, (7)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Detta är en lite ovanlig byggnad för Karlskoga – en välbevarad villa med originaldetaljer kvar som fönster, äldre dörrar, balkongräcken, putsens listverk och dekorativa utformning kring fönstren. Flera större byggnader från samma tidsperiod finns längs samma gata.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Från början var taket troligtvis i rött lertegel eller svart skivtäckt plåt. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Fasaden är i gulbeige spritputs med slätputsade partier och mörkgrå sockel. Mansardtakets är i svart betongtegel och frontespiser, två mot gatan och en mot baksidan. De gråblå originalfönstren har mittpost i T-postform och småspröjsad överdel. Småspröjsade fönster finns även i källaren. Balkongerna har smidesräcken. Vid entrén finns fyra pelare som bär upp en balkong. Skorstenen är i tegel. Dörrarna är av äldre typ utom balkongdörrar.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Cirka 1910

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Talgoxen 1,

Vårdgatan 7, (8)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En tidstypisk jugendvilla uppförd under senare delen av perioden med många original- och välbevarade detaljer kvar, som smidesgrindar och originalfönster. Formen, volymen och materialet håller hög kvalitet i denna ovanliga byggnad för Karlskoga.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Ingen förtätning på fastigheten bör tillåtas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1924–1925

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En villa i jugendstil med vitputsad fasad och detaljer i slätputs. Sockeln är mörkgråmålad. Tvärpostfönstren är ursprungliga med höga ospröjsade undre lufter och korsspröjsade övre lufter. Småspröjsade fönster finns i källare och takkupor. Huset är utformat med takkupor, flera balkonger, entrétak och burspråk. Det valmade mansardtaket är täckt med tvåkupigt lertegel och har fotränna av svartmålad plåt. Skorstenarna är inklädda i plåt. Ett litet uthus är byggt i samma stil som villan. Trädgården består av låga häckar och stora träd. Det finns två smidesgrindar.

Historik

Gösta Nilsson, föreståndare för fattiggården, lät uppföra huset. Fattiggården låg precis i närheten, ungefär där Bregårdsskolan ligger idag. Gösta Nilsson bodde dock inte i huset. Byggnaden ska enligt uppgift vara en kopia av ett hus i Kristinehamn. Under en period hyrde en präst huset och utförde då vigslar i matsalen.

Talgoxen 2 och 3

Karlavägen 6 och 4, (9)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Tidstypiska 20-talsklassicistiska villor med enhetlighet, symmetri, stramhet, lugn och ordning. Här märks klassiska arkitekturmotiv och husen har en symmetrisk och jämn utstrålning med väl avvägda proportioner. De är ovanliga byggnader för Karlskoga.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Ingen förtätning på fastigheterna bör tillåtas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Cirka 1920–1930

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Skydd finns i detaljplanen

Två 20-talsklassicistiska villor som ligger en bit in på vardera fastigheten. Fasaderna är i gul locklistpanel med markerade knutar i vitt. Socklarna är mörkgråputsade. De valmade taken är i tvåkupigt betongtegel och takkuporna har välvda plåttak. Två plåtbeklädda skorstenar finns på vardera villan. Fönsterbågarna är gröna och spröjsade med vita foder. Varje luft har tre rutor. Fyra vita pilastrar bär upp en fronton. Två runda fönster finns på vardera sidan om ingången samt ett runt fönster i frontonen. Svarta smidesräcken finns vid entréerna. Huvudentréerna har en dörromfattning med en rundad tandsnittsutsmyckning. Trädörrarna är grönmålade med rombindelning. Det finns sidoentréer och en altan som tillkommit på senare tid.

Historik

Komministerbostäder som uppfördes omkring 1930-talet. Husen är byggda med entréerna vända mot kyrkan. Dessvärre är nu sambandet mellan kyrkan och komministerbostäderna brutet då E18 numera skiljer dem åt.

Talgoxen 2.

Talgoxen 3.

Varfågeln 1

Kulturskolan, Skolgatan 12, (10)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Kulturskolan har tidstypiska jugenddetaljer som bottenvåningens tegel, linjerna i putsen, ornamenten, frontespisen, entrén, det gröna taket som ska likna koppar och takets utformning. Formen, volymen och materialet håller hög kvalitet. De två före detta elevhemmen visar den historiska förändringen från praktisk skola till folkhögskola.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta senare tillkomna fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

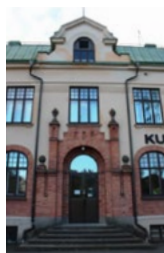
Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1908 respektive 1947

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Skola

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Äldre byggnad, 1908 och 1947.

Bottenvåningen i den äldsta delen är i rött tegel, den övre våningen och hela den tillbyggda delen är slätputsad och avfärgad i en ljusare gul kulör. Sockeln är gråspritputsad. Fönstren i bottenvåningen är rundbågiga med tre lufter och småspröjsad övre del. Det finns några blindfönster med putsade ornament. Även fönstren i övervåningen har tre lufter och småspröjs men raka valv.

Alldeles ovanför övervåningens fönster löper sju utristade linjer i putsen. Ovanför ristningen finns en slät fris och en utkragande takfot. Huvudfasadens entré har en ståtlig tegelportal dekorerad med klot och urnor. Dörrarna är utbytta mot aluminiumportar. Fasaden kröns av en frontespis i jugendform, också den dekorerad med ristningar i putsen. På gavlarna finns små vindskupor med lunetter med mjukt böljande form. Fönstren i den tillbyggda delen är stora korspostfönster med bruna aluminiumbågar. Taket är ett valmat mansardtak med grönmålad plåt.

Det före detta elevhemmen har ljusputsad fasad, äldre tvåluftsfönster och trappfönster. Sadeltaket är i betongtegel. Förändringarna som gjorts är en utbyggnad för hiss samt en omgjord balkong.

Historik

I kvarteret Varfågeln ligger Kulturskolans byggnad. Den uppfördes 1908 i jugendstil som huvudbyggnad för Karlskoga Praktiska Skola. Skolan startades på initiativ av Carl Johan Nyvall och hade sin första lärosalsbyggnad vid Skolgatan. Den återstående byggnaden har byggts till i omgångar och fick sitt nuvarande utseende 1947. Stenbyggnaden uppfördes som ett praktiskt läroverk men blev sedan folkhögskola och numera används den som kulturskola. I samband med den senaste tillbyggnaden uppfördes även två elevhem bakom skolan. Framför skolan fanns förr en stor park.

Före detta elevhem, 1947. Pärlgatan 7 och 9.

Backsvalan 4

Karlavägen 15, (11)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En arkitektritad villa med mycket tidstypiska påkostade material som det mörka teglet, marmor och koppar. Fina proportioner och många originaldetaljer exteriört.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Viktigt att tänka på detaljerna och det påkostade materialet. Vid åtgärder/underhåll bör material och utformning utföras med hänsyn till byggnadens karaktär. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1963, garage 1965

Arkitekt: S. Mirelius, Stockholm

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Villan har fasad i mörkrött tegel med ljusa fogar, dubbelt pulpettak samt inbyggda stuprör och bleck i koppar. Ingångarna omges av smal stående träpanel som är vitmålad på baksidan. Marmor finns under

vissa fönster. Fönstren är i olika storlekar, med mycket ljusinsläpp på framsidan och mindre på baksidan. Fönstren är delvis utbytta på framsidan. Balkongräcket är påbyggt, men i originalstil. Originaldörrarna är i teak med sidoljus. Ett nyare skärmtak finns över entrén på baksidan. Det finns två garage, ett i huset och ett fristående. Garageportarna i teak. Skifferplattor i förekommer i trädgården som består av gräsytor och ett större träd.

Historik

Villan lät uppföras av en tandläkare.

Backsvalan 9

Kolonigatan 12, (12)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En representationsvilla byggd med mycket gedigna och påkostade material, detaljerade utsmyckningar och originaldetaljer. Att trädgården framför byggnaden med sin terrass och fontän fortfarande finns kvar är av stort kulturhistoriskt värde.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Det är viktigt att tänka på detaljerna och det påkostade materialet, både när det gäller byggnaden och trädgården. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Ingen förtätning på fastigheten bör utföras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1934

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden är i rosa puts. Enligt uppgift var fasaden tidigare grå, med slätputs kring hörn och fönster. Taket har enkupigt lertegel och takkupor. Äldre fönsterbågar är vita och spröjsade, tidigare var de gröna. Den gedigna ekdörren har överljus. Pelare, delvis svarvade, bär upp ett entrétag med fronton. Utsmyckningar av plåt finns på taket. Plåtkanten på den detaljerade takfoten är i tandsnitt. Fönsterblecken är i vitmålad koppar. Nya dörrluckor är gjorda utifrån gammal modell. En dörr är utbytt. Garageportarna är äldre liksom äldre staket och räcken i smide. Stödmurar och terrass finns i trädgården. Trapporna är av granit samt skiffer på altan och trappa.

Historik

Villan lät uppföras av bryggmästare Emil Blomqvist, Karlskoga Ångbryggeri, för att bland annat användas som representationsvåning. Det var det första större huset som uppfördes i området, och från början fanns det en stor fruktträdgård runt huset. Huset byggdes för att ge sjöutsikt.

Grönsiskan 3

Bregårdsskolan, Gymnasistgatan 34, (13)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Skolan har ett högt kulturhistoriskt värde bland annat för sin höga arkitektoniska kvalitet. Den är uppförd, både exteriört och interiört, med gedigna och påkostade material. Väggarna med boasering av teak i personalrummets korridor och konferensrum är bevarandevärda. Byggnaden är ett fint exempel på samspel mellan natur och arkitektur. Fasadmaterial och takmaterial är ursprungliga. Det är hög kvalitet även på utomhusmiljön med påkostade stenmaterial och utsmyckning i form av en staty av den mycket kände skulptören Carl Eldh.

Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Det är viktigt att tänka på detaljerna och materialen, både när det gäller byggnaderna och utomhusmiljön. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1957

Arkitekt: Folke Löfström

Byggnadstyp: Skola

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Skolan består av fem byggnadskroppar inklusive idrottshallen som ligger i en liten sluttning mot öster. Fasaderna är i ljus puts och rött tegel med mörka fogar. Taken är flacka och i koppar. Långa rader med symmetriskt placerade fönster är placerade på öster mot sjön Möckeln. Brunlaserade originalfönster är delvis ersatta med nya bruna aluminiumbågar. Fönsterblecken är i koppar. Aulan har stora fönsterpartier åt två håll. Någon originaldörr i trä finns kvar, övriga är utbytta till aluminiumdörrar. Mellan huskropparna öppnar sig stora skolgårdar, delvis belagda med skiffer och gatsten, samt med många träd. Viss exteriör ombyggnad har skett och minst en av längorna är förlängd. En senare tillkommen matsalsbyggnad finns på området.

Historik

Skolan uppfördes som Karlskoga Högre Allmänna Läroverk 1956–1957 och arkitekten som vann uppdraget var Folke Löfström. Löfström är känd för att ha ritat flera sjukhus och skolor runt om i Sverige. Han var även involverad i Karlskoga redan tidigare då han gjorde praktik hos professor Sune Lindström 1937–1939 när stadshuset och stadshotellet uppfördes. Skolan invigdes 18 maj 1957 och kostade fem miljoner kronor att bygga. En invändig upprustning har skett i lokalerna och skolan återinvigdes 2014. Idag är skolan en åk 4–9-skola.

Lommen 10

Villagatan 20, (14)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Mycket tidstypisk och välbevarad byggnad i form och i materialval. Den uppfördes med påkostade material som tegel, koppar och teak. Inga exteriöra förändringar bör utföras. Det är viktigt att tänka på detaljerna och byggnadsmaterialen. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1965

Arkitekt: Folke Löfström

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Enplansvilla med förskjutna huskroppar och dubbelt pulpettak i koppar. Brunlaserad sarg av liggande fjällpanel finns vid takfoten. Hängrännor och stuprör är i koppar. Fasaden är i rött tegel. Entrén är indragen och har dörrar i teak med spårat mönster samt sidoljus. Detaljer finns i brunlaserad panel. Det putsade garaget sitter ihop med huset och har brunlaserad garageport.

Historik

Kataloghus.

Sparven 6

Södra Viaduktgatan 11, (15)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En stor påkostad villa med gedigna material och ursprungliga delar som pelare, fönster och takfot.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att tänka på detaljerna och byggnadsmaterialen.

Sadeltaket är halvvalmat med betongpannor och detaljerad takfot. Fasaderna är i ljusbeige puts. Originalfönstren har två och tre luger. Altan och balkong har pelare. Pelare bär även upp ett entrétag med tandsnittsdetaljer. Skorstenarna är klädda med kopparplåt.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1935

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Tornsvalan 3

Sturevägen 5, (16)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Påkostade material har använts och en hel del originaldetaljer finns kvar.

Vid omläggning av taket bör man överväga att byta ut betongteglet mot lertegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att de ursprungliga detaljerna bevaras, till exempel garageportar, dörrömfattningar, entrédörr och skifferplattor.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1940

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden är putsad i en beige-grå kulör. Taket är ett sadeltak med betongtegel. Garageplanet är något utstickande från resten av byggnadskroppen. Ursprungliga fönster i källar- och garageplan är i träbågar med valsat glas, övriga fönster är utbytta. Sockeln är av natursten. Den dekorativt utformade portömfattningen är i sten med utstickande krön. Originaldörren är i teak med liggande glasrutor. Utanför ingången finns skifferläggning. Garageportarna är äldre med skivor utsmyckade med romber. Balkongfronterna är troligtvis ursprungliga med skivmaterial.

Tornsvalan 5

Kolonigatan 5, (17)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett tidstypiskt hus med karaktärsskapande fasad i det gula teglet som var vanligt under tidsperioden. Balkongräcken och balkongfronter samt garageportar är original. Taket har enkupigt lertegel som är det ursprungliga takmaterialet.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta senare tillkomna fönster och entréportar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att bevara de ursprungliga detaljerna som garageportar, takmaterial och balkonger.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1949

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Sadeltaket är i enkupigt lertegel och fasaden är i gult håltegel. Balkongerna är original med smidesräcken och balkongfronter av sinuskorrigerad plåt målad i grönt och gult. Trätrappor från de nedre balkongerna har tillkommit senare. Fönstren är utbytta. Två större utstickande rektangulära takkupor finns på varsin sida av taket. Putsade burspråk bryter av i fasaden. Garage finns under huset med originalportar i gulmålad karosseripanel. Gatsten finns utanför. Sockeln är gråputsad. Entrén är indragen med utbytta dörrar. Trapphusets första våning samt entrén är markerade i fasaden.

Trasten 8

Hertig Carls Allè 57, (18)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En typisk kvadratisk funkisvilla, dock något annorlunda med sina spröjsade fönster. Det är en välbevarad villa bland flera funkisvillor i området.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att tänka på detaljer som smidesräcken, fönsterstorlek, skärmtak och utomhusarmaturer.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1933

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En funkisvilla med vitputsad fasad och valmat tak. Det finns två entréer och ett skärmtak över huvudentrén. Äldre spröjsade fönster är inte typiska för funkisstil. Trappfönster finns. Balkongräcken och trapppräcken är i svart smide. Stuprörens krökar är skarpa. Äldre utomhusarmaturer och smidesgrindar finns kvar. En altan har tillkommit på senare tid.

Blåhaken 14, Skolgatan 31-49, (19)

Blåhaken 15, Skolgatan 11-29, (20)

Blåhaken 18, Knut Wistrands Väg, 2A-2E, (21)

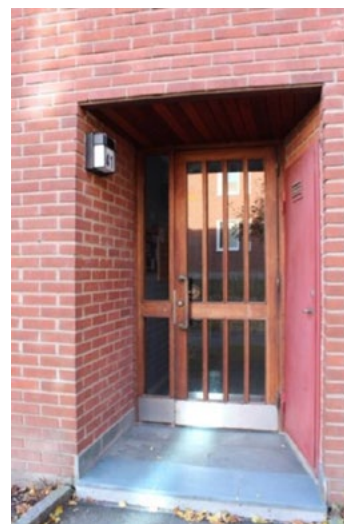
**Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde**

Värdebeskrivning

Alla längorna tillsammans utgör ett område med från början enhetliga flerfamiljsbostäder i tidstypiskt formspråk och tidstypiska material. Karaktärsskapande är det röda teglet som är vanligt vid denna tidsperiod. Blåhaken 14 har många ursprungliga detaljer kvar, till exempel entrédörrar, entrébelysning och balkongfronter.

Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att tänka på detaljer som balkongfronter, entrédörrar och entrébelysning.

Blåhaken består av fem längor med flerfamiljshus, men det är endast fastigheten Blåhaken 14 som har ett större kulturhistoriskt värde då övriga är förvanskade. Blåhaken 14 har fasad i rött tegel, övre delen på fasaden är klädd med blå trapetskorrugerad plåt. Taket är ett platt papptak. Balkongerna är delvis indragna i fasaden och balkongfronterna är ursprungliga i smal vitmålad trapetskorrugerad plåt med svarta överluggare. Fönstren är utbytta. Originaldörrarna är i teak och glas. Entréerna är indragna i fasaden. Lekplats finns mellan husen. Garage finns under gårdarna.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1968

Arkitekt: Troligtvis byggherre Stribeck & Lund

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Lövsångaren 2

Vårdgatan 4, (22)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad villa med inbyggd farstuvist och delvis ursprungliga detaljer som fönster, entrédörrar, grind och grindstolpar med mera.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1924

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden är i liggande ljusgulpanel. Stående panel i samma kulör finns under nedervåningens fönster. Sockeln är murad. Mansardtaket är i tvåkupigt tegel. Fönstren är till stor del äldre i korspostform med två och tre lufter samt bågar målade i en röd kulör. Dörren är i äldre stil, eventuellt original. Altan med tak har tillkommit senare. Grindarna är äldre, troligtvis ursprungliga. Trädgården är sluttande med fruktträd samt stora träd mot gatan. Garage finns under huset.

Historik

Flera större påkostade villor från samma tidsperiod finns längs samma gata.

Rödhaken 6

Hertig Carls Allé 29, (23)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En tidstypisk funkisvilla med många originaldetaljer bevarade, vilket gör det till ett mycket fint exempel på denna typ av villa. Det är viktigt att tänka på detaljer som balkongfronter, entrédörrar, fönster och smidesräcken.

Historik

En av flera funkisvillor i området, där denna är en av de mer välbevarade.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1936

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En funkisvilla med tidstypisk kubisk volym och valmat tak. Fasaden är vitputsad och sockeln är grå. De gröna tvåluftsfönstren är ursprungliga, utan fönsterfoder, och sitter i liv med fasaden. Balkongfronten är i vitmålad sinusplåt. Balkongdörrarna är äldre. Huset har två entréer och dekorativa vitmålade smidesräcken. Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Rödhaken 12

Knut Wistrands Väg 14, (24)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En tidstypisk villa som är nästintill oförändrad sedan den uppfördes. Det är ett exempel på ett enkelt formspråk med en harmonisk arkitektur med välproportionerade byggnadsvolymer och gedigna material.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att tänka på detaljer och delar som entrédörr, fönsterproportioner, fasadmaterial med mera. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1965

Arkitekt: Uppgift saknas

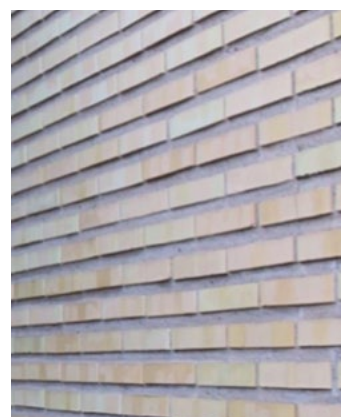
Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En souterrängvilla med förskjutna byggnadskroppar. Fasaden är i gult tegel med breda fogar. Taket är ett valmat papptak. Tvåluftsfönstren i original är brunlaserade med låg bröstning. Smala vertikala fönster finns till vardagsrummet. Entrédörren är original med stora sidoljusfönster och entrén är indragen. Garage finns under souterrängdelen med originalportar av brunlaserat trä. Rännor och stuprör är i koppar. På baksidan finns en balkong med mönsterlagt tegel.

Historik

En av flera funkisvillor i området, där denna är en av de mer välbevarade.

Talltitan 3

Solgatan 4, (25)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En tidstypisk funkisvilla med mycket original så som glimmerputsen, takmaterialet, fönster, grind med mera.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om det inte gäller återgång till tidigare utseende till exempel ersätta senare tillkommen port med ny bättre anpassad till byggnadens arkitektur. Detta gäller även garaget. Vid åtgärder/underhåll bör material och utformning utföras med hänsyn till byggnadens karaktär. Viktigt att tänka på detaljer/delar som fasadmaterialet, fönster, proportioner, takfot och takmaterial.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1936

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En funkisvilla med ursprunglig glimmerputs. Taket är original i tvåkupigt lertegel, med dekorativ takfot i plåt. Tvåluftsfnstren är ursprungliga med röda fönsterbågar. Entrén är indragen med väggar klädda i gult tegel och en ny dörr. Garageportar är original. Det finns dekorativ smidesgrind och grindstolpar. Trädgården har syrener och äppelträd.

Historik

En av flera funkisvillor i området, där denna är en av de mer välbevarade.

Kornknarren 2

Tvärgatan 9, (26)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad tidstypisk villa med mycket originaldetaljer som fönster, fönsterbågar, räcken och skärmtak.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder/underhåll bör material och utformning utföras med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1946

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden är i vitmålad stående panel med tvåluftsfönster. Sockeln är gråputsad. Fönsterbågarna är grönmålade. Trappräcket är i smide. Betongtegeltak har ersatt tidigare lertegel. Garage finns under huset. Skärmtak finns över entrén. Trädgården har fruktträd.

Historik

Villan uppfördes av dåvarande polismästaren som var granne till kommunens borgmästare som bodde i fastigheten Kornknarren 3. Borgmästaren såg till att de båda fastigheterna fick sjöutsikt.

Kornknarren 3

Tvärgatan 7, (27)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad villa med originaldetaljer som fönster, port med portomfattning och entrétak. En del av värdet ligger även i trädgårdens utformning, inklusive uteplats, gångar och växtmaterial.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1946

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden är i ljusgul locklistpanel som tidigare var vit. Entrédörren är original och dekorativt utformad. Två fönster är utbytta, övriga är ursprungliga fönster. Garageporten är ny. Taket är i betongtegeltegel som ersatt tidigare enkupigt lertegel. Balkongdörrarna är utbytta. Uteplatsen är granitbelagd. Stenbelagda gångar är original. Trädgården har fruktträd och buskar.

Historik

Georg Mogren, kommunalborgmästare, lät uppföra huset. Han hade ett stort intresse för trädgård och tog med sig växter hem från utlandet.

Sjöörrén 11

Sjövíksplan 3, (28)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välproportionerad arkitekturritad villa i tidstypiska och påkostade material. Det är arkitekternas första egenritade villa.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att tänka på detaljer och delar som fönsterproportioner, stuprör, takmaterial med mera. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1962

Arkitekt: Backman & Edgren, Kristinehamn

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Huset är utformat med sidförskjutna byggnadskroppar med olika höjd som ligger en bit in på tomten. Fasaden är i rött hålkälstegel och huset har flackt sadeltak i papp. Stuprören är fyrkantiga. Vardagsrumsfönstren har lägre bröstningar. Nästan alla fönster är utbytta till 3-glas i samma storlek som de tidigare. Skorstenen är i tegel. Eternitplattor fanns tidigare på en liten del av huset. Dessa är utbytta mot andra skivor. Garage finns. Den inglasade altanen är nyare.

Historik

Huset uppfördes på uppdrag av advokaten Gunnar Hjortsberg. Villan i Karlskoga var arkitektbyrån Backman & Edgrens första egenritade villa och de står bakom många byggnader bland annat i Kristinehamn.

Sothönan 5

Sjögatan 10, (29)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En mycket välbevarad och tidstypisk villa där väldigt få förändringar har utförts sedan den uppfördes.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att tänka på detaljer och delar som fönsterproportioner och bågarnas material, räcken, takmaterial, entrédörr med mera. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

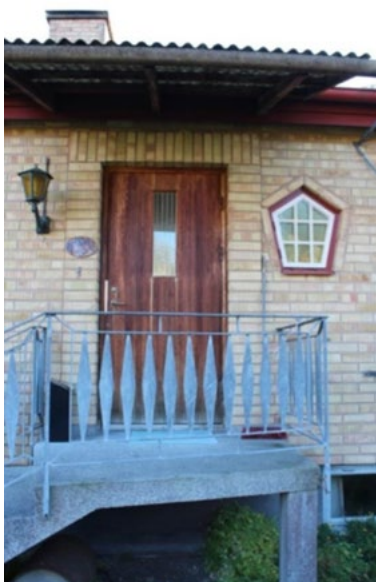
Byggår: 1957

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden och skorstenen är i gult spikdraget tegel. Sadeltaket är i tvåkupigt lertegel. Äldre en- och tvålufts-fönster har röda fönsterbågar. Originalträdörren är mönsterspårad med tegelomfattning i rullskift. Den ursprungliga belysningsarmaturen är i lyktmodell. Entrétaket är i sinuskorrigerad plåt eller eternit. Vid entrén och verandan finns mycket dekorativa omålade smidesräcken. Vid entrén finns även ett femkantigt fönster med spröjs. Dubbelgarage finns under huset. Originalportar och källardörr med panel är inte täckmålade.

Vattenrallen 4

Sjöviksplan 4, (30)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En tidstypisk funkisvilla med många ursprungliga delar.

Inga exteriöra förändringar bör utföras. Vid byte av front på veranda och balkong bör man överväga att utforma dessa efter husets karaktär. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En funkisvilla med putsad fasad och valmat tak i tvåkupigt ler- eller betongtegel. Treluftsfnstren är original och brunmålade. Entrédörren har ett stort fönsterparti med råglas och är troligtvis ursprunglig. Dörromfattningen är dekorativt utformad. Trappräckena består av svartmålade järnrör. Stuprören har skarpa krökar. Balkongen och farstukvisten har front av brunmålad fjällpanel. Dubbelgarage med originalportar finns på gaveln. Originaldörr finns till källaren.

Historik

En av flera funkisvillor i området, där denna är en av de mera välbevarade.

Vattenrallen 9

Sjögatan 4, (31)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett tidstypiskt funkishus med fyra lägenheter. Extra speciellt är att trappuppgång och dörrar är oförändrade.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, till exempel ersätta senare tillkomna fönster med nya som är bättre anpassade till byggnadens arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Det är viktigt att tänka på detaljer som tak- och fasadmaterial, balkongfronter, dörr och dörromfattning.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1948

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Den spritputsade fasaden har en beige kulör. Tvåluftsfnstren är av äldre typ och är utbytta på en fasad. Det valmade taket är i tvåkupigt lertegel. Dörromfattningen är dekorerad med gult helstens- och halvstenstegel. Den äldre entrédörren har stora glaspartier. Balkongerna har ursprungliga balkongfronter i smal sinuskorrigerad plåt och överliggare i smide, allt målat i vitt. Garage finns under huset med originalport. En låg stenmur finns mot gatan. Trapphuset har gult tegel på väggarna. Trappräcken och lägenhetsdörrar är ursprungliga.

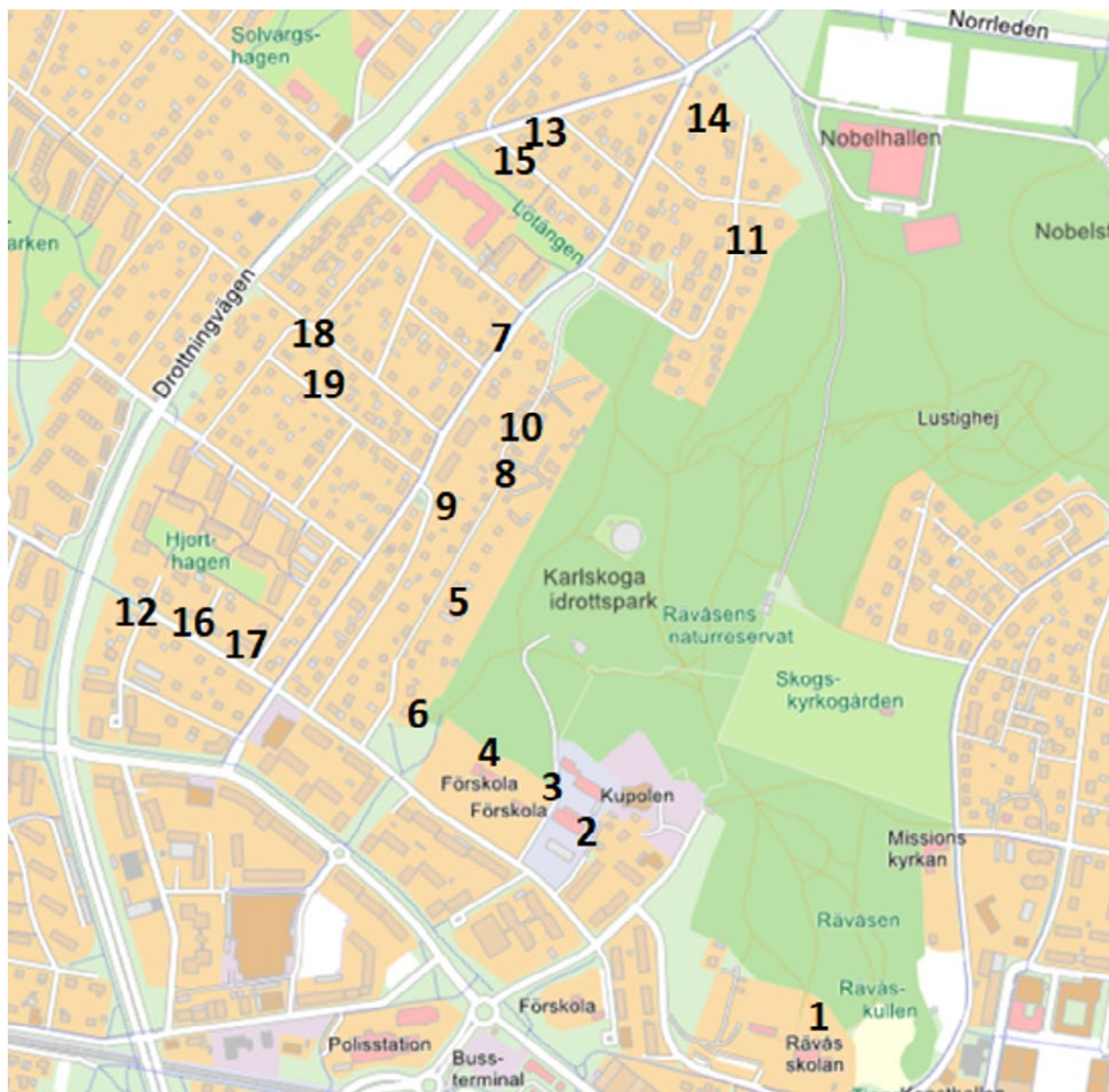

2.2.2 Rävåsen

Stadsdelen Rävåsen ligger ganska centralt i Karlskoga, på en rullstensås som bildades under istiden.

Bebyggelsen ligger delvis på de branta sluttningarna där husen står tätt och gatorna är smala. Området har en blandad bebyggelse med villor från tidigt 1900-tal och framåt.

I stadsdelen finns förutom vanliga villor även flerfamiljshus, servicehem, skola och förskolor samt elverk. Här finns även ett naturreservat och en idrottsplats.

Bregården 2:49

Rävåsskolan, Badstugatan 15, (1)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En äldre välbevarad och arkitektoniskt väl utformad skolbyggnad med fina, väl bearbetade detaljer som exempelvis entrétaket. Byggnaden har tillsammans med de stora träden ett stort miljömässigt och karaktärsskapande värde.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende, till exempel att ersätta portar med nya som passar till byggnadens arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Ingen förtätning av skolgården bör tillåtas. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1912, invändig ombyggnad 2016

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Skola

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En byggnad i fyra våningar med framskjutande sidopartier samt ett mittparti som kröns av frontespis och rusticerad sockel samt listverk. Fasaden är putsad i en ljus gul kulör medan listverket är vitt. Det valmade mansardtaket är i rött

betongtegel. Fönster och portar är utbytta. Ovanför portarna finns mindre entrétak som är dekorativt utformade. Fönsterkuporna på vindsvåningen är ursprungliga. Vapensköldarna i relief, med Värmlands och Närke landskapsvapen, som ursprungligen fanns till vänster och höger om fönstren nedanför frontespisen, bör återskapas. Även frontespisen runt klockan hade ursprungligen dekorationer i stuck. Entréportarna i aluminium bör bytas mot portar i trä.

Historik

Rävåsens skola invigdes år 1913 men stod klar redan året innan. Den var på sin tid en av stadens största stenbyggnader. Tretton lindar planterades i samband med invigningen.

Bregården 2:96

Elverket, Bregårdsgatan 22, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En arkitektoniskt välutformad och påkostad byggnad med välbevarade detaljer som balkong och klocka i tegel. Karaktärsskapande är det gula teglet som var vanligt vid denna tidsperiod då det byggdes mycket i Karlskoga.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende, till exempel att ersätta befintliga fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadens arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

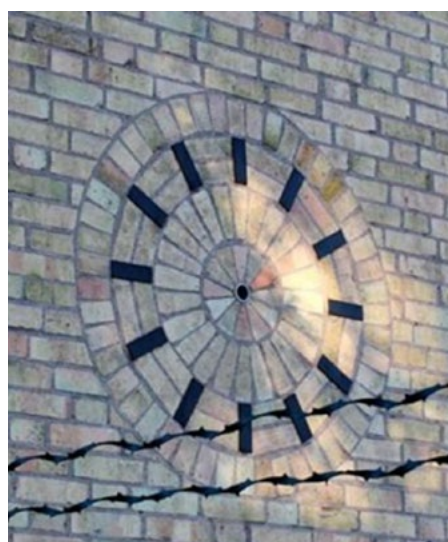
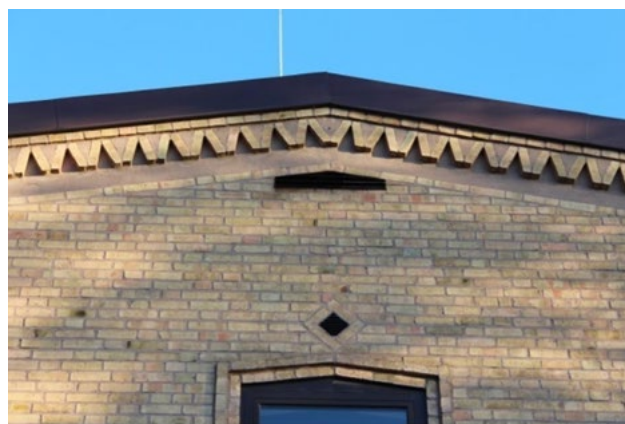
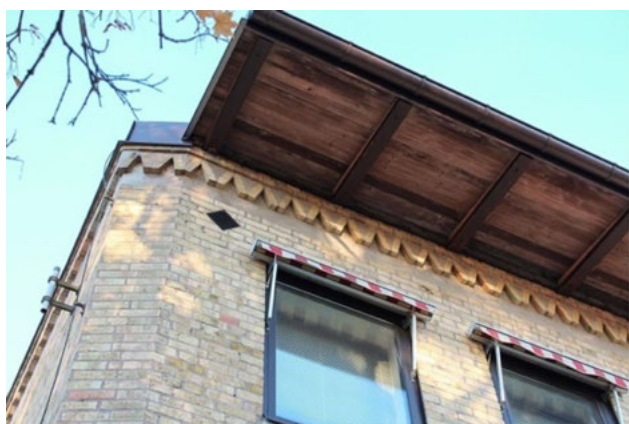
Byggår: 1948

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Elverk

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En tidstypiskt utformad byggnad med fasad i gult tegel. Takfotslisten är dekorativt utformad och sadeltaket är mycket flackt och smäckert. En utsmyckning i form av en klocka finns på fasaden. Vissa fönsteromfattningar är markerade i tegel. På övervåningen är fönstren placerade i ett horisontellt band, övriga fönster är asymmetriskt placerade. Fönster och portar är utbytta. Portomfattningen är fint bearbetad i stenmaterial. Balkongräcket är i svart smide. Mot norr finns det turbiner.

Ugglan 2

Sandmo förskola, Bregårdsgatan 24, (3)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Sandmo förskola är en äldre, välbevarad byggnad som trots om- och tillbyggnader har ett arkitektoniskt värde.

Inga exteriöra förändringar bör ske om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende, till exempel att ersätta senare tillkomna fönster med nya som är bättre anpassade till byggnadens karaktär. Vid en omläggning av taket bör man överväga att återgå till lertegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1876

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Förskola

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden består av stående vitmålad locklistpanel och ljusst gråmålat listverk som delar in fasaden. Dess mittparti markeras av ljusst gråmålade lisener som bär upp en frontespis. Sadeltaket är i rött betongtegel. Fönsterstorleken varierar, troligtvis har fönster ersatts i flera omgångar under olika tidsperioder. De äldre dörrarna inramas av pilastrar.

Historik

Huset uppfördes 1876. En större om- och tillbyggnad utfördes 1922. I mitten av 1900-talet genomfördes ytterligare en ombyggnad.

Ugglan 1

Skolan, Bregårdsgatan 26, (4)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Skolan är en tidstypisk, påkostad byggnad med arkitektoniskt värde och välbevarad utomhusmiljö. Karaktärsskapande är det gula teglet som var vanligt vid denna tidsperiod då det byggdes mycket i Karlskoga.

Inga exteriöra förändringar bör ske om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende, till exempel att ersätta befintliga fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadens karaktär. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1945

Arkitekt: Ebbe Borg

Byggnadstyp: Skola

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnaden består av två vinkelställda lameller som förbinds av en passage med terrasser mot norr och söder. Fasaden är i gult tegel och sadeltaket i rött betongtegel med dekorativt utformad takfot i gult tegel. Sockeln är klädd med skifferplattor. Entréerna är markerade med stående panel i en brun lasyrkulör. Portarna och fönstren är utbytta. Balkongerna är ursprungliga med tidstypiska smidesräcken. Utbyggnaden mot öster uppfördes senare.

Historik

Skolan uppfördes ursprungligen som barnhem. Mycket satsades både interiört och exteriört på utformning och material. År 1972 byggdes barnhemmet om till förskola och fritidshem.

Giraffen 6

före detta verkstad, Övre Rävåsvägen 16, (5)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En karaktärsskapande uthuslänga med småspröjsade fönster och pardörr snett bakom huvudbyggnaden. Byggnaden har ett samhälls- och lokalhistoriskt värde. Den visar på små verkstäder av detta slag som var relativt vanliga under Bofors storhetstid i mitten av 1900-talet. Verkstäderna fungerade som underleverantörer till Bofors. Idag finns inte många av dessa verkstäder/byggnader kvar.

Byggnaden har om- och tillbyggt vid flera tillfällen vilket bidrar till en del av dess värde. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Eventuella nya tillbyggnader bör dock anpassas i volym och utformning så att de underordnar sig den befintliga byggnaden. Det är viktigt att bevara karaktären av verkstad.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1909, till- och ombyggd 1967

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Ekonomibyggnad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Uthuslängan är till- och ombyggd i etapper vilket gör att byggnadens olika delar har olika utformning. Gemensamt är röda fasader samt plåt och träpanel i röd kulör med vitt listverk. Grund- och källarvåning är ljusgråputsade. Fönstren har varierande storlek och utformning. Dörrar och portar varierar i utformning.

Historik

Här låg Bodins Mekaniska AB, tidigare Bodin och Wigren, fram till 1960-talet. På företaget gjorde man bland annat klippverktyg och bockverktyg till Bofors.

Giraffen 12

Övre Rävåsvägen 4, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Tidstypisk välbevarad villa med många originaldetaljer som fönster, port, verandaräcke, trappräcke och stödmur.

Inga exteriöra förändringar bör göras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1962

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En tidstypisk och välbevarad villa uppförd i gult tegel. Sadeltaket är i svart betongtegel. Fönstren är troligtvis ursprungliga och är tvåluftsfönster målade

i en grön kulör. Ett av fönstren är småspröjsat. Dörren är ursprunglig. En veranda med räcke av murat tegel finns på framsidan. Mot vägen finns en stödmur i kalksten. Inga exteriöra förändringar bör göras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Leoparden 6–7

Västra Rävåsvägen 39 och 37, (7)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Tidstypiska villor med många välbevarade detaljer som fönster, portar och trapppräcken. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1972

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villor

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Två villor med fasad i mexitegel. Gavelröstena är klädda med brunlaserad panel. Sadeltaket är i svart betongtegel. Ett av husen har originalfönster och originaldörrar. Tomterna omgärdas av en låg häck samt ett lågt brunt trästaket. Tidstypiskt för trädgårdarna är de mindre barrträden.

Valrossen 2

Övre Rävåsvägen 23, (8)

Grå – Kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En tidstypisk villa som genomgått några förändringar som byte av takmaterial och portar, men som i sin helhet är välbevarad. Karaktärsskapande är trappan med räcke som leder till byggnaden.

Vid eventuell omläggning av tak bör man överväga att återgå till lertegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1935

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En byggnad med spritputsad fasad i en ljus grön kulör. Mansardtaket har tillkommit senare och är i svart korrugerad plåt. Skorstenen är murad i rött tegel. Sockeln är ljusgråputsad. Originalfönstren är i en röd kulör. Dörrarna har troligtvis ersatts kring 1900-talets mitt. Balkongräcket är i järn och stuprören har skarpa vinklar. Från vägen leder en trappa till huset, med grönmålat smidesstaket. En större ek finns på tomten.

Valrossen 4

ekonomibyggnad, Hammarögatan 22, (9)

Grå – Kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Äldre välbevarad ekonomibyggnad. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Nya portar kan tillverkas av brädor.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1928

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Ekonomibyggnad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnadens fasad består av rödfärgsmålad panel och vitt listverk. Sadeltaket är i sinuskorrugerad plåt. Fönstren varierar i ålder och utformning. Portarna har tillkommit senare och är i någon form av skivmaterial.

Valrossen 17

Övre Rävåsvägen 25, (10)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En äldre byggnad med skivtäckt plåttak. Både huvudbyggnad och ekonomibyggnad är ovanligt välbevarade. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1909

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En byggnad med fasad i liggande panel målad i en gul kulör med vitt listverk. Panelen är troligtvis original. Sadeltaket är ett falsat plåttak målat i en röd kulör. I takfoten syns de profilerade takfotstassarna. Sockeln är gråputsad. Äldre tvåluftsfönster är i en brun kulör.

Björnen 4

Norråsvägen 17, (11)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En tidstypisk villa med välbevarade detaljer som farstukvist, dörr, fönster och trappräcke. Inga exteriöra förändringar bör ske. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1940

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En villa med fasad i ljusgul locklistpanel och vitt listverk. Taket är ett kraftigt valmat tak i rött lertegel. Sockeln är gråputsad. Entrén markeras av en liten farstukvist med klassicistiskt efterbildande pelare. Farstukvistens tak är i lertegel. Ovanför farstukvisten finns en takkupa. Fönster och dörrar är ursprungliga.

Gasellen 4

Bregårdsgatan 47, (12)

Grå – Kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En äldre villa med fasad i liggande eternitskivor som användes mycket i mitten av 1900-talet. Detaljer som farstukvist, stuprör, äldre fönster och dörr är välbevarade. Trots att byggnaden förändrats genom att fasaden en gång klätts med eternit återstår mycket av den ursprungliga karaktären. Tillhörande ekonomibyggnad är ganska välbevarad. Inga exteriöra förändringar bör göras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1914

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa och ekonomibyggnad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En villa som på senare tid fått fasaden klädd med eternit. Det valmade taket är i rött lertegel och skorstenen i rött tegel. Sockeln är putsad. Fönstren är äldre men inte original. Ursprunglig farstukvist är dekorativt utformad. Ytterdörren är utbytt. Balkongen har ett räcke av senare datum men dörren är ursprunglig. Stuprören har skarpa vinklar. Ekonomibyggnads träfasad är rödmålad och sadeltaket är i plåt. Dess fönster och dörr är äldre.

Illern 9

Ängsgatan 10, (13)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En funkisvilla med fasad i liggande eternitskivor som användes mycket kring mitten av 1900-talet. Vid omläggning av taket bör man överväga att återgå till lertegel. Inga exteriöra förändringar bör göras. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1941

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En funkisvilla med fasad i liggande eternitskivor. Sockeln är putsad i ljusblått på senare tid. Sadeltaket är täckt med betongpannor. Skorstenen är i rött tegel. Tvåluftsfönstren är troligvist ursprungliga.

Lejonet 6

Västra Rävåsgatan 54, (14)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En tidstypisk villa med trädgård. Detaljer som fönster och dörr till källaren är välbevarade. Inga exteriöra förändringar bör ske. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1926

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnadens fasad är i röd panel med vitt listverk. Det valmade taket har betongpannor. Skorstenen är i tegel. Den putsade grunden är relativt hög och byggnaden har en källare. Fönstren är ursprungliga med korspost. Källarfönstren är spröjsade. Till byggnaden hör ett äldre uthus. Trädgården har bland annat äldre fruktträd.

Lekatten 3

Ängsgatan 11, (15)

Grå – Kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En funkisvilla med fasad i ljusgula eternitskivor som användes mycket kring mitten av 1900-talet. Tvåluftsfnstren är utbytta till moderna vita enluftsfnster. Mycket av den ursprungliga karaktären är borta. Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende, till exempel att ersätta senare tillkomna fnster med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1942

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Funkisvilla med fasad i ljusgula eternitskivor. Sadeltaket är i lertegel och skorstenen i tegel. Sockeln är gråputsad. Ursprungliga fnster är utbytta men ett ursprungligt litet skärmtak i brunmålad falsad plåt finns ovanför entrén.

Rådjuret 1, Bregårdsgatan 45, (16)

Rådjuret 2, Bregårdsgatan 43 (17)

Grå – Kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Två funkisvillor med fasad i eternitskivor som användes mycket kring mitten av 1900-talet. Villorna har förändrats mycket genom åren men har några ursprungliga detaljer kvar, till exempel balkong och vissa fönster.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende, till exempel att ersätta senare tillkomna fönster med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Rådjuret 1, 1938

Rådjuret 2, 1943

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Rådjuret 1 är en funkisvilla med fasad i ljusgråa eternitskivor. Sadeltaket är i rött lertegel och skorstenen i tegel. Sockeln är putsad i mörkgrått. Fönstren är utbytta.

Rådjuret 2 är en funkisvilla med fasad i ljusgråa eternitskivor. Sadeltaket är rött lertegel och skorstenen i tegel. Sockeln är putsad i mörkgrått. Detta hus har ursprungliga fönster (utom ett) i en brun kulör. En gjuten bred trappa leder upp till de två entréerna. Dörrarna är inte ursprungliga utan troligtvis samtida med eterniten. Entréerna omges av en senare tillkommen liggande panel. Farstukvisten markeras av två pelare som bär upp en balkong. Balkongräcket i liggande panel är av senare datum.

Historik

Karlbergs matsalar (Rådjuret 1) fanns i denna byggnad. Det drevs från 1950-talet fram till 1968 av Emmy Gehring, maka till köksmästaren på Stadshotellet, Karl Gehring, och kallades ibland för Kilsta markententeri. Det var en arbetarmatsal dit många av ungarlarna, som bodde inneboende i någon av villorna i området, gick och åt sin mat. Här serverades både frukost och husmanskost.

Rådjuret 1.

Rådjuret 2.

Uroxen 1

Spectorsgatan 14, (18)

**Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde**

En villa med fasad i eternitskivor. Sadeltaket är i svart shingel och skorstenen i rött tegel. Sockeln är ljusgråputsad. Fönstren är troligtvis ursprungliga i en grön kulör. Den inbyggda balkongen har tillkommit senare. Trappräcket till farstuvisten är ursprungligt. Stuprören har skarpa vinklar.

Värdebeskrivning

En funkisvilla med fasad i ljusgrå eternitskivor som användes mycket i mitten av 1900-talet. Trots att byggnaden förändrats genom att fasaden klätts i eternitskivor har villan kvar många originaldetaljer som takmaterial, fönster, trappräcke och balkongfront. I och med att eterniten inte bygger på fasaden har huset behållit sin ursprungliga byggnadskaraktär. Inga exteriöra förändringar bör ske. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1935

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Älgen 2

garage, Sectorsgatan 13, (19)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En välbevarad äldre garagelänga som är mycket karaktärsskapande. Idag finns få garagelängor kvar i så ursprungligt skick. Inga exteriöra förändringar bör ske. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasaden är putsad i en ljus kulör. Sadeltaket är i svart papp. Garageportarna är ursprungliga med karosseripanel i en grön kulör.

2.2.3 Karlberg och Lötén

Stadsdelen Karlberg tar form i början av 1900-talet med småskalig villabebyggelse på åkermark. Marken började styckas upp till tomter och fastigheter under 1930-talet och det finns många hus kvar från denna period. Bebyggelsen i de norra delarna är generellt något nyare, från 1940- till 1960-talet.

Villabebyggelsen dominerar men även andra hustyper förekommer, som kedjehus, radhus eller flerbostadshusen i norr, med prägelse av 1960- och 70-talets funktionalistiska arkitektur. Då stadsdelen kontinuerligt utvecklats under mer än 100 års tid har en mängd olika stadsbyggnadsideal och arkitekturstilar hunnit sätta sina spår. En del hus byggdes som arbetarbostäder till de större industrierna som fanns i kommunen i början av 1900-talet.

Kultivatorn 1–7

Kilstavägen, 24–36, (1)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett sammanhängande område med enhetligt och tidstypiskt utformade villor med mellanliggande garage. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas arkitektur, karaktär och årsringar.

Villorna är envåningsbyggnader med källare, svart sadeltak och ljusputsade grunder. Fasaden är i vitt mexitegel och mörkt brunlaserad panel i gavelrösten och kring fönstren. Fönster och dörrar är delvis utbytta. Till varje villa finns ett garage som är sammanbyggt med villan. Garaget fasad är i mörkt brunlaserad panel. Taken är svarta sadeltak. De flesta garageportar är utbytta.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1974

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villor

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Slungan 1–5, Slåttervägen 9–17, (2) Spettet 1–6, Slåttervägen 19–29, (3)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett sammanhängande område med enhetligt och väl utformade villor. Flera villor har originaldetaljer kvar som till exempel fönster, dörrar, trappräcke och garage. Karaktärsskapande är teglet som var vanligt vid denna tidsperiod då det byggdes mycket i Karlskoga.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende, till exempel att ersätta senare tillkomna fönster och dörrar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Byggnaderna som klätts i panel bör återfå sina fasader av tegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1959

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villor

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Villorna utgör två rader där kvarteret Slungan är det mest välbevarade där de flesta av villorna har kvar sina fasader i rött tegel. Sadeltaken är i mörka betongpannor eller plåt. Skorstenarna är i rött tegel. Flera av byggnaderna har ursprungliga fönster och dörrar. Entrédörrarna har små skärmtak och trappräckena är i smide. Garagen är tillbyggda.

Slåttermaskinen 1–2

Karlbergs gård, (4)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Karlbergs gård är en äldre välbevarad gårdsmiljö med byggnader, ekonomibyggnader samt parkmiljö. Byggnaderna har kvar många ursprungliga detaljer som portik, fönster och dörrar.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende. Vid omläggning av taken bör man överväga att återgå till lertegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Det är viktigt att tänka på detaljer som panelens utformning, listverk, foder och portik. Färgsättningen på den vita byggnaden kan ändras för att återgå till en mer ursprunglig kulör.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: cirka 1830

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Gårdsmiljö

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Gården består av två bostadshus i två våningar. En byggnad har fasad i vitmålad stående panel och sockeln i ljusgråmålad liggande panel. Längst upp på fasaden, under takfoten, finns en dekorativ list. Sadeltaket är i mörka betongpannor. Skorstenarna är i tegel men inte ursprungliga. Fönster och entrédörr omges av ett dekorativt listverk och äldre krön.

Den andra byggnaden har fasad i rödmålad locklistpanel och sadeltak i betongpannor. Skorstenarna är i rött tegel men inte ursprungliga. De spröjsade fönstren är troligtvis nyare liksom entrédörren. Fönstren omges av vita foder liksom knutarna på byggnaden. Sockeln är i slaggsten.

Historik

På Bregårdens ägor byggdes, förmodligen i början av 1800-talet, en gård som fick namnet Karlberg. Benämningen användes första gången 1846. Vid uppförandet låg fastigheten på uppodlad mark långt utanför kyrkbyns centrum. Ekonomibyggnader, som har byggts om och till ett flertal gånger, har delvis timmerstomme. De finns kvar men hör inte längre till gården.

Lötenskolan 5, Bigatan 1A–1B (5)

Lötenskolan 10, Bigatan 4A–4B (6)

Lötenskolan 11, Bigatan 2A–2B (7)

Lötenskolan 12, Spelgatan 14A–14F (8)

Lötenskolan 13, Spelgatan 12 och 12A–12B (9)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett sammanhängande område med tidstypiskt utformade bostadslängor och affärslokaler som knyts samman väl genom det gula fasadteglet. Originaldetaljer som dörrömfattningar, entrétek, franska balkongräcken och skyltfönster finns kvar. Karaktärsskapande är det gula teglet som var vanligt vid denna tidsperiod då det byggdes mycket i Karlskoga.

Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Lötenskolan 13.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1943

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Två- och trevåningsbyggnader med fasader i gult tegel och sadeltak med dekorativt utformad takfot i tegel. Sockeln är gråputsad. Fönstren är utbytta. Entrédörrarna är också utbytta men har ursprunglig dörrömfattning av kakel samt dekorativt utformat entrétek i plåt. De franska balkongräckena är ursprungliga. Balkonger på Lötenskolan 13 har tillkommit senare. Lötenskolan 13 rymmer affärslokaler i bottenvåningen. Några originalskyltfönster finns kvar.

Lötenskolan 11.

Slagan 7

Karlbergsvägen 1A–1B, Såningsvägen 12A–12B (10)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett tidstypiskt utformat flerfamiljshus i gult tegel med originaldetaljer kvar som burspråk och fönster. Karaktärsskapande är det gula teglet som var vanligt vid denna tidsperiod då det byggdes mycket i Karlskoga.

Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1963

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnaden är utformad i vinkel i fyra våningar med garage i bottenvåningen. Fasaden är i gult mönstermurat tegel och delas av burspråk som sträcker sig lodrätt över fasaden. Burspråkens bröstning är i dekorativt mönstrad papp. Fönstren är ursprungliga men entrédörrar och garageportar är utbytta. Byggnadens utformning i vinkel gör att den omsluter trädgården på baksidan av byggnaden.

Skrindan 4

Bondevägen 73 (11)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Välbevarad tidstypisk villa med många ursprungliga detaljer. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

En byggnad med fasad i ljusmålad panel. Sadeltaket är i lertegelpannor och skorstenen i rött tegel. Källarvåningen är putsad i en mörkare kulör. Farstukvisten är inbyggd med ovanliggande balkong med järnräcke. Fönster och entrédörr är äldre.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1939

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Kalven 5

Malmhagsvägen 4 (12)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En funkisvilla med fasad i ljusa eternitskivor som var vanliga i mitten av 1900-talet. Trots att byggnaden förändrats genom att fasaden klätts med eternitskivor har villan kvar många av de ursprungliga detaljerna som till exempel skärmtak, fönster och balkongräcke.

Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1939

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En funkisvilla med fasad i eternitskivor och sadeltak i ler- eller betongtegel. Vindskivorna är i koppar. Sockeln är putsad. Källarvåning med garage finns. Fönstren är förmodligen ursprungliga och i en grön kulör. Entrédörren har tillkommit senare men entrétaket i plåt är ursprungligt. Balkongräcket är i järn.

Plogen 17

Karlbergsskolan, Såningsvägen 3 (13)

 Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En tidstypisk skolbyggnad med arkitektoniskt värde och påkostade materialval, dessutom med en väl bevarad och oförändrad skolgårdsmiljö. Karaktärsskapande är det röda teglet som var vanligt vid denna tidsperiod då det byggdes mycket i Karlskoga. Inne i byggnaden finns en stenrelief med kung Gustav VI Adolfs namninskrift i granit.

Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1952

Arkitekt: Åke Wahlberg

Byggnadstyp: Skola

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Tvåvåningsbyggnader i rött tegel, sadeltak och ljusgråputsad sockel. Fönstren är delvis ursprungliga och placerade i band som med jämna mellanrum bryts av något större fönster med stickbågeformat krön. Entrépartierna är dekorativt utformade och har räcken i järn. Entrédörrarna är utbytta. De franska balkongräckena är dekorativt utformade i smide. Till skolan hör även detaljer som cykelställ med tidstypisk utformning.

2.2.4 Centrum

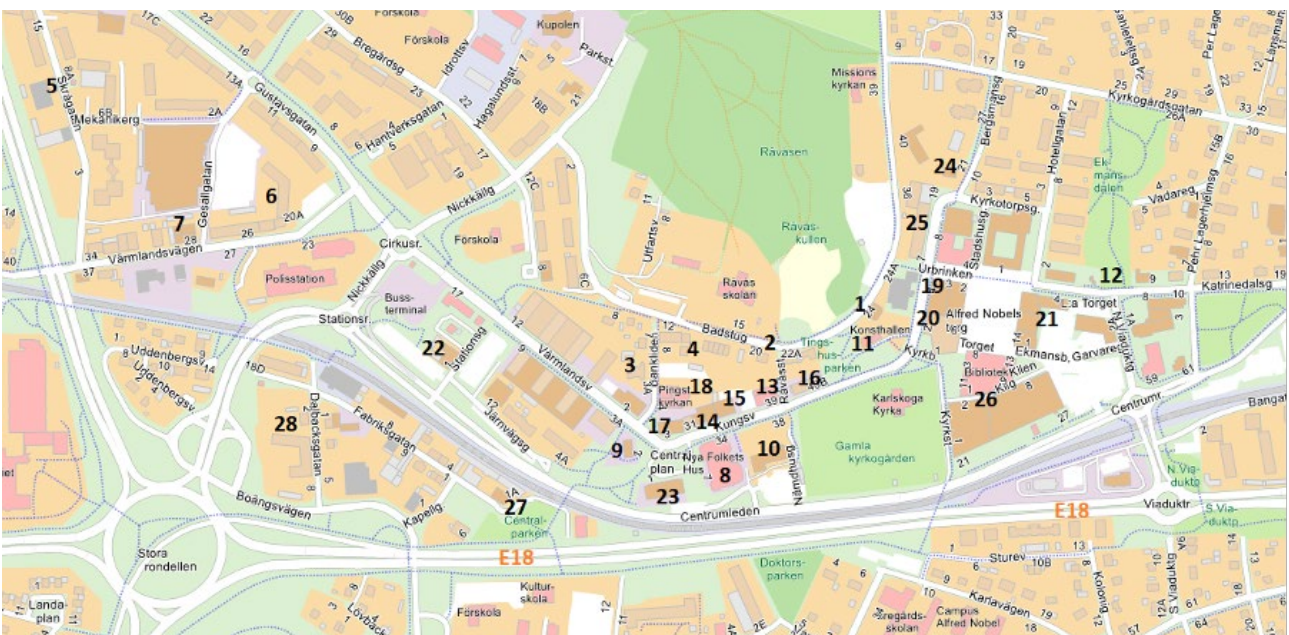
Karlskogas centrum sträcker sig från Kulan och torget i öster till Örncenter och busstationen i väster längs Kungsvägen och Värmlandsvägen. Inventeringen omfattar delar mellan stråken Drottningvägen i väster, Bregårdsgatan och Badstugatan i norr, Rävaskullen i öster och Fabriksgatan i söder.

Mot slutet av 1940-talet, då den värsta bostadsbristen var avhjälpt, började stadsplanerarnas ögon

riktas mot de centrala delarna som man menade hade stora brister och behövde saneras från ”kåkstadsbebyggelsen”, som revs och ersattes av stora byggnadskomplex varav Örncenter hör till de mer utmärkande. Det var en genomgripande stadsomvandling som fick sitt startskott 1940, i samband med att Karlskoga blev stad och Karlskogas stadshus invigdes.

Gatuvy från Värmlandsgatan västerut.

I slutet av 1960-talet tog funderingarna på att bygga om centrum. En arkitektävling utlystes och första pris gick till ett arbetslag som leddes av arkitekt Lars Bryde. Det var med blandade känslor som Karlskogaborna mötte beslutet att Ekmansbacken skulle rivas och ersättas av ett stort köpcentrum. Det nya centrumet stod färdigt 1974, döptes till K-center och inrymde bland annat EPA och Domus. Med åren minskade torghandeln och torget började användas mer och mer till parkering. Hösten 1978 fick torget en ny planering och parkering förbjöds. Delar av K-center byggdes om till en galleria med nya namnet Kulan och invigdes i mars 1994. I augusti 1996 invigdes det nya torget med skulpturen Glädje som gjorts av konstnären Richard Brixel. Samtidigt flyttades skulpturen Morgon från borggården till torget. 1998 får torget sitt nya officiella namn Alfred Nobels Torg.

Fabrikgatan är ett område mellan E18 i söder, järnvägen på norrsidan och Centrumleden i väster, och har ett isolerat läge omringat av de moderna trafiklederna.

Gatumiljön präglas av småskalig och tät bebyggelsestruktur med hus i två till tre våningar nära trottoarkanten. De skiftande fasadmaterialet i trä, puts och tegel ger en tilltalande variation i gatubilden där det röda teglet dominerar med sin massiva arkitektur. Tegel som byggnadsmaterial återkommer i gatans västra ände där före detta Berglunds Gjuteri hade sina förvaringslokaler. Färgskalan är sammanhållen i en ljusgul eller vit kulör vilket skapar en vacker harmoni i gatubilden. Inslaget av oputsade tegelbyggnader med en avvikande färg, ger området dess speciella kulturhistoriska prägel då de belyser byggnadstraditionen i förra sekelskiftets industribyggnader.

Mindre magasinshus finns bevarade i kvarteret Kondoren 3. Kvarteret exponerar en äldre bebyggelseform som idag är sällsynt i svenska gatumiljöer. Typiska är de små trånga tomterna där det var viktigt med hushållningen av tomtytan. Därför anlades ekonomibyggnader vid tomtgränsen med pulpettak vilket ses i kvarteret. Uthusbyggnaden uppvisar också en äldre färgsättning där den ljusa dyra oljefärgen användes till gatufasaderna och den billiga röda slamfärgen tillämpades på hus vända in mot gården.

Kulturmiljövärdet i Karlskogas centrala delar vilar inte på enhetliga miljöer, undantaget kyrkan med kyrkogården, Ekmansdalen med stadshotellet, Fabriksgatan, Centralplan och Skrågatan, utan värdet består också i enskilda fastigheter som finns upptagna i inventeringen.

Bebyggelsemiljön längs Fabriksgatan är ett mycket viktigt inslag i Karlskogas stadsbild. Området har fått epitetet Gamla stan som signalerar dess höga kulturhistoriska status och framhåller Karlskogas identitet, vars tillkomst hänger samman med järnhanteringen och dess tunga transporter. Gatans karaktär bör bevaras genom varsamhet vid underhåll och förändringar. Miljön kan hållas levande genom att man i byggnaderna ger företräde till verksamheter anpassade till miljöns karaktär, som handel, småindustri, service och hantverk.

Fabriksgatan.

Tuppen 6

Bredablick, Badstugatan 24, (1)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett monumentalt hus som är viktigt för stadsmiljön. Huset är en sekelskiftesvilla i 1890-talsstil blandat med jugenddrag, vilket syns på fönstren på nedre botten mot gårdssidan. Byggnaden bör återfå fönster som passar in i byggnadsstilen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1907

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa, hotell

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Bredablick, som byggnaden kallas på grund av sitt höga läge i stadsmiljön, har en fantasifull arkitektur med krenelering och trappstegsgavlar med pyramidformade spetsar på varje trappsteg. Taket är belagt med svart bandfalsad plåt. Byggnaden har för närvarande en ljus putsfasad men hade från början en oputsad tegelfasad.

Historik

Bredablick var Karlskogas förnämsta byggnad. Huset var en privat bostad fram till 1940 då kommunen tog över huset. Huset användes sedan som folkhögskola, föreningshus, matbetspising, diskotek, kontor samt inrednings- och utställningslokal.

Domherren 8

Badstugatan 20, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden är ett gott exempel på 1920-talsklassicism och betydelsefull för gatumiljön. Inga exteriöra förändringar får göras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1930

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett hus med utpräglad 1920-talsklassicism som kännetecknas av det brutna taket med en liten takkupa, kraftfullt markerade hörnkedjor och takfot, spröjsade fönster och ett markerat entréparti. Vindsvåningens lunettfönster på gaveln är också typiska för stilen.

Örnen 6

Kristineborg, Bankliden 3–5, (3)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En monumental jugendbyggnad. Taket bör vid framtida underhåll få en skivtäckt och ståndfalsad plåt. Det är viktigt med varsam hantering av slaggstensmuren som hör till byggnadens lokala särdrag men har blivit en sällsynthet. Fönstren bör få ett mer jugendlikt utseende.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1904

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostadshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En magnifik byggnad med borgkaraktär, belägen i Rävåsslutningens nedre del. Ett tvåvåningshus med tak som belagts med modern bandfalsad svart plåt. Takfoten bryts av runda trapphus och vinkelställda framskjutna huskroppar som formar en indragen balkong. Fönster och dörrar har en grön kulör och fasaden har en ljusbeige nyans samt vita knutar och takfot. Vid sidan om byggnaden finns ett annex i samma byggnadsstil. En stödmur i slaggsten ger vacker inramning till gårdsmiljön.

Domherren 10

Bankliden 8, (4)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Byggnaden är ett unikt inslag i stadsmiljön som ett exempel från en äldre byggnadsepok. Den för stadskärnan särpräglade byggnaden bör bevaras i nuvarande skick och vårdas med varsamt underhåll i samma material och kulörer som befintliga. Vid framtida dörrbyte är det lämpligt att ge byggnaden en bättre anpassad ytterdörr.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Sent 1800-tal

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett bostadshus med sadeltak belagt med enkupigt tegel. Den faluröda fasaden är beklädd med lockläktpanel. Fönstren har en sen 1800-talsform. Ytterdörren har bytts ut mot en modern villadörr.

Fabrikören 8

Skrågatan 11, (5)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett efterkrigs-funkishus med bevarade byggnadsdetaljer av hög kvalitet. Den låga verkstadsbyggnaden är ett fint uttryck för efterkrigstidens småskaliga verkstadsindustri. Byggnaden bör återfå originalfönster på framsidans nedervåning, där originalen ersatts med perspektivfönster.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1947

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad och verkstad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett lamellhus med gasbetongstomme och flackt sadeltak. Väggarna är putsade med en tidstypisk grön kulör och fönstren är delade med en mittpost i en större och mindre kopplad båge som troligen är inåtgående.

Balkongen har en finkorrugerad bröstning i plåt. Dörromfattningen består av formade klinkers och dörren har en glasad ruta samt panel är av karosserityp. Den anslutande verkstadsbyggnaden har ljust putsade väggytor med småspröjsade stora fönster för mesta möjliga ljusinsläpp.

Fönsterbågarna var sannolikt av trä när byggnaden uppfördes. Taket är flackt och belagt med asfaltpapp.

Gesällen 7-10

Värmlandsvägen 20-22 och 26, (6)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett 1960-talshus med omsorgsfullt utformad entréport i ädelträ. Gesällen 10 bör återfå balkongfronter med finkorrugerad plåt och smidesräcken med genombruten front.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Gesällen 7, 1959 och Gesällen 10, 1963

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett flerfamiljshus i tre våningar med gult fasadtegel. Byggnaden har troligen även en stomme i tegel och hör då till de senast byggda husen med tegelstomme. Byggindustrin övergick senare till betongstomme.

Gesällen 10.

Mästaren 4

Värmlandsvägen 28, (7)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En efterkrigsfunktisbyggnad som trots ombyggnader har kvar kulturhistoriska kvaliteter genom sin miljöskapande tegelfasad och skiffertäckt grund. Byggnaden bör återfå tvåluftsfönster som harmonierar bättre med fasadens gestaltning.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1948

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett lamellhus i två våningar med tegelstomme. Tegeltaket har synliga takstolstassar och huset har balkonger som går runt hörn.

Staren 6

Folkets Hus, Centralplan 7, (8)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En arkitektoniskt mycket fint utformad byggnad med väl bearbetade detaljer och påkostade material. Karaktärsskapande är det röda teglet som var vanligt under denna tidsperiod. Byggnaden har ett samhällshistoriskt värde och vittnar om arbetarrörelsen och vikten av att arbetarna fick ett eget hus, där Bofors lämnade bidrag till bygget. Trots en del förändringar är byggnaden välbevarad, har kvar sin speciella karaktär och utgör en betydelsefull del av Karlskoga såväl historiskt som arkitektoniskt. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta utbytta portar och fönster med nya som är bättre anpassade till byggnadens arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1953

Arkitekt: Erik Uppling och Eric Fylking

Byggnadstyp: Offentlig byggnad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

I den monumentala byggnaden är konsten en viktig del av arkitekturen genom att den accentuerar byggnadens volymer och riktningar. Folkets Hus består av byggnadsvolymer i olika material som sammanfogats till en arkitektonisk helhet.

Två huvudvolymer kan urskiljas, nämligen teaterdelen med restaurang och den del som rymmer lokaler för olika fackliga aktiviteter med mera. Huvudmaterialet är rött tegel från Lina Tegelbruk i Södertälje, murat med mörkt bruk. Glas, Ekebergsmarmor, svart granit och puts är viktiga materialinslag. Sockeln är i granit. På den östra kortväggen, vid Kungsvägen, finns ett reliefkonstverk av Bror Marklund inhugget direkt i muren.

Det klara glaset i glasvolymen är numera ersatt med ett reflekterande glas av klimatskäl. En del övriga förändringar i exteriören har också gjorts, bland annat en ny öppning vid terrassen mot Centralplan, ändring av entrén mot Kungsvägen, byte av garageportar mot

Centrumleden, byte av trädörrar mot aluminiumportar, byte av trappor och avsats i svart granit mot ljusgrå granit samt betongsten med mera.

inreddes med textilier av Maud Fredin-Fredholm. Byggnadsvolymen var 35 000 kvm. Även den stenbelagda platsen, med terrassen utanför entrén, har infogats i helheten.

Historik

Hela bygget var ett resultat av långvarig planering. 1939 börjades projekteringen där arkitekt Ville Tommos bearbetade hur Folkets Hus skulle kunna sammanföras med den nödvändiga teaterlokalen och restaurangen i den svåra terrängen på byggnadstomten. Den slutgiltiga utformningen utarbetades av arkitekterna Erik Uppling och Eric Fylking. Arbetet påbörjades 1951 och byggnaden stod klar 1953. Bofors gav ett generöst bidrag till bygget. I festskriften som skrevs till invigningen står det att läsa: ”Där skall kunna samla fattiga och rika, hög och låg, hedningar och kristna, socialister och borgerliga, unga och gamla. Den är och skall förbli en samlingsplats för fria medborgare i denna del av ett fritt land. En samlingsborg i medborgarnas tjänst.”

Det speciella med Folkets Hus är det nära samarbetet som arkitekterna hade med Bror Marklund, Armand Rossander och Göran Strååt som ansvarade för den konstnärliga utsmyckningen. I lokalerna i bottenvåningen och källarvåningen öppnade ett av Sveriges första varuhus, Aveny. Byggnaden inrymde även teater, biograf, restaurang, en stor festsal, expeditionslokaler, foajé, loger, garderob, vaktmästarbostad och klubbvåning. Byggnaden

Biblioteket 1

Ekeliden, Centralplan 2, (9)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Den äldsta av fyra större byggnader vid Centralplan är en gammal bergsmansgård som visar historiken om bergsmännens framfart och betydelse för staden. Att den mycket kända författarinnan Selma Lagerlöf har beskrivit byggnaden i en av sina romaner höjer också värdet. Byggnaden har kvar många ursprungliga detaljer, bland annat de karaktäristiska gjutjärnsskorstenarna.

Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende. Vid omläggning av taket bör man överväga att ta bort delar av plåtlisterna på taket och ersätta dem med skiffer. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Runt 1810

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bergsmansgård, lokal

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En före detta bergsmansgård med två skorstenar i gjutjärn. Sadeltaket är i skiffer. Idag är fasaden i stående panel målad i en ljusgul kulör och i liggande panel under första våningens fönster samt vid takfoten. Knutlådorna har en gråbeige kulör. Dörrar och fönster är av äldre typ. Tvåluftsfnöstren har tre rutor i varje båge. Enkla fönsterfoder och fönsterkarmar är i beige-grå kulör. Byggnaden har en fint utformad dörrromfattning med ett dekorativt listverk och krön, dekorerad list under takfoten på gavelspetsarna samt modernare belysningsarmaturer. Gårdsplanen har gatstensbeläggning.

Historik

Enligt uppgift är denna gamla bergsmansgård den äldsta bevarade byggnaden i centrum, näst efter kyrkan, och antas vara uppförd 1810. Från 1867 och några decennier framåt inrymdes Karlskogas apotek i byggnaden. Under denna period vistades Selma Lagerlöf i kyrkbyn som hon senare beskrev i romanen Charlotte Lövensköld: *"Den trevliga bygatan, som från början till slut var omgiven av stora, nästan herrgårdsaktiga byggnader, den gamla stavkyrkan med sitt höga torn, som stack i luften som en syl, tingshuset, sockenstugan, den stora, livliga gästgivargården, doktorsbostaden, domarens hus, som stod något tillbakadraget från gatan, ett par stora bondgårdar och så apoteksbyggnaden, som låg i slutet av gatan och liksom stängde av den vittnade inte endast om att Korskyrka var en rik trakt, utan visade därjämte, att man följde med sin tid, att man inte var dådlös och efterbliven."*

Byggnaden har även använts som bibliotek, lokal för studieändamål med mera. Numera innehåller den bland annat ett café.

Staren 5 och Bregården 2:31

Rosa huset och uthus vid kyrkogårdsmuren, Kungsvägen 38, (10)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaderna, det så kallade Rosa huset med uthuslänga, är en rest av stadens historia och sjukhusmiljö.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1901 och 1927,
ombyggt till bostäder 2019–20

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En byggnad uppförd i två till tre våningar på grund av placeringen i en sluttning. Byggnaden genomgick en kraftig ombyggnation 1927. Fasaderna är slätputsade med vissa hörn rusticerade. Sockeln är i granit och bottenvåningen på baksidan i huggen granit, mönstermurad med rundstruken fog. Mellan partierna av sten och de putsade delarna sitter en dekorativt huggen list av kalksten. Takfoten

markeras genom ett enkelt listverk. Taket är ett brutet mansardtak med lanternier och takkupor. Lanternin och skorstenar är klädda med kopparplåt medan resten av taket klätt med svart bandplåt. Fönstren på nedre våningen är stickbågeformade. Ett av fönstren, ovanför en av entréerna, har en fönsteromfattning med gavelutsmyckning. Både fönstren och portarna är utbytta. Entréerna är indragna i fasaderna och markeras genom sin rundbågiga form. En av entréerna har en dekorativt utformad portik i sten med väl

Uthuslänga.

utformad trappa med tillhörande räcke. Huset är ombyggt till bostäder 2019–20 och då tillkom även balkonger.

Historik

Huset uppfördes 1901 som Karlskoga sjukstuga. Det byggdes till 1927 och fick en putsad fasad. Byggnaden har även fungerat som församlingshem. Nedanför Rosa huset finns en mindre tegelbyggnad som med stor sannolikhet byggdes i samband med uppförandet av sjukstugan. Den mindre tegelbyggnaden användes tidigare som likbod för barn.

Tuppen 5

Konsthallen, Kungsvägen 47, (11)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Byggnaden är placerad i direkt anslutning till en slutning. På en sida, vid entrén, löper en stödmur i huggen kalksten med uppsatta konstverk.

Värdebeskrivning

En välbevarad byggnad som tillsammans med omgivande parken stödmurar och konstverken bidrar till det höga kulturhistoriska värdet.

Inga exteriöra förändringar bör utföras om det ej gäller återgång till tidigare utseende. Det befintliga skärmtaket och armatur bör ersättas med nya bättre anpassade till byggnadens arkitektur. Vid åtgärder/underhåll bör material och utformning, särskilt fönsterutformning, utföras med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1880, ombyggt 1946

Arkitekt: Åke Porne (ombyggnation)

Byggnadstyp: Utställningslokal

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En låg byggnad med sadeltak i svart bandplåt med takfotsränna, ljusgulputsad fasad med rusticerade hörn, profilerad takfot och släta partier runt de stora kvadratiska fönstren. Listverket är i en ljusare, nästan vit kulör. Entrédörren i trä har en smidd dekor.

Historik

Byggnaden var från början arrestlokal och vaktmästarbostad till det tidigare tingshuset som stod intill. Tingshuset, där Alfred Nobels testamente lagfördes, revs 1945 och i samband med det gjordes arrestlokalen om till konsthall. Vid ombyggnationen lät man skulptören John Lundqvist uppföra två konstverk i brons, Boforsmonumentet och Järnarbetaren. Han fick även göra utsmyckningen på entrédörren. Invigningsutställningen, som bara pågick ett par veckor, lockade över 5 000 besökare. På den gamla tingshusomten iordningsställdes en vacker park, Tingshusparken. I parken fanns ett rådjur i brons som nyligen flyttades till Ekmansdalen, utförd av skulptören Arvid Knöppel, samt en bronsbyst föreställande Alfred Nobel av skulptören Christian Eriksson. I parkens utkant finns en minnessten över Karl IX.

Bregården 2:31

Katrinedalsgatan 7, (12)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Den lilla byggnaden är ett annorlunda inslag i Karlskogas stadsbild då byggnader av denna typ är sällsynta idag. Den har därför ett mycket högt kulturhistoriskt och miljömässigt värde.

Inga exteriöra förändringar bör göras. Det är dock viktigt med kontinuerligt underhåll och att upprätthålla verksamhet i byggnaden. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1945

Arkitekt: Åke Porne

Byggnadstyp: Lokal

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

”Tältduken” är indelad i ljusblå och ljusgula ränder i plåt. Under takfallet sitter en liten tandad bård. Bakom tältbyggnaden finns en utbyggnad i en saxad form i grå puts med pulpettak. Denna utbyggnad var från början längre. Fönstren är enluftsönster.

Historik

Vid Katrinedalsgatan och Ekmansdalen ligger en liten tältformad plåtbyggnad som ritades av Åke Porne i samband med att Ekmansdalen iordningsställdes. Byggnaden inrymde från en början ett café men har senare även fungerat som kiosk, blomsteraffär, turistbyrå och herrfrisör.

Domherren 12, Kungsvägen 39, (13)

Domherren 14, Kungsvägen 33, (14)

Domherren 21, Kungsvägen 35, (15)

Vakteln 2, Kungsvägen 43, (16)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Välbevarade tidstypiska flerfamiljshus från 1950-talet, med butiker i bottenvåningen och bostäder i våningarna ovanpå. Dessa hus är arkitektoniskt genomtänkta med väl utformade detaljer som balkongräcken, mosaiker, entrépartier och skyltfönster. Vindsvåningarna är indragna med balkongräcken. Stödmuren är i slaggtegel. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta senare tillkomna fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Domherren 12.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1956, Domherren 12

1954, Domherren 14

1959, Domherren 21

1954, Vakteln 2

Arkitekt: Åke Porne, Domherren 12 och 14

G. Boberg, Byggnadsaktiebolag Stridbeck
och Lund Karlskoga, Domherren 21

Tore Forsman och Ulf Snellman, Svenska
Riksbyggens arkitektkontor, Vakteln 2

Byggnadstyp: Bostad och lokaler

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Slätputsade byggnader i fem våningar. På Domherren 14 och 21 är den övre våningen indragen och markeras med balkongräcken som följer fasadlivet. Taken är flacka och troligtvis täckta av plåt. Fasaderna på Vakteln 2 och Domherren 12 är indelade med ett listverk markerat i putsen. Bottenvåningen på Domherren 14 är klädd med mosaik i ett dekorativt mönster, och ena gavelns sockel på Domherren 12 är klädd med kakel i ett dekorativt mönster. Byggnaderna har dekorativt utformade balkonger och franska balkongräcken av järn. Domherren 12 har dekorativt utformade balkongfronter. Fönstren är delvis ursprungliga liksom skyltfönstren. Entréerna är delvis ursprungliga och väl utformade, vissa med karosseripanel, små skärmtak och armatur. Vissa portar är utbytta. På baksidan finns en stödmur i slaggtegel.

Domherren 14.

Domherren 21.

Vakteln 2.

Domherren 18

före detta Wermlandsbanken, Centralplan 3, (17)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad byggnad i jugendstil med många kvarvarande detaljer som balkong, stuprör, dekor av kakel, skivtäckt plåttak. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta befintliga portar eller nyare fönster med nya som är bättre anpassade till byggnadens arkitektur. Vid åtgärder på fönstren bör man överväga att återgå till en mer ursprunglig kulör. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1913

Arkitekt: Uppgift saknas

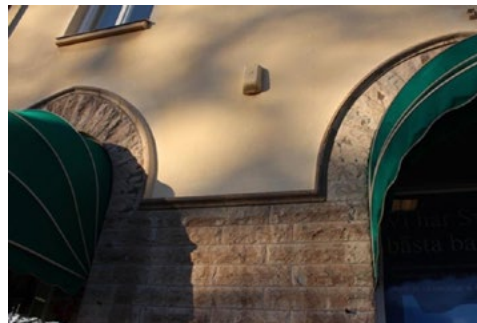
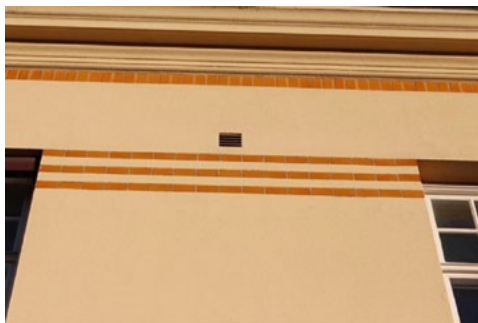
Byggnadstyp: Kontor och bostad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En slätputsad byggnad i två våningar och en vindsvåning i jugendstil. Bottenvåningen är murad i kalksten och sockeln är i granit. Det murade partiet följer fönstrens utformning och utgör ett listverk kring dessa,

vilket förstärks av en profilerad list av kalksten mot den putsade fasaden. Taket är brutet och skivtäckt i svartmålad plåt. Takfoten har ett profilerat listverk. Takkuporna har stickbågevälvda krön och är klädda i svartmålad plåt. Skorstenarna är plåtinklädda. Fönstren varierar i utformning mellan våningsplanen. De nedre större skyltfönstren har rundbågeformat krön och flera av dessa är äldre. Andra våningen har fönster med korspost och småspröjsade bågar i de övre lufterna. Flertalet av dessa är utbytta. Vindsvåningen har trelufts-fönster som tillsammans har ett stickbågevälvat krön. Vissa av vindsfönstren är småspröjsade. De ljus gulputsade fasaderna har under takfotens profilering ett band av mörkare gult kakel. Tre smala band av kakel, i samma kulör, löper längs fasaden, längst upp vid andra våningens fönster. Portarna är utbytta. Fasaden är enklare utformad på baksidan. Den ursprungliga balkongen på ena hörnet är tidstypiskt utformad. Den bärs upp av konsoler av sten och har en putsad front med dekor i samma kakel som fasaderna. Balkongens överliggare är i sten. Stuprör är i koppar med skarpa vinklar.

År 2020 byggdes vinden om till en lägenhet och husets ursprungliga gestaltning är delvis förvanskad med en olycklig balkonglösning.

Domherren 19

Pingstkyrkan, Bankliden 4, (18)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Byggnaden från 1950-talet är en välbevarad och tidstypisk byggnad med välarbetade detaljer som balkongräcke och fönster. Kyrksalen är en annorlunda utformad byggnad som är arkitektoniskt välarbetad med skivtäckat tak med ljusinsläpp, slammade fasader och annorlunda vattenavrinning. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta senare tillkomna fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1955–56, bostadshus och kyrksal,
1994 entrétillbyggnad

Arkitekt: Åke Porne, bostadshus och kyrksal

Byggnadstyp: Kyrka

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Kyrkan består av två byggnader och en lägre tillbyggnad. Byggnaden med tre våningar är tidstypisk för 1950-talet, med putsad fasad, dekorativt utformad balkong med räcke och lika fasadelement som Domherren 14, samt asymmetriskt utformat tak. Fönstren är delvis utbytta. Själva kyrksalen utgörs av en rund byggnad med koniskt utformat tak i skivtäckat plåt. Längst upp i toppen finns ett ljusinsläpp. Fasaden är klädd med rött slammat tegel. Fasaden delas upp av strävpelare som delvis är klädda med plåt som ska fungera som stuprör. Entrén är inrymd i en lägre, senare tillkommen byggnad. Utseendemässigt är dessa byggnader mycket olika. På baksidan finns en stödmur i slaggtegel.

Fasanen 4, Bergsmansgatan 4, torget 2-4
och Urbrinken 3, (19)

Fasanen 6, Bergsmansgatan 2 och Torget 6, (20)

Kajan 9 och 10, Katrinedalsgatan 4
och Torget 14-16, (21)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Välbevarade och tidstypiska flerfamiljshus från 1950-talet, med butiker i bottenvåningen och bostäder ovanpå. Husen är arkitektoniskt fint utformade med välarbetade detaljer och påkostade material som skiffer på såväl tak som fasad. Deras enhetliga utformning ramar in kvarteren vid torget. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta senare tillkomna fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Skyltningen av lokalerna bör harmoniera bättre med byggnaderna.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Fasanen 4, mellan 1944 och 1962

Fasanen 6, 1947

Kajan 9, 1944

Kajan 10, mellan 1943 och 1952

Arkitekt: Hans Skoglund och P O Klang, Fasanen 4

Erik och Tore Ahlsén, Fasanen 6

Bjarni S:son Sigurs, Kajan 9

Gunnar Wejke, Kjell Ödeen

och Hans Skoglund, Kajan 10

Byggnadstyp: Bostäder och lokaler

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Fasanen 4.

Trevåningsbyggnader med butiker i bottenvåningen och lägenheter i våningarna ovanpå. Byggnaderna har putsade ljusa fasader, fönster i band och flacka sadeltak med dekorativt utformad takfot. Kajan 9 och 10 har tak klädda med skiffer och tegel. Gaveln mot norr på Fasanen 6 är uppförd i gult mönstermurat tegel. Bottenvåningarna markeras på flera av byggnaderna med stenskivor i marmor, skiffer eller granit. Byggnaderna har en enhetlig karaktär i såväl utformning som volym. Några ursprungliga fönster, portar och skyltfönster finns kvar liksom smidda balkongräcken. Kvar finns även en neonskylt på Fasanen 4.

Fasanen 6.

Kajan 9.

Kajan 9 och 10.

Gladan 10

Stationsgatan 1, (22)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Huset är en av de sista resterna av stadens järnvägsmiljö. Uthuset bidrar både till byggnadens karaktär och till förståelsen och upplevelsen av området.

Trots om- och tillbyggnader har byggnaden en enhetlig karaktär. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta senare tillkomna fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas karaktär. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Vid åtgärder på fasaderna bör kulören ändras till en mer traditionell kulör/ton. Det har funnits text på huvudbyggnadens fasads mittband, som med fördel kan återställas. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Tidigt 1900-tal

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostäder och lokaler

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En byggnad i tre våningar med putsad fasad. Sidopartierna markeras genom att de är högre och har gavelspetsar. Hörnkedjor och portomfattning är rusticerade. Dekorelement i putsen finns i gavelpartierna. Taket är i svart bandplåt med

profilerad takfot. På fasaden mot öster finns en ursprunglig balkong och två senare tillkomna med smidesräcken. Fönstren har lite olika utformning på grund av ombyggnationen. Detsamma gäller portarna. Sockeln och trappan är i granit och trappan har enkelt utformade ledstänger av järn. Byggnaden hade ursprungligen takkupor med spetsiga takfall och spiror. På gården finns en uthuslänga som är något annorlunda utformad. Möjligen har den byggts till för att rymma garage. Längan har putsade fasader och flackt pulpettak i plåt. Garageportar och fönster är av äldre typ.

Historik

Fastigheten Gladan består bara av en byggnad med uthus. Tomten är helt omgärdad av stora gator och förbindelseleder. Byggnaden uppfördes med plats för affärer i bottenvåningen och bostäder i de övre våningarna. I huset inrymdes i början post- och telegrafstation samt Dahlns Bosättningsaffär. Huset låg då mycket centralt, bara ett stenkast från järnvägsstationen. Byggnaden har, trots en del senare tillskott och förändringar, en bevarad sekelskifteskaraktär och är fortfarande ett kombinerat bostads- och affärshus.

Göktytan 2

Blå huset, Centralplan 1, (23)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Detta är en ytterst ovanlig byggnad i Karlskoga i stil, utformning och storlek, arkitektoniskt välbevarad och fint utformad med välarbetade detaljer och påkostade material. Portarna har överljus. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta senare tillkomna fönster med nya som är bättre anpassade till byggnadens arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1931

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Kontor

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En klassicistisk byggnad i fyra våningar och på baksidan fem våningar på grund av att byggnaden ligger i en sluttning. Fasaden har en blå kulör som delas av med horisontella listverk. Större delen av byggnadens mittparti skjuter ut något. De rusticerade hörnen är klädda med sten. Även de dekorativt utformade portomfattningarna och sockeln är i granit. Taket är flackt och är en form av valmat mansardtak där fallen är något svängda. Taket är skivtäckt i falsad kopparplåt. Portarna med överljus är ursprungliga men fönstren är utbytta.

Historik

Huset uppfördes 1931 av Karlskoga Härads Sparbank och innehöll förutom banklokaler även lokaler för den kommunala förvaltningen samt bostadslägenheter. Senare har byggnaden bland annat använts som kommunkansli, socialkontor, bibliotek och arbetsförmedling.

Rapphönan 1

Bergsmansgatan 21, (24)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad byggnad som genomgått få förändringar, med välarbetade detaljer som fönster, portar och pelare. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta betongpannor med lertegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1927

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa ombyggd till kontor

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En byggnad i två våningar med valmat sadeltak, frontespis och putsad fasad. På baksidan finns en dekorativt utformad takkupa. Taket har röda betongpannor. Två skorstenar är klädda med plåt. Entrén markeras med fyra pelare med enkelt utformat kapitäl som bär upp en balkong, med räcke av senare datum. Fasaderna är spritputsade med ett ljusare slätputsat listverk. Fönsteromfattningarna är slätputsade och dekorativt utformade. Området vid entrén, under balkongen, är också slätputsat. Fönster och portar är ursprungliga. Fönstren vid entrén är dekorativt utformade.

Ripan 2

Bergsmansgatan 5-19 och Badstugatan 26-36, (25)

Grön – Visst
kulturarvsmärke
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En tidstypisk 1970-talsbyggnad som byggdes om 2018-19 med en modernare gestaltning och därmed förlorade sitt ursprungliga värde. De inglasade balkongerna inverkar inte negativt på upplevelsen av byggnaden.

mycket flacka tak. Fönster och indragna balkonger bildade ljusa horisontella band av trapetskorrugerad plåt som togs bort vid den senaste renoveringen. Balkongerna har blivit något djupare och fått fronter i mjölkglas efter renoveringen. Fasaden putsades i en olivgrön och beige kulör. Plåten ovanför lokaldelen ersattes med fibercementskiva i rostkulör. De flesta av balkongerna har glasats in. Bottenvåningens fasad är klädd med skiffer.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1965, ombyggt 2018-19

Arkitekt: Nils Rasing

Byggnadstyp: Flerfamiljshus och lokal

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnaden består av två huskroppar mot en slutning, med bostäder i de övre våningarna och handel i den nedersta. Byggnaden uppfördes i rött tegel med

Råkan 7, Centrumleden 21, Kilgatan 2–4, Kyrkstigen 1
Råkan 8, Centrumleden 23–27 och Kilgatan 6–8
Råkan 10, Kilgatan 1–13, Kyrkbacken 3–11 och
Torget 8–10, K-center, senare Kulan, (26)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Välbevarade tidstypiska 1970-talscentrumbyggnader som vittnar om tidens anda och utformningen av stadens centrum. "Snurran" och parkeringshuset utgör en del av detta. Byggnaderna är arkitektoniskt genomarbetade med välarbetade detaljer som skärmtak, trappor, terrasseringar och stödmurar, murar, fontän och räcken. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, det vill säga ersätta senare tillkomna skyltfönster, fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Skyltningen av lokalerna bör harmoniera bättre med byggnaderna.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1974

Arkitekt: Lars Bryde

Byggnadstyp: Handel, bibliotek, kontor, parkering

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnaderna uppfördes i två till tre våningar, anpassade till den höjdvariation som finns på platsen. Fasaderna är släta i mörkt rött tegel, med fönstren placerade i horisontella band som dekorelement. De platta taken är i koppar. Många av skyltfönstren är utbytta, liksom portar och fönster. De delar som innehåller handel har lägre utskjutande tak som följer fasaden och är klädda med ljus trapetskorrugerad plåt med kopparplåtsavtäckningar. Då markhöjden varierar finns det väl utformade leder mellan byggnaderna i form av terrasseringar och trappor i huggen granit. Stödmurarna i huggen granit är murade i ett dekorativt mönster. Trappräcken och även senare tillkomna räcken är enkelt utformade. Byggnaderna ligger i direkt anslutning till torget och utformningen omfattade även delar av torget, i form av låga murar i huggen granit, murade i samma mönster som stödmurar och terrasser med planteringsytor, som delar in denna del av torget

i sektioner. Låga, dekorativt utformade räcken och en fontän är också en del av detta.

En av byggnaderna har parkering på taket och på ena gaveln en rundformad ramp som kallas "Snurran" och som ger tillträde till taket. "Snurran" har sidor av gjuten betong som troligtvis var omålad från början. Den orange kulören tillkom 2015.

Historik

I slutet på 1960-talet tog idéerna form för att bygga om stadens centrum. En arkitektävling utlystes och första pris gick till ett arbetslag lett av arkitekt Lars Bryde. Gamla Ekmansbacken revs och ersattes av ett stort köpcentrum som stod färdigt 1974 och döptes till K-center. Det inrymde bland annat EPA och Domus. Delar av K-center byggdes sedan om till en galleria på 1990-talet och döptes till Kulan. Invigningen skedde i mars 1994.

Gågatan.

Vy från väst.

Skogsduvan 8

Red Brick, Centralparken 1, (27)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

En imponerande stor tegelbyggnad med valmat och papplagt tak. Takfoten är utformad med tandsnittsfris, mellanbjälklagen har en utkragande gesims och fönstren har en grön kulör. Huset uppfördes av järnhandlare Dahlin som magasinsbyggnad.

Värdebeskrivning

Byggnaden har stora kulturhistoriska värden, som skulle öka om huset återfår originalliknande fönster med förskjuten tvärpost och rundat överstycke som följer fönstrets valvkonstruktion.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1897, ombyggt på 1920-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Lokal och kontor

Skydd: Skydd finns i detaljplanen

Tordmulen 6

Vilhelmsro, Dalbacksgatan 2, (28)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välrenoverad sekelskiftesbyggnad med utpräglad puts- och tegelfasad. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

En ståtlig byggnad i två våningar med falsat rött plåttak. Tegeldetaljer framträder på de oputsade ytorna runt fönster, takfot, mellanbjälklag, knutar med kapital vid takfoten samt fönsterbröstningar. Balkongräckena har en dekorativ utformning. Fönstren är kromoxidgröna med uppskjuten tvärpost.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1929

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostadshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

2.2.5 Rosendal

Området präglas av arbetarbostäder från tidigt 1900-tal, men här finns även bebyggelse från bland annat 1940-tal och 1980-tal. I Rosendal ligger även förre detta Bofors station med diverse byggnader, arbetarmuseet Gråbo och Korpkullen samt förre detta Rosendals skola. Rosendalsområdet med sina bostadshus och tillhörande uthus är ett av landets största områden med arbetarbebyggelse i bruksmiljö. Med sin karaktär saknar det motsvarighet i länet och är även ur ett riksperspektiv mycket speciellt.

Bofors 1:76

före detta Rosendals skola, Noravägen 3, (1)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

modernare entré finns mot baksidan. Skolgården används idag som parkering.

Historik

Skolbyggnaderna byggdes 1912 och 1917 och användes som skola fram till 1978, varav den mindre byggnaden användes som småskola. Idag används den större skolbyggnaden som kontor.

Den äldre byggnaden som har haft olika användningar är riven på grund av tekniska brister.

Värdebeskrivning

Inga exteriöra förändringar bör utföras om de inte syftar till att återskapa tidigare utseende, till exempel att ersätta senare tillkomna dörrar med nya som är bättre anpassade till byggnadens arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Trappan vid entrén/nödutgången vid frontfasaden mot E18 passar inte till arkitekturen och trappans utformning borde ses över. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1917

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Skola, numera kontor

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En byggnad med ljus putsad fasad och mansardtak/valmat tak i betongpannor. Frontespis finns på fasaden mot E18. Nyare fönster är i plast och aluminium. Originalfönstren var av korspostmodell med spröjs och originalfönster finns kvar i källarvåning. Entrén vid E18 är ombyggd och en

Före detta Rosendalsskolan.

Bofors 1:31

Logehuset, Kanalvägen 9, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Även om denna byggnad ligger utanför riksintresseområdet, hör den ihop med övrig bebyggelse i Rosendal. Det är en större trävilla som har en anknytning till Bofors historia då den uppfördes bostäder för personal vid Bofors. Att bevara uthuset är viktigt för förståelsen och upplevelsen av området.

Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

En större villa med fasad i röd slamfärgsmålade liggande panel och välbevarat uthus. Mansardtaget är i rött tegel och det finns några takkupor. Tvåluftsönstren är utbytta och några är korspostfönster. Smidesräckena är äldre. Sockeln är gråputsad.

Historik

Längs Kanalvägen finns flera större villor. De flesta av byggnaderna har använts som direktörsbostäder av anställda vid Bofors. Vem som lät uppföra byggnaderna är dock i de flesta fall oklart. Huset används idag som logehus.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Uppgift saknas

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa, numera logehus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Logehuset

Bofors 1:35

Kanalvägen 5, (3)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Även om denna byggnad ligger utanför riksintresseområdet, hör den ihop med övrig bebyggelse i Rosendal. Det är en större trävilla med anknytning till Bofors historia då den uppfördes som bostäder för personal vid Bofors. Att bevara uthuset är viktigt för förståelsen och upplevelsen av området.

Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär.

En större villa med sadeltak och ljusgul fasad i liggande panel samt välbevarat uthus. Frontespis med balkong och veranda finns på entrésidan. Tvåluftsfnstren är utbytta på senare tid. Sockeln är mörkgråputsad. Detaljer som balkong- och verandaräcke samt dubbeltrappräcke är i vitmålat trä.

Historik

Längs Kanalvägen finns flera större villor. De flesta av byggnaderna har använts som direktörsbostäder av anställda vid Bofors. Vem som lät uppföra byggnaderna är dock i de flesta fall oklart.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1909

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

2.2.6 Hultsäter

I Bohultsområdets västra förlängning ligger bostadsområdet Hultsäter som troligen var utmarker till egendomen Bohult före den moderna exploateringen. Hultsäterområdet omfattar kvarteren Ritstiftet, Färgstiftet, Dragstiftet, Pennstiftet samt Gatufastighet och Kyrkotorp.

Stadsdelskaraktären är idag ändrad jämfört med ursprungsbebyggelsen. Den tidiga småskaliga bebyggelsen har både på- och tillbyggt och tomter har styckats av för att ge plats åt modernare villor, främst på Badstugatans västra sida och Motåsvägen. Det har

resulterat i en blandad bebyggelse med bostadshus från tidigt 1910-tal och framåt. Gatusystemet består av raka tvärgator från Bastugatan som leder upp för backen mot Tallåsvägen, som förbinder Motåsvägen och Tvåbackarstigen. Husraderna är orienterade längs Badstugatans böjda linje vilket gör att tomtstrukturen och husplaceringen blir solfjäderformad. Husens placering i närheten till tvärgatan är också ett utmärkande drag. Den tidigaste bebyggelsen som växte fram längs Badstugatan var enkla hus i 1 eller 1½ våning. Tomterna var väl tilltagna för att ge plats åt bärbuskar, fruktträd samt odling av exempelvis potatis

till husbehov. Till bostadshusen hörde bodar och inte sällan svinhus som enligt dåvarande uppfattning störde prydligheten i staden. Ambitioner fanns att sanera området vilket också genomfördes senare. Idag finns inget som minner om den tiden, utan området präglas av vårdade hus med prunkande trädgårdar.

Badstugatans täta trähusbebyggelse har behållit en enhetlighet som är viktig att slå vakt om. Enhetligheten ligger i en småskalig bebyggelse med träpanelade hus som är liggande eller stående, takvinklar med liten variation, övervägande falsade, svarta tak och spröjsade fönster.

Längs den gamla landsvägens sträckning, som motsvaras av Badstugatan, finns trähus med äldre

ursprung som ger karaktär till gatumiljön. För att behålla karaktären föreslås att inga nya tillbyggnader utförs mot gatusidan och att man behåller den nuvarande färgskalan.

Kvarteren Bregården och Kyrkotorp har flera välhållna och bevarandevärda villor som bör hanteras varsamt. Det är önskvärt att varje hus får behålla sin särart och byggas till i enlighet med husets karaktär. Tegelfasader är ett avvikande inslag i miljön och locklistpanel är att föredra framför lockpanel. Taktäckningen bör helst vara av falsad plåt men taktegel är också ett gångbart alternativ. Husen längs tvärgatornas nedre kvarter bör vara orienterade med gavlarna mot vägbanan.

Längs Badstugatan finns en sammanhållen rad med trähus som fått sin prägel under 1920-talet, vilket ses på bilden ovan. Husen har troligen en äldre stomme och har efterhand byggts till. Trots förändringar har byggnaderna utvecklats i en enhetlig stil.

Tvåbackarstigen som visar kvarvarande drag av den äldre bebyggelsen.

Ritstiftet 1

Tallåsvägen 13, (1)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad funkisvilla med en tillbyggnad som är anpassad till byggnadsstilen. Den ljusa färgsättningen, fönsterkulören samt balkongräcket ska bevaras vid kommande renovering.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1933

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En funkisvilla med platt tak, ljus färgsättning, vita tvåluftsfönster och balkongräcke som troligen är original. Tillbyggnaden är mycket väl anpassad till originalstilen.

Kyrkotorp 25

Kyrkogårdsgatan 9, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad sekelskiftesvilla i jugendstil utan stilmässigt störande om- och tillbyggnader. Det är viktigt för byggnadens karaktär att behålla fönstrens form oförändrade. Det nya trapppräcket kan med fördel målas vitt.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1920

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En mycket välbevarad tvåplansvilla med småspröjsade fönster vid T-postens övre del, fasad i liggande och stående panel, brutet tak med vindsbänkar som får en utsvängd form vid takfoten, samt synliga profilerade taktassar.

Kyrkotorp 9

Bergsmansgatan 51, (3)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En äldre karaktärsskapande villa med stolpverkskonstruktion och en uthusbyggnad i timmer vilket är sällsynt i Karlskoga. Timmerhuset är flyttat från en annan stadsdel till Bohultsområdet. Byggnaden har drag av nationalromantik medan fönstrens form hör mer till jugendstilen. Huvudbyggnadens fönster är troligen utbytta, vid eventuellt fönsterbyte skulle man med fördel kunna återinföra fönster i mer ursprunglig stil.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1916, tillbyggnad 1932

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Tvåvåningshus med faluröd fasad, vita fönster, knutar och vindskivor. Sadeltaket är täckt med svarta betongpannor. Stommen är troligen av stolpverkskonstruktion med fyrkantstimmer vilket syns på den korta stående panelen över syllen.

2.2.7 Bohult

Bebyggelseområdet Bohult begränsas av bebyggelsen längs Bergsmansgatan (före detta Adilsgatan) i väster, Mellanåsgatan med sin husrad som kantar gatan på norrsidan, Boåsen i öster och Kyrkogårdsgatan i söder. Stadsdelen är ett låglänt område mellan rullstensåsarna Rävåsen och Boåsen.

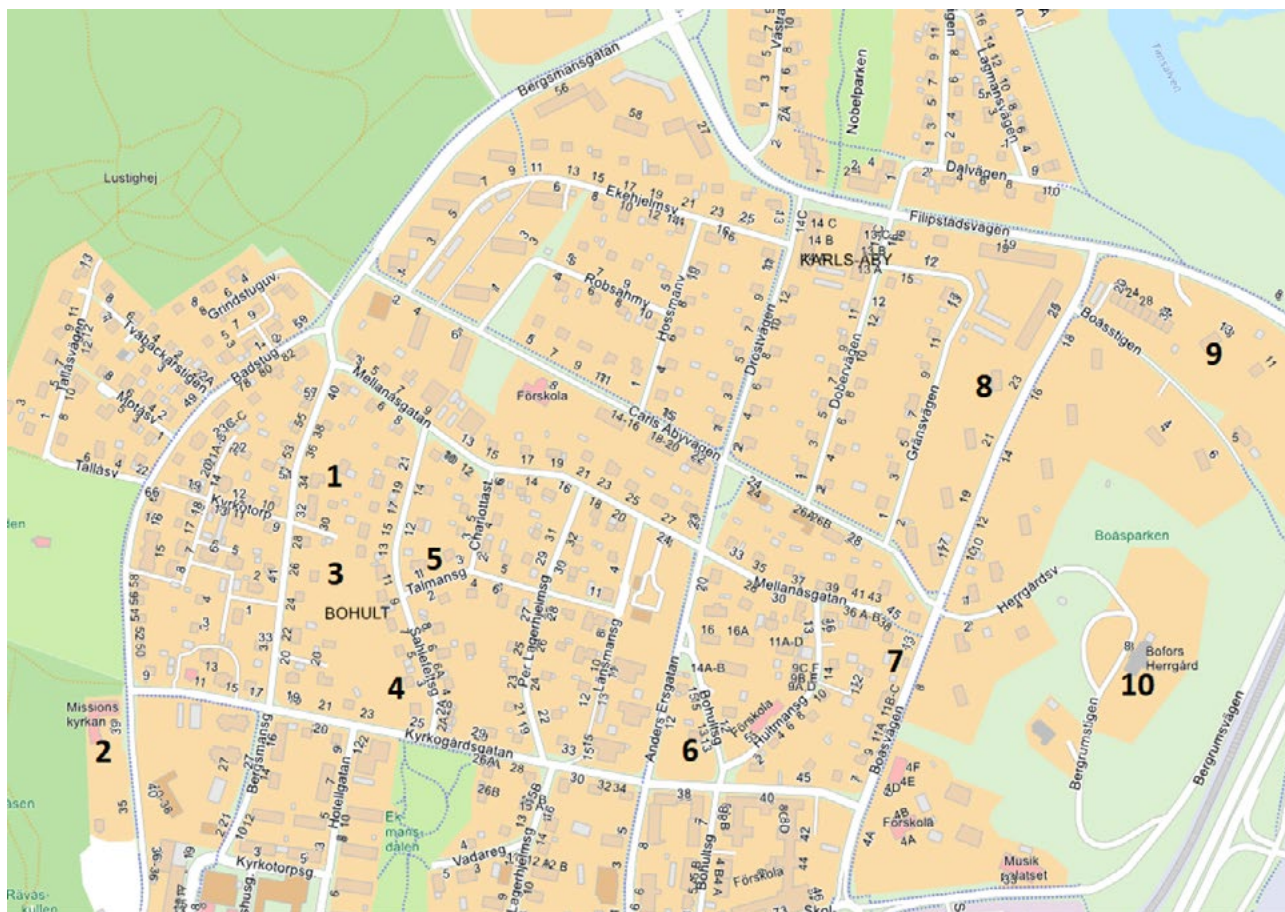
Bohultsområdet karaktäriseras av oreglerad tomtindelning med ett spontant framvuxet gatunät. Här finns villabebyggelse från 1900-talets början blandad med modern bebyggelse, men med en dominans av 1920-talshus. Röda tegelvillor och hus från 1970-talet med mörka kulörer och indragna balkonger samt stora takfall kontrasterar mot områdets ljusa färger. Modern bebyggelse i samma färgskala och någotsånär liknande former smälter dock in i området utan att ge ett alltför avvikande intryck.

Bohultsområdet har två utmärkande karaktärsdrag. Den centrala delen präglas av funkishus från 1930–40-talet med stora och väl tilltagna tomter vilket gett utrymme för odling av trädgårdsland, fruktträd och bärbuskar. De centrala kvarteren har inte förtätats utan är tämligen intakta. Ytterområdena som omfattas av bostadsområdet längs Bergsmansgatan i väster

har en mer brokig karaktär av blandad bebyggelse från tidigt 1900-tal. Kvarteret Mallen i öster präglas av småskalig trähusbebyggelse.

Hemmanet Bohult, som gett namn åt området, var enligt källor från 1600-talet ett fjärdingskronohemman med rätt att bedriva krogrörelse eftersom bostället låg nära landsvägen. Gamla landsvägens sträckning gick då från kyrkan via Badstugatan/Bergsmansgatan förbi Kyrkoherdebostället Karls-Åby och vidare mot Filipstad. Nuvarande Mellanåsgatan var tidigare en allé fram till Bohults herrgård. Så sent som i slutet på 1800-talet bedrevs här fortfarande värdshusrörelse. Hemmanet beboddes då av kommunalman och bergsman Anders Eklund som ägde hela Bohultområdet.

Expansionen vid Bofors ledde till en stark inflyttningsvåg till Karlskoga och efterfrågan på tomter ökade. Anders Eklund på Bohults herrgård styckade av och sålde tomter främst i de mest perifera områdena längs Bergsmansgatan och Mellanåsgatan samt i kvarteren Mallen och Kompassen. Den äldsta bebyggelsen fanns därmed längst bort och den yngre samlades i kvarteren Gradskivan, Passaren, Tuben

och Mätbandet samt söder om Kyrkogårdsgatan som var den sista markbiten som såldes av. Norra Katrinedalsgatan blev bebyggd så sent som 1934. AB Bofors bekostade då 2/3 av anläggningskostnaden mot att de överlät gatumarken inklusive iordningställande och framtida underhåll. Det gällde Per Lagerhjelmshuset och Katrinedalsgatorna. I stadsplaneringshänseende var det en fördel att kommunen kunde ta i anspråk ett så stort och centralt markområde för modern bebyggelse. Planeringen av stadshuset och Ekmansdalen kunde då fortsätta tämligen obehindrat.

Försäljningen av tomter skedde spontant och utan annan planering än vad som var bäst för tillfället utifrån ekonomi och terrängförhållanden.

Bohultsområdet uppvisar därför en mosaikliknande tomtindelning och ett spretigt gatumönster som ger området karaktär. Det skiljer sig i hög grad från det välplanerade Karls-Åbyområdet med sina rätta husrader och väl inmätta tomt- och kvartersindelning.

De båda områdena saknade under lång tid förbindelse annat än i ytterområdena vid Boåsgatan och Bergsmansgatan. Först när Anders Ersgatan anlades fick de båda bostadsområdena en förbindelselänk.

En av de senare exploateringarna i Bohultsområdet var HSB:s terrasshus i kvarteret Räknestickan bakom Bohults gård, som stod inflyttningsklart i slutet av 1980-talet.

Bilden ovan och nedan visar den blandade bebyggelsen som karaktäriserar Bohultsområdet. Villorna är från sekelskiftet 1800/1900-talet fram till 1970-talet.

Mellanåsgatan.

Gradskivan 25

Bergsmansgatan 34, (1)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett bostadshus med tidstypiskt utförande förutom en utbytt entrédörr. Knutar, stuprör och fönster med omfattningar bör ha en vit kulör för att stämma överens med originalutförandet.

En klassisk hustyp som var vanlig på 1920–30-talet med många originaldetaljer kvar, som de knäckta stuprören med stora trattar. Bostadshus med brutet tak täckt i lertegel, med faluröd locklistpanel och fönster med uppskjuten tvärpost.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1930

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Kalkonen 12

Badstugatan 39, (2)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En av modernismens sakrala byggnadsverk med väl sammanhållen arkitektur. Inga förändringar av fasadens arkitektoniska uttryck får förekomma.

En modernistisk kyrka med påkostade material som skiffertak och ädelträ samt skiffer i entrépartiet. De tätt ställda vertikala och smala fönstren på långsidan skapar en lätthet som motverkar det dominerande takfallet. Gavelpartiet har en svagt avrundad form.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Projektering 1955–56

Arkitekt: Tord Hultman och Ingemar Hultman

Byggnadstyp: Kyrka

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Gradskivan 21

Bergsmansgatan 26, (3)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad enplansvilla med kvardröjande 1920-talsdrag som fönsterluckor, markerade hörn och lunettfönster. Byggnadens karaktär förstärks ytterligare av en ytterdörr i mörkt träslag.

Enplansvilla med valmat tak i lertegel och en takkupa med lunettfönster. Fönstren är vita med fönsterluckor och mörkröd träfasad med vita knutar samt betonggjuten källare. Grunden är enkel och dekorativ.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1932

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Gradskivan 13

Sahlefeldtgatan 3, (4)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En mycket välbevarad och väl underhållen funkisvilla. Framtida underhåll bör ske i enlighet med funktionalismens särdrag.

Egnahemsvilla i två plan med flackt valmat tak och infärgad brandstege i samma kulör som putsfasaden. Huset har tvåluftsfnster med dov kulör och ett smäckert skärmtak ovanför en fernissad ytterdörr och ett enkelt trappräcke i smidesjärn.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1937

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Passaren 5

Talmansgatan 3, (5)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En funkisvilla med sadeltak och bevarade karaktärsdrag från funktionalismen. Framtida underhåll bör ske utifrån funktionalismens stilideal.

Enfamiljsvilla i två plan med sadeltak, putsad fasad och utbyggt burspråk med balkong samt elegant och enkelt smidesräcke. Fönstren har två eller tre lugter. Vissa fönster har den tidstypiska fönsterindelingen med en större och en mindre fönsterruta.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1939

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Vinkelhaken 2

Bohultsgatan 13, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett av Bohultsområdets få kvarvarande sekelskifteshus med välbevarade fönster. Huset har en färgsättning i en tidstypisk färgskala där fasad, knutar och vindskivor stuprör har en enhetlig ljus kulör och där bågarna är engelskt röda.

Ett bostadshus med tegeltäckt brutet tak och takkupor som bryter takfoten. Väggarna som troligen består av restimmer är klädda med stående och liggande fasspontpanel, målad med ljus oljefärg. Huset har engelskt röda fönster med uppskjuten tvärpost och gröna omfattningar. Farstukvisten är tidstypisk.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1907

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Mallen 18

Boåsvägen 13, (7)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett av de få kvarvarande äldre bostadshusen som visar Bohultsområdets tidiga bebyggelse. För att bevara det kulturhistoriska värdet är det viktigt att äldre fönster, dörrar och panel bevaras och får en antikvarisk renovering. Rådgivning tillhandahålls av Länsmuseet.

Ett hus i två våningar där den övre våningen har tillkommit på senare år. Byggnaden har troligen försetts med panel på 1900-talet och före dess stått utan panel vilket långsidans rödfärgning tyder på. Gavelpanelen på övre våningen är ny och den undre är äldre.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Uppgift saknas, tillbyggd 2010

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Missionären 5

Boåsvägen 23, (8)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En av flera ståndsmässiga tjänstemannavillor med koppling till Bofors.

Ett enplanshus med sadeltak i tegel och putsad fasad i gul kulör samt fönsterbågar i en grön nyans. Entrépartiet har dubbeltrappa, smidesräcke och fernissad ytterdörr. Portomfattningen är i granit.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1934

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ringaren 21

Filipstadsvägen 13, (9)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En praktfull byggnad med välbevarade drag av 1920-talsklassicism. Husets fasad skulle komma mer till sin rätt med fönster som hör till stilepoken.

Huset har valmat tak i svart betongtegel med vitmålad takfot och vita knutlådor med kapital. Fasaden är i gul locklistpanel med vita fönster och mörkbetsad ytterdörr.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1909

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Bofors 1:20

Bofors Herrgård, Bergrumsvägen 5, (10)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Imponerande herrgård med stark koppling till Bofors och Karlskogas historia. Byggnaden bör inte genomgå andra förändringar än rent underhåll med samma material och kulörval som de befintliga.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938–39

Arkitekt: Sven Wingqvist, ombyggnad
av B. Janssons arkitektkontor AB

Byggnadstyp: Disponentvilla

Skydd: Ingen detaljplan

En disponentbostad uppförd i två våningar med putsad fasad i brunbeige kulör med tvåluftsfönster i liv med fasaden utan fönsteromfattningar, i en klassicistiskt efterbildande stil. Representationsbalkong finns över det utskjutande entrépartiet med kraftfull portik. 1985–86 byggdes huset om från bostad till kontor. År 1993 ansökte Bofors om att återställa huset till bostad. Baksidan har ett panoramafönster med utblick över Boforsområdet. I berget under herrgården, eller disponentvillan, finns stora bergrum ursprungligen utsprängda för militärproduktion och lager. Numera används bergrummen enbart till lager.

2.2.8 Loviselund

Loviselundsområdet avgränsas av Kyrkogårdsgatan i norr, Ekmansdalen/Viaduktgatan i väster, E18 i söder och Boåsen i öster. Utmärkande för stadsdelen är främst de småskaliga egnahems-områdena från tidigt 1900-tal i kvarteren på varsin sida om järnvägen. Under 1940–50-talen byggdes kvarteren Brushanen, Snäppan och Vipan ut med flerfamiljshus i funkisstil, främst längs Per Lagerhjelm-gatan, vilka skapar en enhetlig gatumiljö. Till samhällsbilden hör även stadsdelens affärsbyggnader med två och tre våningar i de centrala delarna längs Katrinedalsgatan och Centrumleden/Loviselundsgatan.

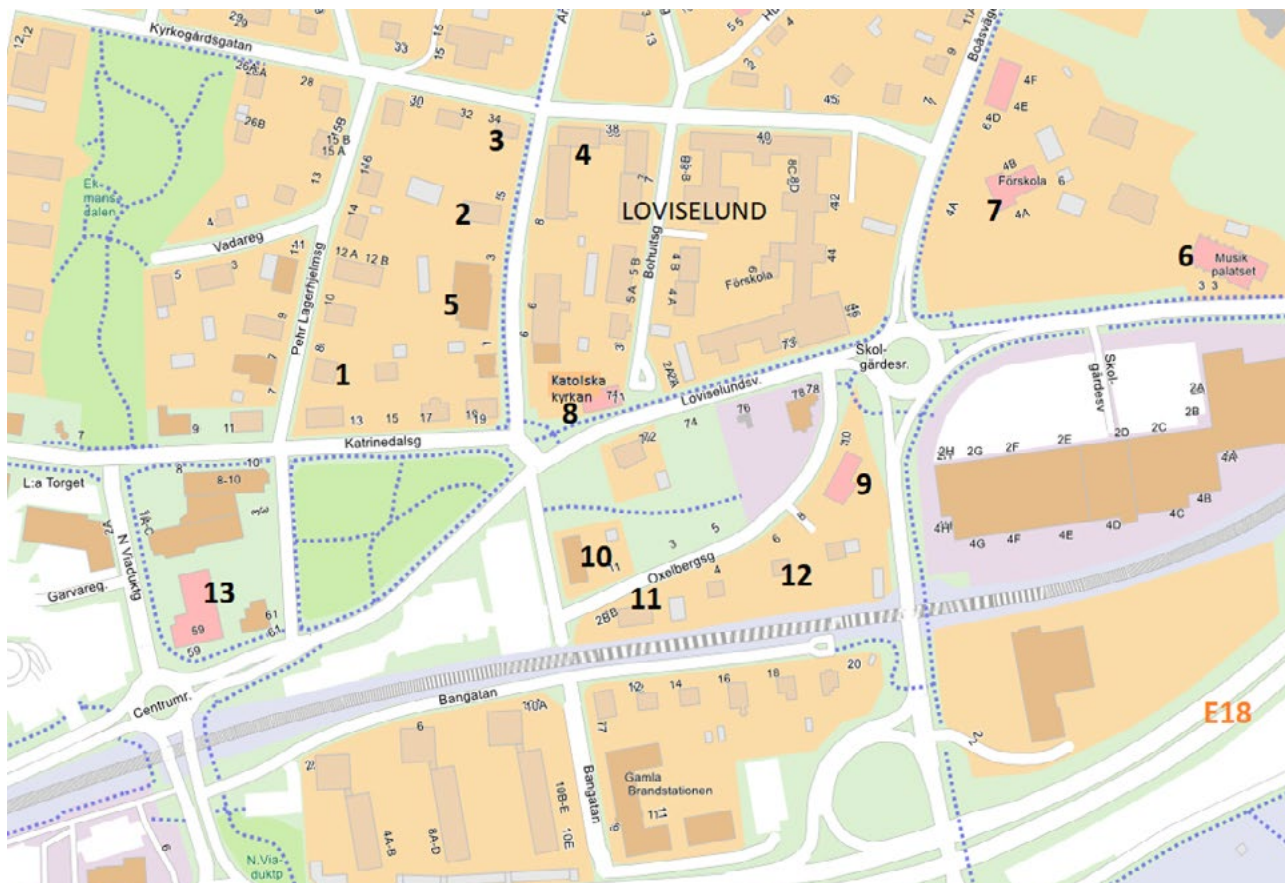
Karaktärsskapande är även de kvarvarande möteslokalerna med förankring i 1800-talets folkrörelsebyggnader: Katolska kyrkans lokal (före detta Metodistkyrkan) och Musikpalatset (före detta Bofors samlingslokal) samt Loviselundsskolan. De representativa husen påminner om ett samhällsbygge som hade sin storhetstid under 1900-talets första hälft.

Loviselund är en av de äldre stadsdelarna med en tidig samhällsbildning som vuxit fram genom sin närhet till Bofors industriområde. Brukssamhället Bofors, med brukshandel, bostäder, kyrka och skola, har inte varit en integrerad del av industriområdet. Samhällsfunktionerna fanns istället i Loviselund

och i Kyrkbyn. Företaget uppförde tidigt ett antal arbetarbostäder nära industriområdet, med benämningen Loviselund. Behovet av skolor uppfyllades genom tidig etablering av skollokaler i området. Bofors uppförde Bofors skola, nuvarande Loviselundsskolan, som idag fungerar som förskola. Ytterligare en skola uppfördes nedanför den gamla skolan och påverkade vägens dragning som fick en sydligare sträckning. Den nya skolan var en tegelbyggnad i två våningar som revs 1978.

Företaget Bofors understödde även egnahemsbostäder som byggdes längs järnvägen och gatunätet i Bregården och på Bohultgårds markavstyckningar. En bit in på 1900-talet började man etablera en centrumbildning med affärer och bensinmackar.

I kvarteret Beckasinen drev tidigare nykterhetslogen Per Lagerhjem sin verksamhet i nuvarande fastigheten Beckasinen 9. Nykterhetslogen tillsammans med före detta Metodistkyrkan (idag Katolska kyrkan) var de första folkrörelsebyggnaderna i området. Bofors var angelägna om att samla ungdomar och uppförde därför en byggnad som fortfarande står kvar och numera benämns Musikpalatset. Byggnaden inrymde under en period även Bofors ritkontor.

Brushanen 17

Per Lagerhjelmmsgatan 8, (1)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välproportionerlig funkisvilla med uttrycksfullt entréparti med bevarade ytterdörrar. Vita fönsteromfattningar hör inte ihop med funkisstilen och kan med fördel ändras vid nästa fasadrenovering.

En funkisbyggnad i två våningar med sadeltak. Fasaden har ljus puts och fönsteromfattningar i slätputs med gröna fönsterbågar. Entrépartiet är påkostat med skifferomfattningar och bevarad ytterdörr som är glasad och fint inpassad i virket. Till ytterdörren leder en hög trappa.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1939

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa/samlingslokal

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Brushanen 13

Anders Ersgatan 5, (2)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En 1920-talsbyggnad med kvarvarande drag av klassicism.

Ett imponerande bostadshus med klassiska stildrag som profilerad vit takfot, hörnkedjor med kapital, kolonnuren balkong, spröjsade vita fönster mot ljusgul fasad, knäckta stuprör med bred tratt och ett brant sadeltak i rött tegel.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1932

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostadshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Brushanen 12

Kyrkogårdsgatan 34, (3)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En villa med stark prägel av funktionalism. Vård och underhåll ska genomföras med likadana material och samma färgskala som befintliga.

En funkisvilla i två våningar med tegeltäckt sadeltak och putsad gulbeige fasad. Fasaden saknar utsmyckning frånsett entrépartiets dörromfattning i gult tegel.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Vinkelhaken 3

Anders Ersgatan 8, Bohultsgatan 7
och Kyrkogårdsgatan 38, (4)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett byggnadskomplex som är ett exempel på medvetet utformad 50-talsarkitektur och är kulturhistoriskt intressant genom kopplingen till Bofors. Byggnadens färgsättning är mer anpassad till 1950-talsarkitekturen än tidigare och bör även fortsättningsvis bevara det arkitektoniska uttrycket från originalutformningen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1950

Arkitekt: Bo Fredzell

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnadskomplexet har en U-form med sidolängor i tre våningar medan mittpartiets höjd varierar. Entrépartiet har en våning och intill denna ligger en huslänga med två våningar samt vindsvåning med takkupor. Fasaden har på senare tid fått en färgsättning som är mer anpassad till originalutseendet. Tvåvåningshuset längs Kyrkogårdsgatan har vit putsad fasad med tonad fönsteromfattning och lisener samt engelskt röda fönsterbågar. Entrépartiet har terrakottafärgad fasad med åttkantiga fönster och vita lisener och vindskivor. Trevåningshuset har tvåluftsfönster och fasad som är infärgad i en rosa puts, med väggfält i en mörkare kulör. Entrépartiet har sadeltak i kombination med pulpettak och övriga huslängor har sadeltak.

Historik

Bofors uppförde fastigheten som ungarlshotell med samlingslokaler, gymnastiksal, bordtennisrum och rum för trä- och metallslöjd. I samma kvarter låg Konsumkooperationens restaurang vilket bidrog till ungarlshotellets lokalisering.

Brushanen 5

Anders Ersgatan 3, (5)

Grå – Kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Byggnaden saknar kulturhistoriskt värde på grund av senare tiders omfattande ombyggnad, men står för ett modernistiskt inslag i kvarteret. Om det är möjligt borde byggnaden återfå sitt ursprungliga arkitektoniska uttryck i enlighet med arkitektens formgivning.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1977

Arkitekt: Ove V. Svärd

Byggnadstyp: Kontorsbyggnad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En byggnad uppförd för Karlskoga tidning.

Bofors 1:19

Musikpalatset, Bergrumsvägen 3, (6)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad byggnad i jugendstil. För att byggnadens karaktär inte ska gå förlorad bör de gröna fönstren behållas och inga tillbyggnader får göras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1901

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Kulturhus

Skydd: Ej planlagt

Byggnaden uppfördes som samlingslokal av företaget Bofors och är i jugendstil. Till stilen hör de runda formerna på gavelpartiet och takventilationshuven. Strävpelarna förhöjer byggnadens vertikala uttryck.

Bofors 1:19

Loviselunds förskola, Boåsvägen 4, (7)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett skolhus med höga kvaliteter, inte minst fönsterbågarnas rundade överstycke som följer teglets valvmurning i fönsteröppningen. Fönstren ska behållas och renoveras vid behov. Moderna fönster får inte förekomma. Färgsättningen ska behållas på fasad och fönster.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1882

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Skola

Skydd: Ej planlagt

Byggnaden uppfördes i traditionell 1880-talsstil av Bofors och kallades Bofors skola. Tegelbyggnaden har putsad fasad under ett sadeltak i grönmålad plåt med utskjutande takfot och profilerade taktassar. Fönstren är bruna med dragning åt rött samt har uppskjuten tvärpost. Utmärkande för byggnaden är tegelkonstruktionens pelare – en fackverkskonstruktion som skapar en livfull skuggverkan i fasaden tack vare de utskjutande pelarna. På senare tid har skolan byggts till.

Historik

Staten började 1865 ge ut särskilda typritningar för folkskolehus, och Loviselunds förskola är ett mycket fint exempel på ett skolhus byggt utifrån en sådan typritning. Folkskolorna var samhällets representationsbyggnader. De skulle signalera att omsorgen om barnen, samhällets framtid, var mycket viktig. Byggnaden är en av de allra äldsta i centrala Karlskoga och den sista resten av den skolundervisning som bedrivits på Skolgärdet.

Rördrommen 2

Katolska kyrkan, Loviselundsvägen 71, (8)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Frikyrkan är ett kulturhistoriskt uttryck för den väckelsevåg som präglade Karlskoga under det sena 1800-talet och 1900-talets början. Inga fasadförändringar får göras. Det falsade plåttaket och de spetsformade fönstren ger en särskild karaktär åt byggnaden.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1888

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Kyrka

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Utmärkande för byggnaden är de höga spetsiga småspröjsade fönstren i en mörk kulör. Till den nygotiska stilen hör även den utskjutande takfoten med profilerade taktassar och taket som är belagt med falsad plåt. Fasaden är putsad i en mörkbeige ton och har markerade lisener samt våningsband i vitt. Porten har samma smala och spetsiga form som fönstren. En sidobyggnad i trä har tillkommit på senare tid.

Vildgåsen 5

Oxelbergsgatan 10, (9)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En före detta bensinmack präglad av funkisstilen. För att byggnaden inte ska förvanskas är det mycket viktigt att beakta funkisens formspråk vid eventuell om- och tillbyggnad.

En funkisbyggnad som har kvar en del av sitt ursprungliga utseende med det utmärkande skärmtaket på smala pelare, byggnadskroppens kubiska form, den ljusa slätputsade fasaden samt det platta taket som kännetecknar funkisstilen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Lokal

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Tranan 1

Oxelbergsgatan 1, (10)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En kulturhistoriskt intressant byggnad med drag av två stilepoker. Vid framtida underhåll bör man beakta nedanstående byggnadsdetaljer som vittnar om husets historia.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1931, södra delen ombyggd 1943

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad/lokal

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Trots ombyggnader har byggnaden kvar utmärkande byggnadselement som de spetsformade takkuporna, den profilerade takfoten med kapital i hörnen och den äldre typen av stuprör som är infärgade i fasadens kulör vilket är utmärkande för 1920- och 30-talen. Treluftsfönstren hör till 1940-talet liksom källarvåningen som är gjuten i betong. En rest från krigsårens värmeförsörjning är de stora luckorna för vedinkast på källargaveln. Balkongen på sydsidan är typisk för 1940-talet då stålbristen gjorde att byggindustrin övergick från stålbalkar till hela plattor av armerad betong som spändes in i huskonstruktionen. Den södra delens bottenvåning har på senare tid gjorts om till affärslokaler med stora skyltfönster.

Fint utformade takkupor.

Vildgåsen 1

Oxelbergsgatan 2, (11)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En karaktärsskapande byggnad som vittnar om en tid med småskalig näringsverksamhet. Ett visst drag av jugendstil märks i den brutna takfoten med det välvda taket på takkupan och balkongens smidesräcke med sirliga former. Byggnadselement som balkongräcket i smide och det falsade plåttaket är viktiga att bevara.

En storslagen byggnad i tre våningar med kraftfullt frontparti med två balkonger i höjdled, som gjutits i betong. Taket är täckt med svart falsad plåt som också täcker den bågformade takkupan. Fasaden var målad i bruten vit oljefärg på lockläktpanel och hade gråmålade knutar och fönster. Idag är huset täckt med plåt och målat i en mörkgrå kulör som har förvanskat husets ursprungliga gestaltning. Källaren är i gjuten betong.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1929

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Tärnan 6

Bangatan 18, (12)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En karaktärsskapande villa som ingår i en rad av liknande hus.

En traditionell egnahemsvilla med brant sadeltak, ljus oljefärgad lockläktpanel, gröna fönsteromfattningar, enkelt smidesräcke till balkongen och inbyggd glasad farstukvist.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1928

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Beckasinen 7

Kungsteatern, Loviselundsvägen 59, (13)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnad med historiskt värde i Karlskoga. Huset har en tillbyggnad med tydlig modernistisk karaktär i trapphus och skärmtak över entrén. Trapphusets entréparti som består av aluminiumplåt hör inte till 50-talsstilen. Förslagsvis byts aluminiumpartiet ut mot ett bättre anpassat entréparti i mörklaserat trä.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1929, tillbyggnad 2000

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus/lokal

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En modernistiskt inspirerad tegelbyggnad i två våningar med tillbyggt trapphus i vit puts och blå keramik på fasaden. Den äldre huskroppen har indragen övervåning och de utbytta fönstren har 1950–60-talskaraktär med asymmetriskt ställd mittpost.

2.2.9 Ekeby–Odlingen

Området Ekeby-Odlingen avgränsas av E18 i söder, Drottningvägen i öster, Flygfältsvägen i norr och Kilsta industriområde i väster.

Området präglas främst av modern bebyggelse eftersom det fick sin största utvidgning från 1940-talet och fram till 1960-talets slut då det mesta var utbyggt. Karaktäristiskt är de så kallade ungarlshusen i kvarteren Noren, Lungen, Usken, Visten och Aspen som bildar en enhetlig bebyggelse från slutet av 1950-talet.

Utmärkande är också hyresfastigheterna runt Frödingsparken, som troligen uppfördes under 1940-talet. Karlskoga var tidigt ute med planläggning av de nya bostadsområdenas grönområden och parker. Frödingsparken är ett gott exempel på stadens ambitioner att skapa goda och trivsamma boendemiljöer. Parkområdet som omsluts av bebyggelsen i kvarteren Matlången, Lelången och Yngen hade från början fyra plaskdammar som förskönade parken.

Nordväst om Frödingsparken anlades bostadskvarteren Fryken och Lången på 1950-talet. Byggnaderna har en tydlig 1950-talsprägel med stora innergårdar.

Gårdsformationen uppstår genom att en husrad följer Flygfältsvägen och varje byggnad är sammankopplad med en byggnad ställd i vinkel mot den föregående. Flerfamiljshusen i kvarteret Fryken, söder om Lången, har en traditionell placering med en kvadratisk form. De gröna ytorna ingår också här i kvartersplaneringen. Mitt i kvarteret ligger ett parkområde som kallades Tegnérhagen.

Inklämda mellan järnvägen och E18 ligger sedan stora bostadsområden med tre upp till nio våningar höga hus. HSB var tidigast ut med trevåningsbostadslängor placerade i trapetsformation. Idén med huslängor placerade i inbördes vinkel var att skapa luftigare innergårdar.

På det gamla Tegelbruksområdet uppförde landstinget en verkstadsskola i början av 1960-talet, som idag disponeras av Möckelngymnasiet.

Egnahemsområdena har efterhand förtätats och byggts till och har idag en blandad bebyggelse från 1920- till 1970-tal. På 1980-talet uppfördes en rad låga villor längs järnvägen för att skapa bostäder i gymnasiets närhet.

Bebyggelseområdet Ekeby-Odlingen är anlagd på gammal sjöbotten med hög lerhalt, och området har

historiskt använts till jordbruk. Marken sydost om järnvägen består av isälvsav-lagringar vilket är en förklaring till att tegelbruket anlades här 1908.

Karlskoga var sedan järnvägens tillkomst ett samhälle som växte snabbt. Egnahemsbyggandet pågick intensivt fram till 1930-talets orostider då bostadsbyggandet avtog i samband med krigsutbrottet. Bostadsbristen var dock fortsatt stor och kommunen gick därför in med fördelaktiga lån för att upprätthålla bostadsbyggandet. Karlskogas befolkning fördubblades på 20 år vilket gjorde att staden köpte in mycket mark.

I början av 1940-talet överlät kommunen ett markområde till Bofors för anläggning av nya industrier i Kilstaområdet vilket stimulerade till nya egnahemsbostäder och småindustrier. I kommunens förrådslokaler i kvarteret Rämen låg tidigare ett snickeri. Mot slutet av 1950-talet fanns en stadsplan klar med planering för 1260 lägenheter, främst i trevåningshus men även några med nio våningar. Utbyggnaden pågick under 1950- och

70-talen och utfördes av de tre stora aktörerna inom bostadsbyggandet, HSB, Riksbyggen och Karlskoga Bostadsaktiebolag. På senare tid har flera hyreshus rivits.

Bostadsbebyggelsen i områdets nordvästra del har en karaktärsfull villabebyggelse från 1950-talet med välplanerade hus och trivsamt boendemiljö. Gatunätet har en organisk form som är olik egnahemsområdenas räta vinklar. Frödingsparken med den slingrande formationen av hus runt det vidsträckta parkområdet är ett exempel på modernismens omsorg om boendemiljön.

Villabebyggelsen i områdets nordvästra del omfattas av bevarandeprogrammet. Det är önskvärt att byggnaderna återfår originalfärgerna grönt, gulbeige, eller gult.

Frödingsparken med parkområdet bör inte bebyggas och byggnaderna bör behålla 1940–50-talskaraktären.

Kvarteret Aspen.

Kvarteret Poeten.

Frödingsparken.

Kvarteret Lyriken.

Visten 4

Ferlinsvägen 15, (1)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En tidstypisk egnahemsvilla med huvudsakligt originalutförande. Grindarna har stort värde för huset och bör bevaras.

En tidstypisk egnahemsvilla från 1930-talet. Det branta taket är i tegel och fasaden i stående lockläktpanel med gröna tvåluftsfinster. Källarvåningen är i gjuten betong. Trappan till farstuvisten är i betong. Till byggnaden hör ett litet fristående garage. Grinden är i dekorativt smide.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1939

Arkitekt: AB Svenska Trähus, Stockholm

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Noren 2, 5 och 7

Geijersvägen 18, 12 och 8, Lokhusen, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En del av husen har kvar tidstypiska karaktärsdrag som fasadputsens originalfärg och originalfönster. Hustypen är ett uttryck för det expansiva Karlskoga och den bostadsstandard som var vanlig då husen byggdes. Ingen förändring av byggnadens karaktär bör tillåtas. Helst bör färgskalan hållas inom de dova jordfärgerna som lutar åt grönt, gult och beige. Putsade fasader förordas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1957

Arkitekt: Riksbyggen

Byggnadstyp: Bostad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

I Ekebyområdets nordvästra del uppfördes på 1950-talet ett fyrtiotal funktionalistiska bostäder som var avsedda för ungarlar anställda av Bofors. Fastigheten Noren 7 var en av dem. Tanken var att två personer skulle dela bostad de första anställningsåren på företaget, innan de bildade familj. Bostaden var planerad så att den även passade för den lilla kärnfamiljen med ett eller två barn. Företaget riskerade därmed inte att belastas med outhyrda ungarshotell.

Huset består av två sektioner, en högre och smalare del som är sammanfogad med en lägre och bredare. Den högre sektionen inrymmer två

rum på övervåningen samt badrum. Den lägre delen innehåller kök, vardagsrum och tambur. I källarplanet finns garage. Taket är i tegel och fasaden är putsad i grönt och gulbeige som är originalfärgen. Fönstren har en eller två lufter med vädringsruta. En utbyggnad på västgaveln (Noren 7) hör inte till originalutförandet.

Noren 5.

Noren 2.

Noren 7.

Lelången 1–2, Värmlandsvägen 60–58, (3) Yngen 2, Fjellstedtsvägen 2 och 4, (4)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Byggnaderna har förändrats i spåren av 1970-talets energikris och senare tiders underhåll med moderna material. Värdet ligger främst i områdets planering med den stora grönytan som husraden omsluter och är en del i "Karlskoga som den gröna staden". De tvålufts-fönster som fortfarande finns kvar bör inte bytas ut mot annan fönstertyp.

krav på värmeeffektivitet har förändrat husets exteriör med isolering i väggar och tak. Fasaden är idag plåtklädd mot tidigare träpanel och vissa fönster är förändrade medan andra har kvar tvåluftsindelningen. Balkongerna hade troligen från början en plåtfront till skillnad från dagens träbröstning. Takens ursprungliga lertegel har på senare tid bytts ut mot betongtegel.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1940-tal

Arkitekt: HSB

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Bostadsområdet uppfördes under kriget i funktionalistisk stil och värmdes då upp med koks eller ved. Några luckor för vedinkast finns fortfarande kvar i betonggrunden. Senare tiders

Matlången 1–3

Frödingsvägen 5A, 5B och 5C, (5)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett exempel på 1940-talets bostadsbyggande då efterfrågan på bostäder ökade i Karlskoga till följd av utvecklingen inom Bofors. Kvarteret Matlångens bostäder är uppförda enligt de normer som var vägledande för bostadsplaneringen i landet, som förespråkade mycket ljusinsläpp och genomgående lägenheter. Tvåluftsfönstren i källarvåningen bör bevaras och tvåluftsfönstren i fasaden bör återställas.

Dörromfattningarnas klinker och det tunna skärmtaket är betydelsefulla tidsmarkörer som ska bevaras. En värdehöjande åtgärd är att byta ut ytterdörrarna mot mer stilmässigt anpassade trädörrar med stolptrycken. Balkongerna bör återfå finkorrugerad plåt och genombrutet smide i fronträcket.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1943

Arkitekt: Per Lundqvist

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

I Frödingsparkens ytterområde ligger kvarteret Matlången med lamellhus från 1940-talet. Energibesparingskrav har lett till att väggarna isolerats utvändigt vilket har gjort att fönstren sjunkit in i fasaden. Fönstren har också bytts ut mot perspektivfönster. Entrépartierna har fortfarande kvar de smäckra skärmtaken av betong samt profilerade dörromfattningar i klinker.

Poeten 5

Gösta Berlings Väg 27-41, (6)

**Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde**

hela landet. De kunde byggas utan hiss, med rationella metoder och på mark som utjämnats från berg och växtligheter vilket gick lätt att exploatera. Träd och buskar planterades efteråt. När hisskravet infördes i slutet på 1970-talet upphörde produktionen av den här hustypen.

Värdebeskrivning

Ett exempel på miljonprogrammets bostadshus, uppfört i rött tegel och i måttlig skala. Detaljer som armaturer och ytterdörrar av trä hör till husets exteriöra formgivning och får inte förändras. Balkongernas fronträcken av finkorrugerad plåt ska behållas eller vid underhåll bytas mot räcken med samma utförande.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1964

Arkitekt: Eino Taloman, Riksbyggen

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett loftgångshus i tre våningar med fasad i rött tegel och utanpåliggande trapphus. Taket är plant med litet takutsprång. Loftgången är indragen från fasadlivet. Under miljonprogrammets tid uppfördes cirka 300 000 lägenheter i trevånings lamellhus i

Yrkesskolan 1

Mårbackavägen 9–15, (7)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett av de tidiga flerfamiljshusen av grannskapskaraktär som uppfördes i Karlskoga. Här bör man återinföra fönster som är mer anpassade till byggnadens stil med en större och en mindre fönsterbåge samt vita fönsteromfattningar.

Ett flerfamiljshus i tre våningar. Sadeltaket är i tegel och fasaderna är putsade i olika kulörer med vita fönsterbågar. Bottenvåningen ligger en halvtrappa upp. Huset är ett av Karlskogas tidigaste lamellhus, utifrån tidens dominerande idé om slutna eller, som i Yrkesskolan, halvslutna gårdar, så kallade grannskapsenheter. Varje gård hade sina gemensamma uteplatser och lekplatser.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1960

Arkitekt: HSB

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Lyriken 2

Gösta Berlings Väg 2-10 och Sintrams Väg 1, (8)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett exempel på miljonprogrammets rationella byggande i form av hisslösa långhus med stora gemensamma gårdar. Fönstren var från början sannolikt kopplade med en separat ventilationsbåge. En sådan fönsterindelning harmonierar bättre med fasadens arkitektur jämfört med dagens moderna perspektivfönster.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1961

Arkitekt: Riksbyggen

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett flerfamiljshus i tre våningar med platt, svagt sluttande tak. Balkongerna är något indragna i fasaden som är putsad i en enhetlig kulör. Gården är halvöppen med de längsgående huslängorna i vid vinkel mot ett tvärgående hus. Gården är inte sammanbyggd som på Yrkesskolan 1, utan fristående.

Novellen 5

Ekebyvägen 6, (9)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En välbevarad egnahemsvilla i rad med flera enhetliga hus. Enhetligheten i villaområdet bör inte brytas av tillbyggnader som förvanskar områdets karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1932

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Huset uppfördes i två våningar med brutet tegeltak. Lockläktfasaden är gulmålad med vita sexdelade tvålufts-fönster. En hög trappa leder till farstukvisten. Källaren är betonggjuten.

2.2.10 Häsängen

Häsängsområdet är byggt på äldre jordbruksmark som tidigare gränsat till utmarkerna. Utflyttande gårdar med tillhörande ekonomibyggnader har dominerat bebyggelsen vid sidan av enklare bebyggelse, så kallade backstugor. I takt med att staden expanderat och Kilsta industriområde etablerat verkstäder, fabriker och på senare tid det vittomfattande konfektionsföretaget Melka har bostadsbyggandet pågått under en lång period men med störst tillväxt under 1950–60-talet och med utgångspunkt från Häsängsvägen.

Områdets skola, Häsängsskolan, stod klar 1958 redo att ta emot de stora barnkullarna i närområdet och i lamellhusområdet, Skogsrundan och kvarteren längs Skrantahöjdsvägen. Längs Häsängsvägen som tidigare var genomfartsled till etablerades vid samma tid en matvarubutik.

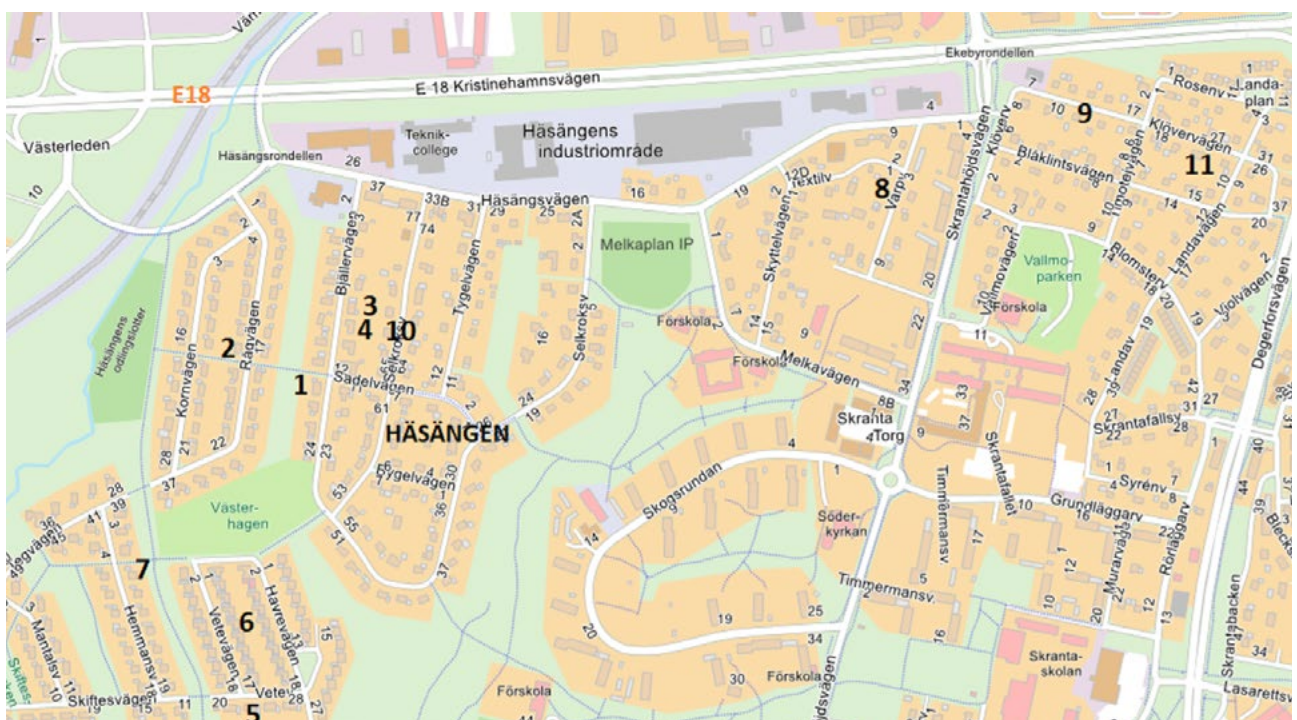
Bostadsområdet väster om "Häsängsgård", Rågvägen och Kornvägen, var i mitten av

1960-talet ännu på planeringsstadiet och började byggas i slutet av 1960- och början av

70-talet. Västerhagen i den sydvästra delen tillkom under samma period.

Gården i kvarteret Hästskon, Hästskon 5, tillhör den äldsta årsringen. Trots fastighetens

inklämnda läge mellan 1970-talshusen markerar gården platsens kontinuitet från 1800-talet. Inom Häsängsområdet finns byggnader som representerar allt från 1910-talet till och med 1970-talets byggnadsstilar. Även modernare hus förekommer. Området i nordost, med kvartersnamn efter textilindustrin Melka (exempelvis Skytteln, Vävstolen och Sländan), har en sammanhängande bebyggelse från tidigt 1900-tal men omfattar även ett område med lamellhus från Karlskogas stora expansionsår vid 1900-talets mitt i kvarteren längs Skrantahöjdsvägen. De nyare bostadsområdena finns i väster mot Västerleden och i söder vid Baggängsvägen.

Skyttelvägen, 1920-talet.

Melkavägen, 1950-talet.

Bjällervägen, 1960-talet.

Bjällersvägen, 1970-talet.

Hästskon 5

Bjällervägen 12, (1)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En traditionell karaktärsbyggnad mitt bland omgivande 1970-talsvillor. Byggnaden signalerar områdets historiska bakgrund med förankring i 1800-talet.

Huset skulle gärna återfå sin ursprungliga identitet med faluröda väggar och vita fönster- och knutbrädor.

En tvåvånings timmerbyggnad med fasad i stående panel. Sadeltaket är i betongtegel. Fönstren har den traditionella indelningen i sex rutor och två lufter. Farstukvisten är inbyggd. Färgsättningen är modern istället för den traditionella faluröda färgsättningen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1830

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Visaren 6

Rågvägen 14, (2)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett vanligt så kallat kataloghus (Gullringshus AB) med bevarade originaldelar.

Många av kataloghusen förändras och få har behållit den ursprungliga gestaltningen. Det vore önskvärt att bevara originalutseendet på Avstyckningen 3.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1965

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett välbevarat prefabricerat hus med fasadtegel på gavlarna och liggande träpanel på framsidan vilket var populärt under perioden. Höga källarsocklar hör också till husstilen liksom det svarta smidesräcket och mörklaserad ytterdörr.

Grimman 9

Bjällervägen 9, (3)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett vanligt så kallat kataloghus (Gullringshus AB) med bevarade originaldelar.

Många av kataloghusen förändras och få har behållit den ursprungliga gestaltningen. Det vore önskvärt att behålla exteriören intakt.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1973

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Grimman 9 är en typ av kataloghus som var avsedd för den tyska marknaden men som blev populär även i Sverige. Kännetecknande är gavlarna med fasad i mexitegel och den breda balkongen som i folkmun kallades joddlarbalkong.

Grimman 12

Bjällervägen 11, (4)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Välanpassad 1½-våningsvilla med egen karaktär.
Tillbyggnader eller andra förändringar av exteriören
bör inte göras.

Ett suterränghus med två sammanlänkade huskroppar
och indragen balkong. Fasaden är i ljust mexitegel med
svarta och bruna delar.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1974

Arkitekt: Sven Karlén, Gävle

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Inägan 3

Vetevägen 24, (5)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Fasaden mot gatan är oförändrad. Skärmtak, smidesräcke och fönster har också kvar sitt ursprungliga utseende. Huset är ett typexempel från perioden då mexitegel var ett mycket eftertraktat fasadmaterial.

Villan bör bevaras i originalskick för att inte det kulturhistoriska värdet ska förloras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1968–69

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En villa med hela fasaden i mexitegel och sadeltak med betongtegel. Garaget är tillbyggt på husets gavel. Sockeln är hög och trappan har svart smidesräcke på varsin sida. Entrédörren är i trä med glasat sidoparti och skärmtak.

Avraden 2–19

Havrevägen 2–18 och Vetevägen 11–17, (6)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett exempel på kedjehus från 1970-talet. Det är sällsynt med välbevarade hus i detta utförande och huset bör därför behålla den ursprungliga arkitekturen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1967

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Kedjehus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Enplansvilla av typhus som ingår i ett område med likadant utformade villor. De så kallade villamattorna bredde ut sig över landet med enhetliga områden som byggdes upp under kort tid. Platta tak är vanliga liksom entré direkt från markplan. Fasaden består av rött tegel med detaljer i träpanel och stora, vita och förmodligen pivåhängda fönster. Villor byggda med källarvåning ersattes under 1960- och 70-talet med hus uppförda på betongplatta.

Mantalet 1

Hemmansvägen 7, (7)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Vid eventuellt byte av entrédörr bör den ersättas med en ny i samma stil.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1966

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Villa i 1½ plan med brant sadeltak med betongtegel. Fasaden är i rött tegel utom gavelspetsarna som är i träpanel. Fönster och entrédörr är tämligen oförändrade.

Före oljekrisen på 1960–70-talet byggdes husen utan skorsten eftersom oljan var så billig och energikriser inte var något man kunde föreställa sig. Mantalet 1 tillhör den kategorin, men har senare kompletterats med en kamin i energibesparande syfte. I området finns 17 likadana hus (Mantalet och Öretalet).

Historik

Villan uppfördes under tidigt 1970-tal utan skorsten, av Småhusbyrå AB, Malmö.

Vävstolen 25

Textilvägen 1, (8)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Äldre karaktärsskapande och tämligen välbevarad villa i stor lummig trädgård. Färgsättningen bör stämma med husets originalkulör.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1925

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En villa uppförd i början av 1900-talet, med det typiska brutna taket och fönster

med uppskjuten tvärpost. Takfoten är kraftigt utskjutande vilket ger en särskild vinkel på stuprännorna som har stora trattar. Balkongens smidesräcke är förmodligen inte original utan har ersatt ett räcke av trä med profilerade spjälor.

Historik

En typisk 1920-talsvilla i stil och utförande.

Rädisan 3

Klövervägen 12, (9)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En villa med välbevarade funktionalistiska särdrag. Vid byte av ytterdörr är det önskvärt att man väljer en dörr i fernissat/mörklaserat trä som är anpassad till husets originalstil.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938

Arkitekt: AB Standardhus, Hultsfred

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En typisk funkisvilla med kubisk form, valmat tak samt hög källarsockel med hög betongtrappa och smidesräcke. Fönstren är tvåluftsindelade och fasaden är i gult tegel.

Grimman 11

Selkroksvägen 69, (10)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En välbevarad villa i 1950-talsstil. De karaktärsskapande byggnadsdelarna som entrédörren, trappräcket, fönstren, balkongfronten och lerteglet på taket bör om möjligt behållas eller vid underhåll ersättas med likadana som befintliga.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1957

Arkitekt: Karlskoga byggnadstekniska byrå

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

1½-plansvilla med brant tak i lertegel. Stommen består av det tidstypiska materialet gasbetong som putsats i en bruten vit färg. Entrépartiet är omsorgsfullt utformat med tegelomfattning kring den fernissade dörren med välanpassat sexkantigt glas. Även gavelfönstret har en fin tegelomfattning. Betongtrappan är hög med smidesräcke. Balkongen är tidstypisk med finkorrugerad frontplåt och fönstren har kvar sin ursprungsform.

Palsternackan 3

Klövervägen 22, (11)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Stilren 1960-talsvilla med flera kvarvarande originaldelar. Vid framtida underhåll bör man bevara byggnadens karaktärsdrag.

Enplansvilla med sadeltak och gult fasadtegel samt källarvåning. Utmärkande är främst entrépartiet med den fina tegelomfattningen, de sexkantiga fönstren, den fernissade trärena dörren och betongtrappans smidesräcke. Tvåluftsfnstren hör också till byggnadsstilen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1954

Arkitekt: Arne Andersson, Karlskoga

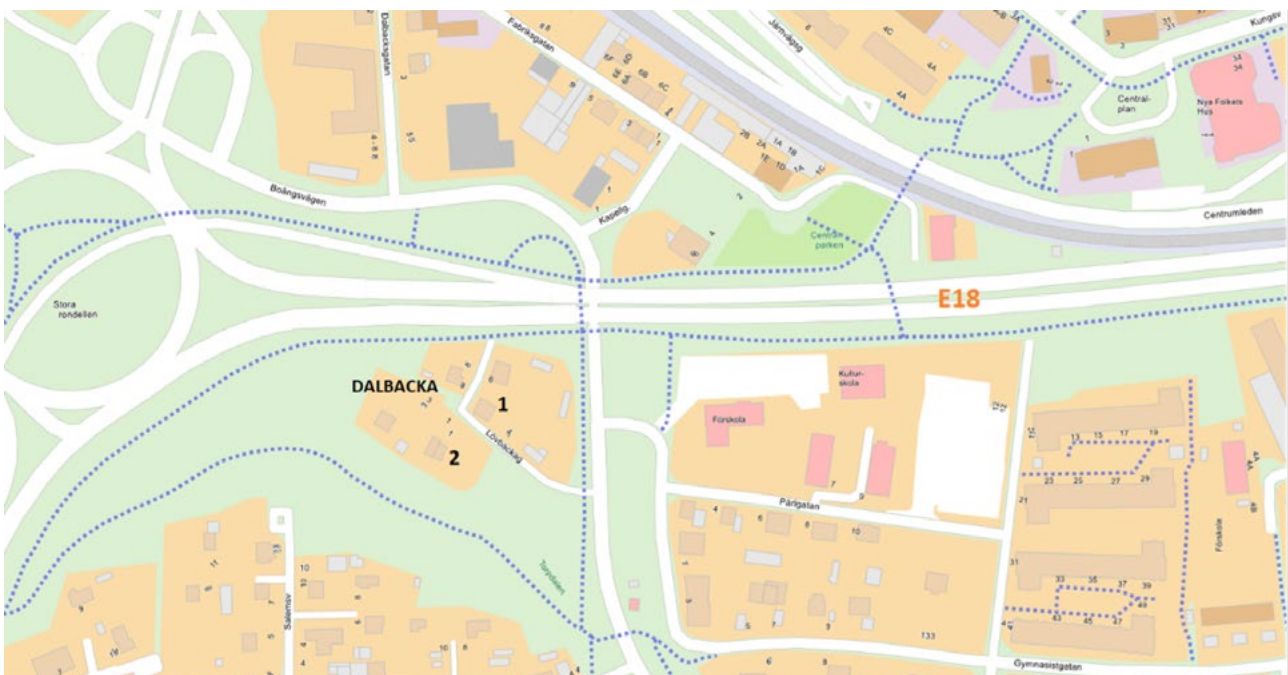
Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

2.2.11 Dalbacka

I närheten av den stora E18-rondellen ligger kulturreseptatet Dalbacka som en oas i trafikbruset. Detta trähusområde från sekelskiftet 1900 är vad som återstår av ett större område som utplånades när den stora trafikleden drogs genom området. Husen karaktäriseras av en rik och fantasifull träarkitektur med torn, verandor och varierande takvinklar och panelbehandling. Fyra av de fem husen är uppförda i två våningar och alla är målade i ljusa oljefärger med mörkare fönster och listverk. Området med sekelskiftesvillor är det bäst bevarade i Karlskoga och bildar en unik bebyggelsemiljö. Tillsammans med parken utgör de ett viktigt andningshål för stadsdelen. Ett bevarande är mycket angeläget ur kultur- och miljösynpunkt. Husgruppen bör inte förtätas med ny bebyggelse.

Gröngölingen 2

Lövbackagatan 4, (1)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En mycket välhållen sekelskiftesvilla med omsorg ner på detaljnivå. Kulturmiljövärdet är högt. Exteriören är väl underhållen med goda färg- och materialval och bör fortsättningsvis underhållas på samma sätt. Inga exteriöra förändringar annat än antikvariskt underhåll får göras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1909

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Skydd finns i detaljplanen

En tvåvåningsvilla byggd i vinkel med asymmetrisk planlösning. Taket är täckt med svart falsad plåt och stort taksprång med dekorativa sparrändar. Panelen varierar mellan stående och liggande med listverk

i avvikande kulör. Fönstren som är engelskt röda har den typiska T-formen. Balkongräcket och farstukvisten har så kallad snickarglädje i form av det tidstypiska lövsågade räcket.

Papegojan 1

Lövbackagatan 1, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En mycket välbevarad sekelskiftesvilla med omsorg ner på detaljnivå. Kulturmiljövärdet är högt. Exteriören är väl underhållen med goda färg- och materialval och bör fortsättningsvis underhållas på samma sätt. Inga exteriöra förändringar annat än antikvariskt underhåll får göras.

En tvåvåningsvilla byggd i vinkel med asymmetrisk planlösning. Taket är täckt med svart falsad plåt och stort taksprång med dekorativa sparrändar. Panelen varierar mellan stående och liggande med listverk i avvikande kulör. Fönstren som är engelskt röda har den typiska T-formen. Balkongräcket och farstukvisten har så kallad snickarglädje i form av det tidstypiska lövsågade räcket.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1920

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Skydd finns i detaljplanen

2.2.12 Skranta

Stadsdelen Skranta ligger vid sydostslutningen mot sjön Möckeln. Till programområdet hör bebyggelsen väster om Degerforsvägen, Skrantahöjdsområdet inklusive Skogsrundan vars sydliga gräns går vid Baggångsvägen med förlängning i östlig riktning mot Aggerudsviken. Skrantahöjdsvägen bildar nordvästlig gräns och mot norr begränsas området av E18.

Skranta ligger på mark som tidigare tillhörde byn Bregårdstorp. Från byn flyttade gårdar till utskiftad mark längs utfartsvägarna mot Degerfors och Kristinehamn. På slutningen mot sjön, där jordarna var magra och gav dålig skörd, utvecklades under 1800-talet en torpbebyggelse. Namnet Skranta betyder ungefär ”magert gräs”. Sannolikt hade torpen sin försörjning från de större gårdarna i närområdet. Torpbebyggelsen samlades främst söder om Högläntavägen.

Norr om Högläntavägen var tomterna större och där bodde de mer välbeställda, däribland landsfiskalen med sin imponerade jugendvilla på Skrantabacken som vid den tiden var huvudväg till Degerfors.

Ett litet centrum uppstod i korsningen mellan Degerforsvägen och Skrantafallsvägen. Här fanns

tidigare postkontor, en konsumbutik, nuvarande Colorama, korvkiosk med mera.

Söder om Högläntavägen är villatomterna mindre än på norrsidan och byggnaderna har en friare placering. Gatunätets böjda former avslöjar en bebyggelse som vuxit fram utan övergripande planering.

Störst utbredning av modernare bebyggelse har området väster om Degerforsvägen, i kvarteren

Montören och Timmermannen. Där lamellhus och skivhus nu dominerar kvarteren låg fram till

1950-talet en tät samling av torpställen. Öster om dessa kvarter är bebyggelsen tämligen intakt med egnahemsvillor från 1920–30-talen med undantag från kvarteret Melonen som senare byggts ut med kedjehus. På norra sidan, Landaområdet, uppfördes ett villaområde på 1940–50-talet med ett stort antal egnahem med mestadels funkiskaraktär. I Landaområdets nordöstliga del ingår ett välplanerat område, Landaplan, från 1960-talet med enhetligt utformade tegelvillor.

Skrantaområdets östra sida har mer blandad bebyggelse från olika tidsepoker. Stora enfamiljsvillor från 1960-talet är infogade i områdets södra del mot Lasarettet. 1960- och 70-talens kedjehus finns representerade i kvarteren Näckrosen och Svalörten.

Många av fastigheterna i Skrantaområdet är tillbyggda, omgjorda eller på annat sätt förändrade och har

därmed förlorat sitt stilhistoriska uttryck. Därför är de kvarvarande byggnaderna med bibehållen originalkaraktär extra värdefulla. Till denna kategori hör husen längs Lövbackavägen, enstaka hus i Skrantabacken, Landaområdet, Skogsrundan samt ytterligare några spridda fastigheter.

Högläntavägen mot öster präglas av en blandad villabebyggelse.

Högläntavägen mot väster.

Arkitekten 1, 3, 4, 5, 9,11 och 12

Skogsrundan 4-34, (1),

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Skogsrundan blev för sin tid något av ett idealiskt bostadsområde som väckte stor uppmärksamhet. Området är värdefullt som en representant för 1950-talets bostadsideal i flerfamiljsområden.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1950

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Området består av 20 lamellhus i tre våningar med sadeltak. Fönstren är utbytta men formen är ursprunglig. Smidesräcken vid de franska balkongerna är inte original men har en dekorativ formgivning i ursprunglig stil. Fasadernas färgsättning avviker från originalfärgerna som gick i en något mörkare färgskala. Lamellhusen är placerade längs den mjukt böjda vägslingan som löper runt skogshöjden. De flesta hus är ställda med gaveln mot genomfartsvägen. Några hus står i vinkel mot dessa. Före rivningsvägen fanns här flera vinkelställda hus och totalt hade området 27 lamellhus. I områdets mitt finns en skogsbacke med

en lekplats. De fristående garagen har en tidstypisk utformning med dubbeldörrar i trä. Dubbelportarnas överstycken har en spetsig form. Från början hade garagen ett flackare tak men vid takbyte och isolering har sadeltaken blivit brantare och gavelröstena har klätts med träpanel.

Historik

Skogsrundan, eller Skrantahöjden som den tidigare kallades, uppfördes i början av

1950-talet och är ett tidstypiskt bostadsområde där tidens rådande ideal har förverkligats. Den tidens byggnadssätt som fortfarande hade hantverksmässiga delmoment gjorde att byggnaderna kunde uppföras i ett område där man kunde behålla terrängen och anpassa byggnader och gator efter naturmiljön på platsen. Namnet Skogsrundan är därför signifikativt. Den ideala tanken var att byggnaderna, naturen och människan skulle leva i en harmonisk symbios.

I spåren av Karlskogas minskade befolkning på grund av senare tiders företagsnedläggningar har en dryg femtedel av bostadsbeståndet rivits.

Skogsrundan från 2016.

Skogsrundan från 1950-talet.

Armeraren 6

Landavägen 24, (2)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Egnahemsvilla från 1900-talets första hälft, och en av de kvarvarande äldre bostadshusen i området.

Fönstren bör behållas och underhållas med ursprungliga material och kulörer. Vid byte av fönster ska de nya fönstren ha samma form som befintliga. För att behålla husets karaktär bör man inte göra några tillbyggnader. Förtätning bör om möjligt undvikas.

Ett hus med 1920-talets klassiska villaform som märks på det brutna taket, vita fönsterbågar och stående gul lockläktpanel. Farstukvisten hör inte till originalutförandet utan har byggts om och lånat drag från funktionalismen. Det mindre uthuset har byggts om till garage.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1931

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Bolmörten 2

Skrantabacken 27, (3)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En kulturhistoriskt intressant villa på grund av sitt läge vid den gamla genomfartsleden och att huset bevarat sina ursprungliga karaktärsdrag.

Inga exteriöra förändringar annat än antikvariskt underhåll med samma material får förekomma. 1972 målades huset i en herrgårdsgul kulör vilket är i linje med 1920-talets färgskala.

Huset ligger, tillsammans med några äldre välbevarade hus, i Skrantabacken. Bolmörten 2 är tämligen oförvanskad med brutet lertegeltäckt tak och fönsterbågar med uppskjuten tvärpost som introducerades under sent 1800-tal och användes en bit in på 1900-talet. Farstukvisten har kvar den dekorativa snickarglädjen. Grusgången till den centerade ingången är karakteristisk för tidens trädgårdsplanering.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1924

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Vårlöken 10

Skrantabacken 5, (4)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En villa i jugendstil och ett tidstypiskt exempel på byggande med goda ekonomiska resurser. Huset är en god representant för jugendepoken i Karlskoga.

Fönsterbågar i en kromoxid grön kulör skulle förstärka jugendkaraktären. Inga andra exteriöra förändringar bör göras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1910

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa/kontor

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnaden har många kvarvarande drag från jugendepoken, som det brutna taket och takfoten som har en dominerande takkupa med välvt tak. Taket är i svart falsad plåt. Fasaden har liggande träpanel i bruten vit kulör med knutar och fönsteromfattningar i en mörkare ton. Fönstren har tydliga jugenddrag.

Historik

Den så kallade Wassbergska villan byggdes 1910 som tjänstebostad åt landsfiskal Wassberg. På samma tomt lät landsfiskalen bygga en mindre privatvilla att dra sig tillbaka till vid ålderns höst då den storslagna jugendvillan skulle överlätas till efterträdaren. Byggnaden har senare använts som bland annat flickhem.

Vårlöken 7

Fiskalsvägen 1, (5)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad 1920-talsvilla med högt arkitektoniskt värde.

Inga andra förändringar bör göras än rent underhållsmässiga i samma material och kulörval som de ursprungliga. En ommålning av stuprören i samma färg som fasaden skulle höja det arkitektoniska värdet.

Enplansvilla med tegeltäckt valmat tak och takkupa. Fasaden har en spritputsbeklädnad och slätputs kring de gröna spröjsade fönstren. Slätputsen återkommer vid takfoten och grunden samt lisenerna vid sidan av det klassicistiskt efterbildande entrépartiet. Även fönsterluckorna är tidstypiska. Grindstolparna är i granit.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1930

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Prästkragen 16

Sjöåsvägen 6, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett mycket väl underhållet bostadshus med höga kulturhistoriska värden.

Bostadshuset kan behålla det höga arkitektoniska värdet genom samma medvetna underhåll som tidigare.

Tidstypisk egnahemsvilla med brutet tak i lertegel. Fönstren har drag av jugend med de övre småspröjsade fönsterrutorna. Fasaden är faluröd med vita knutar. Farstukvisten med vitmålat träräcke hör också till hustypens byggnadstradition. Grunden har dekorativt infärgade röda murbruksfogar vilket var populärt på 1920-talet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1929

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Brunörten 9

Bleckslagarevägen 4, (7)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Enfamiljsvilla med medveten utformning och hög kvalitet i materialvalen.

Inga exteriöra förändringar bör göras.

En stor enplansvilla med rött tegel på gavlarna, utförda med blinderingar, och mexitegel i frontpartierna. Den breda balkongen är indragen. Dubbelgaraget är integrerat i husets undervåning.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1970

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Brunörten 11

Bleckslagarevägen 8, (8)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden är ett exempel på hur boendestandard och ideal förändras inom ramen för funktionalismen. Inga förändringar av fönster eller ytterdörr bör göras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1966

Arkitekt: AB Svenska Stenhus

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Funktionalismen ändrade karaktär under 1960-talet då de sockellösa husen introducerades, med källarvåning i markplan med ingång till garage på samma nivå som huvudentrén. Istället har köket flyttat upp på övervåningen och i takt med att boendeytan ökar, minskar trädgårdarna till minimal storlek. Framsidans fasad är klädd med det populära materialet mexitegel och gavlarna har rött fasadtegel. Fasaden är avskalad all form av dekoration och får liv enbart av de stora kvadratiska fönstren. Ytterdörren är glasad och mörklaserad.

Brunörten 18

Systerstigen 34, (9)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden är ett exempel på hur boendestandard och ideal förändras inom ramen för funktionalismen. Inga förändringar av fönster eller ytterdörr bör göras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1966

Arkitekt: AB Svenska Stenhus

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Funktionalismen ändrade karaktär på 1960-talet då de sockellösa husen introducerades och hus med platta tak blev vanligare. Källarvåningen byggdes nu i markplan med ingång till garage på samma nivå som huvudentrén. Istället har köket flyttat upp på övervåningen och i takt med att boendeytan ökar, minskar trädgårdarna till minimal storlek.

Brunörten 18 är en spegelvänd variant av Brunörten 11. Framsidans fasad är klädd med det populära materialet mexitegel och gavlarna har rött fasadtegel. Fasaderna är avskalad all form av dekoration och får liv enbart av de stora kvadratiske fönstren. Ytterdörren är glasad och mörklaserad.

2.2.13 Aggerud

Degerforsvägen i nord-sydlig riktning genomkorsar Aggerud och delar området i en västlig del, Övre Aggerud, och en östlig del, Nedre Aggerud. Gränsdragningen för hela programområdet följer Baggängsvägen på norrsidan och avgränsas i väster av grönområdet mellan Stråningstorp och Aggerudsområdet. Fisksjöleden och Degerforsvägen bildar gräns i sydväst och sydost fram till Storängen i söder. Möckelns strand är områdets naturliga gräns i öster.

Aggeruds äldsta bebyggelse bestod av några gårdar som utgått från stamgården Aggerud. Gårdarna utgjorde tillsammans en radby i närheten av den nuvarande hembygdsgården vid folkhögskolan. Från byn spreds bebyggelsen längs Aggerudsvägen och vidare norrut. Aggerudsvägen var den äldre förbindelselänken till den gamla vägen mot Degerfors, nuvarande Mineralvägen/Blåbärsvägen. När kommunikationerna inte var lika utvecklade som idag fanns det underlag för landsortsbutiker. Vid Aggerudsvägen, i kvarteret Trumpeten, låg till för inte så länge sedan en ICA-butik. Ett minicentrum och samlingsplats låg i Övre Aggerud i korsningen Skogsmötesvägen och Mineralvägen som var troligen uppfört på 1940-talet.

Ett nytt bostadsområde planlades söder om Rektor Lindholms väg på 1950-talet med HSB- byggda

enplans familjevillor med trä- eller tegelfasad. På 1960-talet fortsatte området expanderas söder om 1950-talsområdet med i huvudsak enplansbostäder i tegel, både fristående villor och kedjehus.

Övre Aggeruds tidiga bebyggelse ligger längs Mineralvägen/Blåbärsvägen med sidovägar.

Området består av bostadshus från sekelskiftet 1900 och framåt.

Under Karlskogas stora tillväxtperiod i mitten av 1900-talet expanderade området sydväst om Möckeln på den gamla odlingsjorden. Samhällena Stråningstorp, Baggängen, Skranta, Aggerud med flera utökade sina arealer med nybyggnation. På grund av befolkningsökningen i området uppfördes lasarettet på Aggerudsområdet 1948 och ett nytt vårdhem togs i bruk samma år. Tre år tidigare hade nya pensionärshem uppförts av bostadsbolaget Riksbyggen längs Riksbyggevägen. Planerna för en ny skola tog form på 1950-talet och Aggerudsskolan invigdes 1955. Den nya, breda Degerforsleden stod klar 1961 och delade Aggerudsområdet i Övre och Nedre Aggerud. På 1960-talet togs åkertegarna norr om Storängstorp i anspråk för 1960- och 70-talshus som nu har adressen Jordgubbsvägen, också de uppförda av HSB.

Nedre Aggerudsområdet har en blandad bebyggelse med olika tidsepoker. Norr om Aggerudsvägen finns den äldre bebyggelsen som karaktäriseras av ett gatunät som följer topografins naturliga förutsättningar och en tomtstruktur med oregelbundna rågångar.

Bostadsområdet söder om Aggerudsvägen uppfördes på 1950-talet utifrån tidens planeringsideal. Villaområdet bestod av enplans familjehus, prydligt uppradade längsgatorna och utformade med sadeltak och fasadmateriäl i trä eller tegel. Tomterna var i regel relativt små och vanligtvis i samma storleksordning.

Övre Aggeruds äldre bebyggelse finns i huvudsak längs Mineralvägen/Blåbärsvägen med sidoförgreningar. Kännetecknande är den fria husplaceringen och oregelbundna tomtstrukturen. Blockstensvägen har en enhetlig bebyggelse i inrutade tomter, däribland

kvarteret Smörasken och Aggerudsskolan med tydlig 1940-talsbebyggelse bestående av kubiska en- eller tvåfamiljshus i funkisstil. I kvarteren längre västerut övergår bebyggelsen i enplans 1960-talsvillor.

1970-talets typiska 1½-plansbostäder på rad inom smala tomtytor finns i kvarteret Skålen, infogade bland den äldre bebyggelsen. Ett markant inslag är bostadsbolaget Riksbyggens bostadsområde vid Degerforsvägen och Riksbyggevägen, med ett tiotal lamellhus uppförda vid 1940-talets mitt.

I Aggerudsområdets blandade bebyggelse finns spridda välbevarade hus som har en stor betydelse för områdets historiska kontinuitet. Bostadsbolagen, Riksbyggen och HSB, har varit involverade i Karlskogas bebyggelseutveckling och flera av bolagens tidiga husbyggnationer är värdefulla årsringar i området.

Bågspännarvägen.

Barrskogsvägen.

Blockstensvägen mot väster, kvarteren Persikan och Arikosen, 1960-talet.

Skogsliljevägen/Mineralvägen, tidigt 1900-tal.

Blockstensvägen mot öster, kvarteret Aggerudsskolan, 1940-talet.

Björken 10

Björkhagsvägen 28, (1)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett välbevarat exempel på en funktionalistisk egnahemsvilla från 1950-talet.

Huset bör fortsätta underhållas så att den nuvarande utformningen bibehålls.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1950

Arkitekt: Ingenjör Percy Isenberg

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Längs Björkhagsvägen ligger ett enhetligt område med gula tegelvillor med högt miljövärde. Flera av dem har genomgått förändringar men ett fåtal har en välbevarad exteriör. Till dem hör Björken 10 som visserligen fått svart betongtaktegel istället för rött tegel men i övrigt är välbevarad. Utmärkande är att tvåluftsfönstren med fönsterbågar i en rödbrun kulör finns kvar, liksom den fernissade entrédörren med glasad överdel och rakt skärmtak. Det typiska och enkla järnräcket till den höga trappan är också bevarat.

Björken 9

Björkhagsvägen 26, (2)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett välbevarat exempel på en funktionalistisk egnahemsvilla från 1950-talet.

Huset bör fortsätta underhållas så att den nuvarande utformningen bibehålls.

Historik

Byggnaden är ett uttryck för den tidiga bilismens första generation av garage.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1950

Arkitekt: Ingenjör Percy Isenberg

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Björken 9 ingår i det enhetliga bostadsområdet med gula tegelvillor längs Björkhagsvägen. Fastigheten är en av de få välbevarade villorna i området, och som har kvar de ursprungliga tvåluftsfnstren i rödbrun kulör samt entrédörren med den typiska fnsterrutan i dörrens övre del. Den höga trappan med enkelt järnräcke är också typiskt för den funktionalistiska stilen. Sadeltaket är täckt med rött tegel vilket stämmer väl med ursprungsgestaltningen. Till fastigheten hör ett mindre fristående garage, med sadeltak och portar i karosseripanel.

Hasseln 1

Videvägen 18, (3)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett välbevarat exempel på typhus från 1960-talet. Den glasade entrédörren som är typisk för 1960-talet ger karaktär åt huset och ska därför inte bytas ut.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1963, garaget 1974

Arkitekt: Dalahus

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Utbyggnaden av Aggerudsområdet fortsatte söder om de enhetliga villaområdena i gult fasadtegel. Hasseln 1 är ett egnahem i 1960-talets funktionalistiska tappning, vilken innebar en lite större boyta. Fasaden är klädd med rött fasadtegel och fönstren är indelade i en eller två rutor. Sadeltaket är täckt med svart tegel i betong och har ett något längre takutfall än vad som var vanligt under decenniet innan. Ytterdörren har glasade partier infogade i ett mörkt träslag. Den höga trappan som var typisk för 1950-talet, ändrades på 1960-talet då man i stället byggde ingång nära markplan. Dörren har ett enkelt skärmtak ovanför.

Videt 4

Furustigen 8, (4)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En exteriört välbevarad egnahemsvilla från 1940-talet.

Vid ommålning av huset bör man välja en färgsättning som bättre överensstämmer med perioden då huset byggdes. Då förespråkade den funktionalistiska stilen ljus färgsättning på fasaden och dovare kulör på fönsterbågar, medan fönsteromfattningar, knutar och stuprör var målade i fasadens kulör. Ytterdörrarna hade ofta en träfernissad yta.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1948

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

I det enhetliga området med tegelvillor förekommer liknande hustyper men med träfasad. Videt 4 från 1948 har en tidstypisk utformning med sadeltak, exteriör med stående träpanel och tvålufts-fönster, och ytterdörrar i mörkt träslag med enkelt skärmtak. Huset är byggt på en betonggjuten källare som lyfter huset från markplan vilket ger den höga trappan som har ett karaktäristiskt enkelt järnräcke.

Skyddstaket har tillkommit senare.

Eken 1

Videvägen 6, (5)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett typexempel på 1960-talets elementhus.
Exteriören är välbevarad och bör inte förändras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1962

Arkitekt: Dalahus

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Huset är byggt på betongplatta i en våning. Fasaden är i rött fasadtegel och gavelspetsarna är täckta med träpanel i en gröntonad kulör. Taket är i svart betongtegel. Fönstren är pivåhängda och vita.

Historik

Husbyggnadstekniken drevs under 1960-talet mot snabbare och mer rationella metoder, där husen kom till byggplatsen i färdiga moduler som fogades samman. Tallen 1 är ett exempel på högt driven byggproduktion som kom väl till pass i det snabbt växande Karlskoga.

Aggerud 2:59

Aggerud 201, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En kulturhistoriskt mycket intressant byggnad som skapar förankring och högt miljövärde i bostadsområdet. Inga exteriöra förändringar bör göras.

Taket är belagt med vackert åldrande lertegel. Ytterväggarna är klädda med faluröd lockläktpanel. Fönstren har den äldre spröjsindelningen med 12, 6 eller 4 rutor. Grunden är av gjuten betong vilket tyder på att byggnaden är flyttad eller uppförd i början av 1900-talet. Även ytterdörrarna har karaktär av tidigt 1900-tal.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Sekelskiftet 1800–1900-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostadshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Trumman 10

Västra Boängsvägen 53, (7)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En påkostad och välbevarad villa i 1920-talsklassicism. Vid underhåll av fasaden bör fönsteromfattningar göras i slätputs i samma kulör som fasaden.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1931

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En omsorgsfullt utformad villa med utsmyckningar över fönstren, hörnkedjor, profilerad takfot och ett kolonnburet profilerat skärmtak över ytterdörren, täckt med falsad plåt. Taket har en brant profil och

fasaden är i ljusgult spritputs med spröjsade fönster i engelskt rött. Grunden har en klinkerbeklädnad. Grindstolparna är utsmyckade med skulpterade krön i betong.

Flygeln 1

Riksbyggevägen 2-16, (8)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett av de tidigaste bostadsområdena som uppfördes med lamellhus i Karlskoga.

Fönstren bör ha en enhetlig indelning i två lufter eller med en sidoställd mittpost med en mindre och en större ruta.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1942

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Längs Riksbyggevägen ligger detta bostadsområde som uppfördes i början av 1940-talet, med ett tiotal lamellhus. De kallades ofta "limpor" och blev en populär husbyggnadsform när bostadsbyggandet sköt i höjden i Karlskoga. Takkonstruktionen består av en svensk takstol med synliga taktassar under takfoten. Fasaden är i ljusgula fibercementplattor. Fönstren har varierad indelning i två lufter eller i en mindre och en större fönsterruta. Lamellhusen med de genomgående lägenheterna är placerade i öst-västligt eller nord-sydligt läge med tanke på solintag, och med stora gröna ytor mellan husen. Huslängorna som saknar balkonger har släta fasader som bryts av entrédörrarnas tunna skärmtak.

Persikan 1

Blockstensvägen 37, (9)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En välbevarad villa utan större stilförändring. Ytterdörr, räcke och tvåluftfönster är tidstypiska och bör behållas vid underhåll.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1962

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Enplansvilla i två sektioner som varierar i höjd. Fasaden är i gult tegel på stommen som bär upp det betongtegelförsedda sadeltaket. En bred betongtrappa med smidesräcke leder upp till ingången som får ett skyddat läge genom den utskjutande huskroppen. Ytterdörren har glasade partier infogade i en dörr av mörkt träslag. Fönstren är vita med två lufter.

Historik

En villa i 1960-talets funktisstil.

Sävsländan 3

Blåbärsvägen 6, (10)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En äldre villa av sekelskiftestyp som är karaktärsskapande och kulturhistoriskt intressant genom den tidiga bebyggelse som växte fram längs den gamla genomfartsleden, Högåsvägen (nuvarande Blåbärsvägen).

Vid underhåll bör fönster, pardörrar och farstukvist bevaras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1934

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En villa i två våningar med plankstomme och liggande träpanel. Fönstren är delade i sex rutor med två fönsteröppningar. Taket är i korrugerad plåt med valmade gavelspetsar. Farstukvisten är tidstypisk med träräcke och pardörrar med glasad överdel samt en trappa med ett enkelt smidesräcke.

Biet 3

Snöbärsvägen 5, (11)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett av det mest välbevarade och oförändrade husen i ett område med villor i samma grundutförande. Inga tillbyggnader bör göras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1969–70

Arkitekt: AB Bjelkes

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En enplansvilla uppförd som ett så kallat lösvirkeshus med mexitegelfasad. Husen är byggda med källare, garage och inbyggd altan. Sadeltaket är i svart betongtegel. Fönstren är smala rektangulära eller kvadratiska. En hög betongtrappa med smidesräcke leder till ytterdörren i mörklaserat trä.

Historik

Villorna i området är uppförda av det lokala företaget AB Bjelkes.

Trumpeten 10

Aggerudsvägen 27, (12)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Huset, i välbevarad funkisstil, ligger vid den gamla Aggerudsvägen. På Trumpeten 11 fanns en ICA-butik som är nedlagd idag.

Balkongfronterna bör bytas ut mot finkorrugerad plåt.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1946

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett flerfamiljshus i två våningar, med vitputsad fasad och flackt valmat tak. Fönstren har bevarad fönsterindelning med två eller tre lufter.

2.2.14 Stråningstorp

Stråningstorpsområdet avgränsas av de stora trafiklederna Fisksjöleden, Västerleden och

Baggångsvägen. I öster bildar det gröna stråket mot Aggerud en gräns i nordsydlig riktning.

Stråningstorp är en relativt sent utbyggd stadsdel. En av orsakerna lär vara att ägaren till Stråningstorps gård med tillhörande marker vägrade att sälja av tomter, trots att gårdsinnehavaren hade nära kopplingar till Bofors genom släktskap. Det kan ha varit kontroversiellt eftersom företaget var i stort behov av nya tomter för sina anställda.

Viss exploatering av tomter har dock förekommit i området. Bebyggelsen har på sedvanligt maner utgått från de äldre genomfartslederna. I Stråningstorpsområdet följde bebyggelsen vägleden västerut mot Fisksjöområdet och sågverket.

Mot slutet av 1960-talet beslutade stadsfullmäktige att köpa egendomen Stråningstorp och i början av 1970-talet började man bebygga området med de karaktäristiska 1970-talshusen, så kallade bolånehus, norr om Loggvägen och Fyrvägen. Stråningstorps centrum iordningställdes under 1970-talets senare hälft.

Stråningstorp är en modern stadsdel med huvudsaklig bebyggelse från 1960- och 70-talen, men enstaka äldre hus förekommer, främst längs den gamla genomfartsleden västerut, nuvarande Körbärsvägen/ Krikonvägen. Utmärkande är kvarteret Riddarsporren som har en enhetlig bebyggelse från 1940- och 50-talen med enfamiljshus i ett plan med funktionalistiska drag.

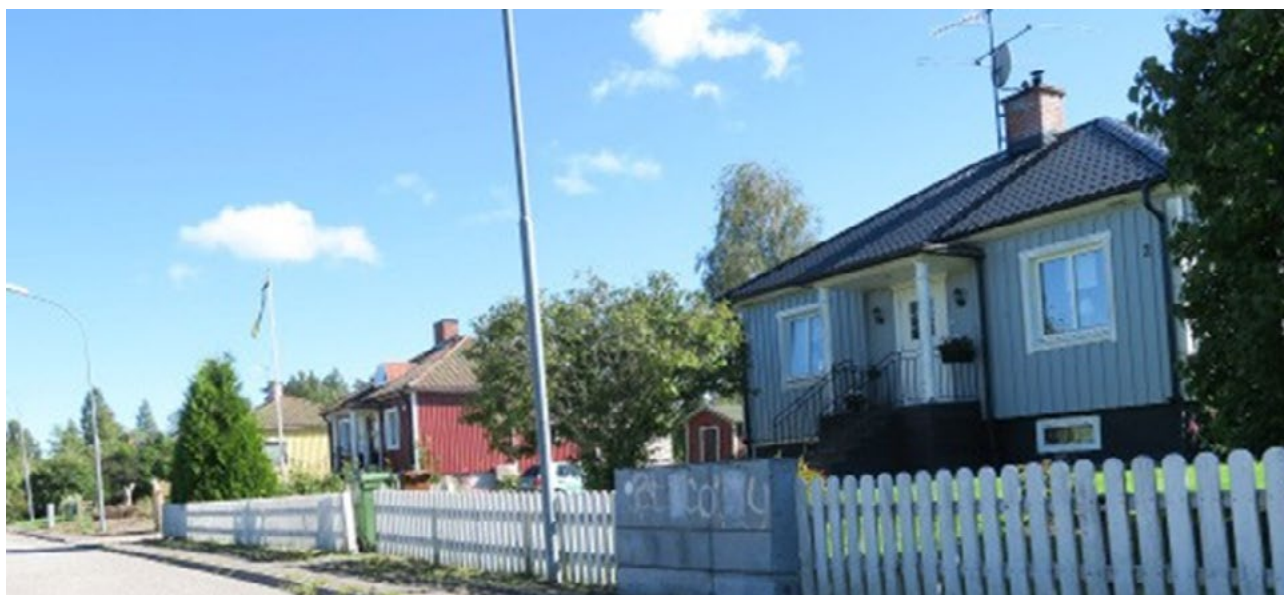
Stråningstorp byggdes ut relativt sent och har därför fått en modern prägel. 1½-plansvillor dominerar i kvarteren Resedan och Ringblomman. Utformningen

här knyter också an till svensk byggnadstradition genom byggnadselement som farstukvist, vita fönster och röda fasader. De tättstående husen, med fönsterlösa gavlar och höga plank som omger lummiga trädgårdar, ger en känsla av by- eller småstadsmiljö.

En sammanhållen enhetlig bebyggelse finns i kvarteret Riddarsporren med boningshus från 1940- och 50-talen längs tvärgatorna Klarbärsvägen och

Körbärsvägen. Enhetligheten i kvarteret är typiska för tiden då husen byggdes och funkisstilen var rådande. Skyddsbestämmelser bör övervägas för kvarteret Riddarsporren för att kvarteret inte ska förlora sitt kulturhistoriska värde.

Kvarteret Riddarsporren, så kallade bläckhornshus, 1950-talet.

Kvarteren Resedan och Ringblomman.

Riddarsporren 2

Klarbärsvägen 4, (1)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Bostadshuset ingår i en enhetlig husrad med välbevarade funkishus av en typ som kallades bläckhornshus.

Farstukvistens smäckra utformning av skärmtak, smidesräcke och kolonner är väl värda att bevara.

Ett funkishus med valmat tak i tegel och en takkupa. Fasaden har stående rödfärgad lockpanel med tvåluftsfönster. Huset har tilläggsisolerade ytterväggar vilket gjort att fönstren sjunkit in i fasaden. Huset har en betonggjuten källare och betongtrappa med smidesräcke. Skärmtaket ovanför ytterdörren bärs upp av vitmålade kolonner.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1941

Arkitekt: AB Myresjöhus

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Riddarsporren 9

Körsbärsvägen 15B, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Bostadshuset ingår i ett enhetligt kvarter med välbevarade funkishus av en typ som kallades bläckhornshus. Den eternitklädda fasaden var vanlig under funktionalismen.

Farstukvistens smäckra utformning av skärmtak, smidesräcke och kolonner är väl värda att bevara. Originalfönstren bör behållas och underhållas med samma material som det ursprungliga. Det ombyggda taket har förstörats något jämfört med originalet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1937

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett funkishus med valmat tak i betongtegel. Tvåluftsfönstren som ligger i liv med den eternitklädda fasaden har en blå kulör. Huset har en betonggjuten källare och en betongtrappa med smidesräcke. Skärmtaket ovanför ytterdörren stöds av vitmålade kolonner. På 1960-talet ersattes eternitfasaden med ljusgrå sidiplattor, vid samma tillfälle byggdes taket om till ett större, och den ursprungliga takkupan togs bort.

Riddarsporren 11

Körsbärsvägen 11, (3)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Bostadshuset ingår i ett enhetligt kvarter med välbevarade funkishus av en typ som kallades bläckhornshus. Farstukvistens tunna skärmtak och smidesräcke är väl värda att bevara.

Ett funkishus i ett plan med flackt plåttak. Fasaden har stående ljusgul lockpanel och röda tvåluftsfönster. Huset har en betonggjuten källare och betongtrappa med smidesräcke. Ett skärmtak finns ovanför ytterdörren, som har glas i det övre partiet. Villan är tillbyggd på ena gaveln.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

2.2.15 Sandviken – Stackfallet

Den södra avgränsningen av stadsdelen Sandviken – Stackfallet är svår att definiera eftersom gränserna och ordsbestämningarnas tillhörighet varierat över tid. Kulturmiljöinventeringen har valt att dra den södra gränsen längs E18 fram till Sandvikens centrum, sedan viker den av söderut mot sjön Möckeln i området mellan Vassviksvägen och Sandåsvägen. Därmed inkluderas Sandvikens äldre centrumdel i området. Järnvägen avgränsar området i den sydligaste delen och i öster avgränsas området av Vindarnas väg och Österleden.

De övriga ytterområdena är i inventeringen avgränsade vid Knektåsen som ansluter till Noravägen i nordväst. Sveavägen ringar in området i nordost där det möter Österleden.

Svårigheten med gränsdragningen mellan de olika samhällena beror troligen på att den gamla indelningen mellan byarna Stolpetorp, Stackfallet, Sandviken och Brickegårdens åkrar skiftat vid olika ägodelningar och markregleringar. Stolpetorps marker sträckte sig ända upp till Norra Bråten medan stamfastigheten och bybildningen låg ungefär

där Brickegårdens vårdcentral ligger idag, enligt den ekonomiska häradskartan från 1860-talet. Av Stolpetorps by finns idag inte mycket kvar. En utflyttad gård från byn Stolpetorp har bevarats till våra dagar, fastigheten Stolpetorp 9 vid Stolpängsvägen och några gatunamn är det enda som påminner om den forna by- och gårdsbildningen trots att självaste riksföreståndaren Sten Sture lär ha varit ägare till Stolpetorp vid 1500-talets början. Stackfallets första invånare var sannolikt svedjefinnar som på inbjudan av Karl den IX erbjöds skog för svedjebruk samt några års skattefrihet. Stackfallet var senare en gård inom nuvarande Sandvikens centrum och fick ge namn åt det moderna bostadsområdet norr om Sandviken.

Stackfallsvägen från söder. Egnahemsområdet från 1930-talet har flera fastigheter med originalgestaltning från tiden då de byggdes.

Malmstagarevägen med utlagda tomter bebyggda med prefabricerade enfamiljshus. Fasadmaterialen är tegel eller trä.

En vy från Saravägen. Vid Saravägen och Gunillaparken möts äldre och nyare bebyggelse. Nordost om ovanstående bostadshus från 1900-talets tidiga årtionden fortsätter vägen österut med bostäder från 1960-talet som ses nedan.

Bofors-Gullspång AB var tidigt ute med att engagera sig i egna hemsrörelsen. Backaområdet iordningställdes av företaget 1928 med tomtindelning och enfamiljshus. Därefter köpte bolaget markområdet norr om Sandviken, Stackfallsområdet, där de planlade 42 tomter. Området var fullt utbyggt mot slutet av 1930-talet. Då efterfrågan på tomter var oförminskad uppfördes ytterligare ett antal enfamiljshus och vid mitten av 1950-talet var hela Stackfallsområdet utbyggt. Platsen för Sandvikens gård var då transformerad till Sandvikens centrum med livsmedelsbutiker, apotek, post med mera. Bostadsområdet Solhagen bestod vid samma tid av nio lamellhus som omgav ett välplanerat parkområde.

En vy från Hopslagarvägen. Här möts tre årsringar på en relativt liten yta. Närmast i bild ett funkishus med tidstypiska kubiska former från 1930–40-talet, längre bort 1920–30-talshus med det karaktäristiska brutna taket, faluröd fasad med vita knutar och listverk samt vita spröjsade fönster. Till höger skymtar ett hyreshus från 1950-talet, som kännetecknas av de utanpåliggande balkongerna.

Tegelvillorna längs Rostarevägen, byggda av HSB 1953–54 har en enhetlighet som skapar ett prydligt uttryck i gatumiljön. Tiden för egen odling i trädgården är över och har ersatts av snabbköpshandel, därmed blir också villatomterna betydligt mindre.

Egnahemsområdet längs Stackfallsvägens södra del är ett välbevarat villaområde som inte utökats med nyare villor. Området karaktäriseras av relativt välbevarade 1920–30-talshus omgivna av stora oregelbundna tomter med möjlighet till egen odling i köksträdgård.

De nyare egnahemsområdena i Stackfallsområdets norra del är av den traditionella elementhustypen

med sadeltak, tegel- eller träpanelfasad och källare. Fristående garage eller garage i källaren hör också till villatypen. På 1970-talet introduceras moderna arkitektritade enfamiljshus i ett plan och med platt tak, i sjönära läge vid Möckeln. Bland flerfamiljshusen är stjärnhusen särskilt utmärkande.

I området längs Sofiavägen och Sofiaplan uppförde Svenska Stenhus från Skövde en rad enhetliga egnahemsvillor som satt prägel på kvarteren Slagfjädern och Tändstiftet.

Sandvikens äldre centrum bildning uppstod söder om E18 längs den gamla Örebrovägen. Centrumetableringen fortsatte växa norr om E18 som följde av den nya vägdragningen.

Nuvarande Sandvikens centrum med 1950-talsbyggnader i mitten, det nya HSB-huset i fonden och till höger en kvardröjande rest av de första egnahemsbostäderna i området.

Rödingen 1

Stjärnhusen, Saxlyckevägen 25–29, (1)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Arkitekturritade stjärnhus är signifikanta för 1950-talets rationella byggande och kvalitetstänkande. Vid underhåll är det viktigt att behålla de asymmetriska fönstren med vädringsrutan och komplettera balkongerna med fint korrugerade fronträcken.

Huskropparna i tre våningar är ihopkopplade med ett hisshus i mitten. Putsfasaderna är i de tidstypiska kulörerna rostrött, grönt och beige. Hustypen utvecklades av arkitekterna Backström och Reinius som främst är kända för stjärnhusen i Rosta i Örebro. Tanken var att varje lägenhet skulle få ljusinsläpp från tre väderstreck. Utformningen ger också intressanta gårdsbildningar.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1957

Arkitekt: Bengt Lindberg, Stiftelsen Boforsgårdar

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Smeden 6

Härdarevägen 1, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En villa med mycket karaktär som visar övergången mellan 1920-talsklassicism och funkis. Den stora trädgården omges av järnstaket som är tidstypiskt och bör behållas.

Fortsatt underhåll med likadana material och kulörer rekommenderas.

En tvåvåningsvilla i kubform med halvkällarplan och fasad i bruten vit kulör. Valmat tak med takkupor och spröjsade gröna fönster visar tydligt övergången mellan 1920-talsklassicism och funkis. Skärmtaken över entrédörrarna bärs upp av klassiska kolonner. Balkongräcket i finkorrugerad plåt är karakteristiskt för funkisstilen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1933

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Smeden 7

Stacksfallsvägen 15, (3)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En välbevarad villa med stor trädgård omgiven av ett spjälstaket samt ett mindre garage från bilismens tidiga år. Vid underhåll och åtgärder bör man bevara husets karaktärsdrag.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1931

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En villa i 1920-talsstil som kännetecknas av exempelvis brutet tak, farstukvist med mörk glasad ytterdörr i trä samt vita spröjsade fönster.

Smeden 9

Stackfallsvägen 11, (4)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En byggnad med starka drag av 1920-talsklassicism. Vid dörrbyte bör huset få en dörr med symmetrisk indelning som stärker husets originalkaraktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1931

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Huset är uppfört i 1½ plan med brant sadeltak i tegel och hade från början en symmetri som har ändrats då huset byggts ut mot väster. Fasaderna är ljusgulputsad och har spröjsade röda tvålufts-fönster. Karakteristiskt för huset är det markerade entrépartiet med tidstypiskt dörröverstycke och dubbeltrappan framför.

Härdaren 2

Härdarevägen 10, (5)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En sällsynt och föredömligt välbevarad funkisvilla. Allt underhåll och alla åtgärder bör fortsättningsvis göras med omsorg om fönster, ytterdörrar, balkongräcke och den vita putsade fasaden.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1937

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Bostadshus med stilrena drag av funktionalismen. Huset har ett flackt sadeltak, fri fönsterplacering som följer rummets funktion och är indelade i två eller tre rutor. Balkongräcket är enkelt med horisontella järnribbor och dörrarna är i fernissat trä. Källaren är betonggjuten med en hög trappa till entrépartiet.

Innan ombyggnation

Efter ombyggnation

Stålbrännaren 4

Bergmästarevägen 25, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En villa med mycket högt bevarandevärde. Fönsterbyte bör undvikas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1933

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En villa som lånat drag av 1920-talets klassiska villaform med det brutna taket, de gröna fönsterbågarna och ytterdörren med uppskjuten tvärpost. Huset har en putsad fasad vilket skiljer sig från den mer vanliga fasadbeklädnaden i stående träpanel.

Gruvan 12

Malmslagarevägen 24, (7)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Huset är en tämligen välbevarad villa från 1930-talets slut. Vid byte av ytterdörr rekommenderas en dörr anpassad till byggnadsstilen, med en glasad överdel och fernissad träyta. Tvåluftsfönstren som är karaktäristiska för hustypen bör behållas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1939

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett bostadshus med sadeltak och ljusmålad träpanel, tvåluftsfönster och hög trappa med smidesräcke samt betonggjuten källare. Till huset hör ett fristående garage.

Kolven 5

Sofiavägen 1, (8)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Huset ingår i en gatumiljö med tre likadana kataloghus som ger ett enhetligt intryck.

Husets exteriöra kvaliteter bevaras bäst genom att man behåller tvåluftsfönstren.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1962

Arkitekt: AB Svenska Stenhus, Skövde

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En enplansvilla med sadeltak, ljusgråputsad fasad med bevarade tvåluftsfönster samt ingång från gaveln. Entrén har ett enkelt rakt skärmtak.

Efter ombyggnation med tillbyggnad

Innan ombyggnation

Tändstiftet 3

Sofiavägen 12, (9)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett fint exempel på en välbevarad villa i originalutförande. Här bör man undvika exteriöra förändringar, som byte av ytterdörr till en ny i avvikande kulör och form.

Ett sammanhållet bostadsområde med enhetliga villor med skärmtak över baksidans burspråk som bärs upp av den förlängda gaveln. Taket får därmed en asymmetrisk form. Framsidan har vit puts, mörklaserad ytterdörr, hög betonggjuten sockel och trappa med smidesräcke. Gavlarna är i rött tegel.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1964

Arkitekt: AB Svenska Stenhus, Skövde

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Rostaren 3

Rostarevägen 7, (10)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En villa i välbevarat originalutförande. För att behålla husets karaktär bör tvåluftsfönstren, entrédörren i fernissat trä och smidesräcket bevaras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1954

Arkitekt: HSB

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Enplansvilla med sadeltak, gul tegelfasad, tvåluftsfönster och betonggjuten källare. Mönsternurning finns vid entrén, takfoten och grunden. Entrétrappan i betong är hög med smidesräcke och leder till en fernissad ytterdörr. Ett fristående garage tillhör huset.

Ugnen 8

Rostarevägen 12, (11)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En välbevarad representant för 1950-talets
egnahemsbyggande.

Ytterdörren bör om möjligt behållas eller bytas mot
en likadan.

Enplansvilla i rött tegel som genomgått tämligen få
förändringar. Fönstren är utbytta till nya tvåluftsfönster
vilket passar bäst till arkitekturen. Ytterdörren är i
trä med glasad övre del och har ett enkelt skärmtak
ovanför. Huset har en källarvåning som medför en hög
trappa till entréplanet. Trappan har ett enkelt svart
smidesräcke.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1953

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Stenbiten 1–5

Näckrosvägen 2–10, (12)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Den arkitektritade husraden är uppförd i början av 1970-talet då moderna platta tak och mexitegelklädd fasad var populära. Vid eventuella tillbyggnader bör man bevara den låga kubiska formen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1971

Arkitekt: Istvan Illes

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Enplansvilla med platt, svagt lutande tak utformat med en takstegsteknik. Takfoten är inklädd med lockpanel och har vattenavvisande plåtbeslag på takkrönet.

Mejseln 1

Sandviksvägen 7-9, (13)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Trots att taket gjorts om på grund av det platta takets bristfälliga vattenavrinning är husen ett uttryck för 1970-talets rationella byggande med prefabricerade betongelement.

Ett stort värde ligger idag i innergårdens välplanerade och omsorgsfullt utförda trädgård med rekreations- och lekplatser. Balkongräcken i korrugerad plåt är att föredra i stället för träfronter.

Husen byggdes ursprungligen med platta tak men 1985 byttes taken ut mot sadeltak. Huslängorna har genomgått en hel del förändringar med utbytta trädörrar mot aluminiumdörrar och även fönstren har bytts ut. Lamellhusen är uppförda i betong med så kallat bokhyllsystem med bärande väggar. Balkongerna som är indragna i fasaden är uppförda med förtillverkade våningshöga sidoelement och plattor. Bottenvåningens golv och sockellinje ligger nära markplan och gavarna är fönsterlösa.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1971

Arkitekt: Riksbyggen

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

2.2.16 Brickegården

Området Brickegården har i Kulturmiljöinventeringen sin gränsdraging i söder längs järnvägen Bofors-Valåsen. I norr avgränsas området på södra sidan om Östra Kyrkogården. Svartälvens utlopp i Möckeln är en naturlig avgränsning mot öster. Den västra gränsen följer Österleden och nedanför E18 fortsätter den västra gränsen längs Vindarnas väg.

Brickegården är en stadsdel med historiskt djup och tydliga årsringar. Den äldsta bebyggelsen finns i bykärnan Brickegården vars karaktär fortfarande finns kvar med den gamla vägsträckningen och äldre byggnader på ömse sidor om vägen. Bofors bostadsbolag har från 1900-talets början medverkat till utvecklingen av bebyggelsen i området söder och sydost om Brickegårdsverkstaden, med egnahemsbostäder från 1920 och framåt. 1950-talsbebyggelsen finns väster om Sommarvägen. HSB:s traditionella lamellhus uppfördes i kvarteren

Forellen och Gäddan som idag tillhör olika stadsdelar. Ett modernare radhusområde finns väster om den gamla bykärnan och i Brickegårdens norra del. På 1980-talet tillkom ytterligare ett bostadsområde, byggt i kvarteren nära den gamla bykärnan. Husen i detta område är i traditionell villastil med flackt sadeltak, farstukvist och stående träpanel.

Brickegården är en gammal bybildning med bevarad ursprunglig bygata. Brickegården omtalas 1502 i Sten Sture den äldres jordebok som en av de tre gårdarna i Möckelns Bodar (bodar i betydelsen fiskebodrar eller fäbodrar). Av den äldsta bykärnan återstår två gårdar men med minskat uthusbestånd. Den gamla bybildningen hade karaktär av en radby som kantade den slingrande byvägen vars led går på en höjdrygg med odlad mark på båda sidor. Byns marker nådde ner till sjön Möckeln och norrut fortsatte ägorna upp mot Lerängen.

Några bostadshus och uthus i varierande storlek och ålder kvarstår av den äldre bebyggelsen.

Under senare år har ny bebyggelse i anpassad stil uppförts inom den gamla bykärnan. Då Bofors anlade Brickegårdsverkstaden i början av 1900-talet behövdes egnahemsbostäder som tillkom på båda sidor om gamla Örebrovägen. Inflyttningen av familjer till Brickegården gjorde att byns skola blev för liten och en ny större skolbyggnad byggdes norr om bykärnan 1906.

I korsningen Örebrovägen och Sommarvägen formades på 1950-talet ett mindre centrum med en konsumbutik som senare kompletterades med bensinmack, kiosk med mera.

Utvecklingen inom Bofors ökade trycket på bostäder och på 1950-talet tog företaget fram en plan för ett nytt egnahemsområde kallat "Egnahemsstaden" där 120 villor uppfördes. Bofors anlät elementhusföretaget Mockfjärd som entreprenör till fastigheterna som ligger i kvarteren väster om det äldre egnahemsområdet och öster om Sandtorpsvägen. Elementhusen restes med trästomme och träpanel eller tegelfasad efter köparens önskemål. Kvarteren Sarven, Ålen och husraden efter

Lugna vägen har tegelfasad medan kvarteren Norsen, Gösen och Abborren har träpanel. Utbyggnaden av elementhus för familjer fortsatte under 1960- och 70-talen. Marken mellan det gamla egnahemsområdet och den nyare Egnahemsstaden togs i anspråk för den nya bebyggelsen som fick den, för tiden, typiska utformningen med 1½-planshus med branta tak och utan källare. Under samma tid exploaterades även norra Brickegården med enfamiljshus. Den senaste utbyggnaden av stadsdelen gjordes i kvarteren Sjöborren och Sjöhästen, väster om den gamla bykärnan.

Bykärnan Brickegården är en av de få kvarvarande äldre bostadsområdena som fortfarande har en sammanhållen bymiljö. Området har höga kulturhistoriska värden genom välbevarade byggnader och miljöskapande verkan.

Radhuslängorna längs Sunnavägen och Lugnavägen har till stor del bevarat sin enhetliga miljö och har därmed behållit områdets arkitektoniska värden. Brickegårdens bykärna är känslig för förändringar.

Bild från 1950-talet på det nybyggda bostadsområdet Brickegården. Idag ingår byggnaderna inom Sandvikens område. I bakgrunden ses egnahemsområdet sydost om Brickegårdens verkstad, med en- och tvåfamiljshus.

Del av Brickegårdens gamla bykärna med skolan i bakgrunden. Brickegårdens skola uppfördes 1906 och gick under namnet "hyttan".

Böljevägens trähusbebyggelse från 1950-talet, som består av radhus i ett plan. Växtligheten gör det svårt att urskilja byggnaderna som under årens lopp förlorat en del av ursprungsuttrycket genom tillbyggnader och byten av fönster, dörrar och fasadmateriäl.

Fönsterbyte i 1950-talsmiljöerna till perspektivglas är inte att rekommendera eftersom de upplevs som ett hål i fasaden. Tvålufts-fönster skapar en vertikalitet som förhöjer fasadens uttryck. Med fördel byts de vita entrédörrarna ut mot entrédörrar i mörkt träslag.

Lugna vägen, hus med tegelfasad som uppfördes vid samma tid, har mer kvar av ursprungsformen.

Kvarteret Abborren från 1957 med kataloghus från Mockfjärd. Företaget hade nio olika varianter och storlekar att välja mellan. Fasaderna har förändrats med försiktighet vilket gör att enhetligheten fortfarande är intakt.

Saxlyckevägen började bebyggas i början av 1960-talet med hus som stod inflyttningsklara 1962. I de flesta hus har tvålufts-fönstren bytts ut mot perspektivfönster. Putsade 1½-plansvillor är inte vanliga i Karlskoga.

Sjöstjärnan 2–3

Maskullsvägen 30 och 28, (1)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Nyare anpassad bebyggelse som smälter väl in i miljön vid Brickegårdens bykärna.

Fortsatt förtätning ska utföras i enhetlig stil och med hänsyn till områdets karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1985

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Parhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett parhus i två våningar, i traditionell byggnadsstil i modern tappning. Sadeltaket är i tegel och fasaden i faluröd lockläktspanel med vita fönster.

Sexmansgården 6

Hultmansgården, Brickegårdsvägen 9, (2)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Sexmansgården eller Hultmansgården har varit gästgiverigård och är nu ett välunderhållet bostadshus med bibehållen karaktär. Gården har ett högt kulturhistoriskt värde. Vid åtgärder och underhåll rekommenderas samma utformning, kulörer och färgtyper som de befintliga.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1909

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Parhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett parhus i två våningar med sadeltak och järnskorstenar. Fönsteromfattningarna är vita och fönsterbågarna är gröna. Fasaden är i stående faluröd panel och farstukvisten är fint utformad med svarvade stolpar. Byggnaden är en bergsmansgård uppförd enligt den sexdelade planen.

Brickegårdsskolan 1

Brickegårdsvägen 16, (3)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Brickegårdsskolan är en betydelsefull karaktärsbyggnad för bebyggelsemiljön. Originalfönster ska om möjligt renoveras istället för att bytas ut. Om man ändå byter fönster ska de nya fönstren ha samma utseende som befintliga. Exteriöra förändringar bör inte utföras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1906

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Före detta Brickegårdsskolan kallades "Hytan" på grund av sin storlek och exteriör. Huset är uppfört med två vinkelställda huskroppar i två våningar samt vindsvåning. Sadeltaget är i tegel och fasaden är ljusbrunputsad med ljus tonade knutar. De höga fönstren är två- eller treluftsfönster med förskjutna tvärpost.

Sjöborren 1

Maskullsvägen 1-9, (4)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Enhetligt bostadsområde i traditionell småskalig byggnadsstil och med anpassade komplementbyggnader. Fasadens gula kulör bör behållas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1986

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Låg radhusbebyggelse med tak i betongpannor och fasader i stående gula träpaneler, samt tvåluftsfönster.

Ålen 3

Sunnanvägen 10, (5)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett välbevarat bostadshus med ursprunglig fönsterindelning och ytterdörr som passar till husets byggnadsstil. Fönster och ytterdörr bör bevaras i befintlig stil.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1957

Arkitekt: Mockfjärdhus

Byggnadstyp: Enfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Enfamiljshus med rött fasadtegel och tegeltäckt sadeltak. Tvåluftsfnstren är vita och ytterdörren är i fernissat trä.

Siken 1–7

Saxlyckevägen 36–48, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden har genomgått en relativt liten förändring och har kvar sina ursprungliga karaktärsdrag. Tvåluftsönster bör behållas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1962

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Radhus i 1½ plan med brant sadeltak. Fasaden är ljusputsad med tvåluftsönster och glasad ytterdörr i mörkt träslag.

Koljan 1

Flottnäsvägen 14, (7)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Välbevarade så kallade typhus. Ytterdörren bör bevaras i befintlig stil.

Enplanshus med sadeltak och rött fasadtegel.

Entrépartiet har det typiska svarta smidesracket och skärmtaket, ytterdörren är i mörkt trä. Fönstren är vita och pivåhängda.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1958, garage 1976 och carport 1989

Arkitekt: Myresjöhus och Vetlandahus

Byggnadstyp: Enfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Makrillen 2

Dussmossvägen 6, (8)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett bostadshus från funkisens tidiga år och med många bevarade originaldelar. Stupröret till höger om trappan smälter väl ihop med byggnadens stil och bör bevaras eller bytas mot ett likadant. Fönsteromfattningar målade i samma färg som fasaden rekommenderas för att husets originalskick ska bevaras.

Enplansbostad med flackt tegeltak. Fasaden är i ljusgul oljefärgsmålad stående träpanel med tvåluftsfönster i en rödbrun kulör. Huset har betonggjuten källare med bevarade källarfönster. En hög trappa leder till en entrédörr med glasad överdel och karosseripanel. Det valmade skärmtaket bärs upp av kolonner.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1937

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Enfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

2.2.17 Bråten – Stolpetorp – Dalen

Området Bråten, Stolpetorp och Dalen har i Kulturmiljöinventeringen sitt geografiska avslut vid Boåsbergets skogsområde i väster. I norr avgränsas området söder om Bäck där gränsen fortsätter i sydöstlig riktning mot Svartälven som bildar en naturlig gräns i öster. Den södra gränsdragningen har gjorts längs Noravägen och Sveavägen med riktning rakt österut mot Svartälven.

Bostadsområdet Bråten har utvecklats från en bybildning längs Noravägen och järnvägen Nora–Karlskoga. Den tidiga bebyggelsen var

några utflyttade gårdar samlade som en radby längs kommunikationslederna. I området finns bergsmansgårdar som Bråtens gård och Norra Bråtens gård samt några större lantgårdar. Områdets äldsta bebyggelse är de nämnda bergsmansgårdarna, Bråtens gård och Bråten Norra samt några torpbostäder. Bråtens gård uppfördes mellan skogsområde och öppet jordbrukslandskap. På Generalstabskartan kan man se att gården fanns vid 1800-talets mitt, här syns även en vattenkvarn vid sidan av ekonomibyggnaderna. Bråtens by gränsade i äldre tider till Stolpetorps ågor

som i norr avgränsades av dagens Stolpängsvägen och i väster gick gränsen i princip längs Stolpetorpsvägen. Av Stolpetorps bykärna finns inte mycket kvar idag. En utflyttad gård från byn Stolpetorp har bevarats till våra dagar, fastigheten Stolpetorp 9 vid Stolpängsvägen, och några gatunamn erinrar om den forna by- och gårdsbildningen trots att självaste riksföreståndaren Sten Sture lär ha varit ägare till Stolpetorp vid 1500-talets början.

När Karlskoga expanderade i början på 1900-talet utvecklades något som liknade en radby längs landsvägen och den parallella järnvägen Nora Bergslags järnväg, NBJ. När NBJ öppnade en hållplats för rälsbusstrafik med förbindelse till Bofors blev det ännu en anledning att bygga fler bostäder. Tomter avstyckades från de större lantgårdarna på den tidigare jordbruksmarken. På 1950-talet samlades bebyggelsen längs trafiklederna Noravägen, Brätenvägen, Stolpetorpsvägen i kvarteren Lövet, Kvisten, Bladet och Grenen, samt Vildstigen, Mariavägen, Evavägen, Jägarvägen och Drevstigen.

Brätenområdet fick sin största bostadstillväxt på 1970- och 80-talen, detta beroende på grund av minskat befolkningsunderlag som gjorde att bostadsföretagen

Noravägen mot norr. Längs Noravägen började en bebyggelse växa upp i början på 1900-talet och har sedan förtätats och förändrats, inte minst Coopbutiken, i bildens mitt, som tidigare var en ICA-affär, Ekmans livs. Föregångaren till Konsum låg på vänster sida där Krukmakargården ligger idag. Mitt emot Coopbutiken låg Karin Anderssons diversehandel.

Elviravägen, Södra Stolpetorp, som visar ett bostadsområde från 1970-talet. Den mötande vägen i fonden har tidstypiska villor från samma tid.

la ner planerna på utbyggnad i Brickegårdsområdet. I stället lät byggbolagen HSB och Siab uppföra 200 småhus i Bräten. Två tydliga tecken på tillväxtepokens utbyggnadstakt är Konsums etablering på 1950-talet och Brätens skola som invigdes 1978.

I inventeringsområdet ingår även gården Dalen som under jordbrukssamhället var ett stort hemman med omfattande jordbruksmark. Den gamla jordbruksmarken som omgav Dalen omvandlades till tomtmark på 1970-talet.

Bräten är ett utpräglat villaområde med rötter i 1800-talets bergsmansepoca. De flesta bostäder är från 1900-talet och framåt, där den största andelen bostadshus längs Evavägen är från 1940-talet. Därifrån startar en tillväxt av bostadshus från 1950-talet till 1980-talet. Stolpetorp domineras av egnahemsbebyggelse från 1950-talet och framåt. Kvarteren längs järnvägen och den södra delen av genomfartsleden Stolpetorpsvägen tillhör de tidigaste bostadsområdena. Dalenområdets utbyggnad på 1970-talet präglas av en enhetlig tidstypisk bebyggelse.

Bergsmansgårdarna i Bräten är mycket betydelsefulla för områdets identitet som är förankrad i bergsmansepoken. Ytterligare några bostadshus från 1940- och 50-talet är välbevarade och framhäver platsens kulturhistoriska kontinuitet. Underhåll av utpekade byggnader bör utföras varsamt.

Stinavägen, ett av de senast utbyggda bostadsområdena i Norra Stolpetorp. Här ses traditionsenligt röda villor med vita knutar. I grannkvarteret finns samma typhus men med gul fasadfärg.

Höjdhoppsvägen i stadsdelområdet Dalen med en lång rad av 1970-talets typiska villor i 1½ plan.

Kastaren 5

Motionsvägen 3, (1)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Ett exempel på kataloghus som uppfördes i Karlskoga och som fortfarande har kvar en välbevarad exteriör.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1976

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En villa som är ihopbyggd med garaget. Taket är i svart betongtegel och fasaden består av mörklaserade liggande paneler mellan fönstren och mexitegel, kalksandsten, på fasadens nedre del.

Värmusseronen 1 och 2

Elviravägen 2 och 4, (2)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Exempel på kataloghus som kom under 1960–70-talen, i form av sockellösa villor byggda i vinkel för att skapa ett uterum i anslutning till ett vardagsrum. Kataloghusskaparna ville utifrån amerikanska influenser uppnå en känsla av gränslöshet mellan ute- och innerum.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1976

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En enplansvilla byggd i vinkel. Taket är i tegel och fasaden är i rött tegel med vita stående paneler på framsidan. Grunden vilar på en betongplatta.

Elviravägen 2.

Elviravägen 4.

Smörsoppen 2

Birgittavägen 7, (3)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett av områdets typhus med välbevarad exteriör. Ytterdörrens mörka träslag och glasade partier tillsammans med tvåluftsfönstren ger byggnaden karaktär och bör bevaras.

En typisk enplansvilla från 1960-talet med fasad i gult tegel och tak i svart betongtegel. Fönstren är en- eller tvåluftsfönster. Källarvåningen ger den höga trappan med bevarat smidesräcke. Entrédörren är mörklaserad med glaspartier.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1964

Arkitekt: AB Fogelfors Bruk

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Toppmurklan 2

Mariavägen 8, (4)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Byggnaden ingår i ett äldre villaområde som visar Bråtenområdets historiska bebyggelseutveckling med tomter som sannolikt sålts av från Norra Bråtens gård. Området har miljömässiga värden som pekar på Bråtenområdets historiska utveckling. För att husets karaktär inte ska gå förlorad är det viktigt att behålla de spröjsade fönstren.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1936

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

1½-plansvilla med brutet tak i lertegel. Fasaden har faluröd locklistpanel, spröjsade vita fönster och inbyggd farstuvist.

Daln 1

Stavhoppsvägen 15, (5)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Daln är en av de få återstående äldre jordbrukshemman nära Karlskoga. Gårdens utformning är representativ för sin tid och att bevara gården är därför mycket angeläget. Kring gården bör det breda grönbältet kvarstå som skydd mot framträngande villabebyggelse. Mangårdsbyggnad och komplementbyggnader är mycket känsliga för förändringar, därför bör inga förändringar göras utan antikvarisk rådgivning.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1865

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostadshus med uthus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Stor mangårdsbyggnad i korsform med gulmålad stående locklistpanel, sadeltak och takkupa som är belagda med rött tegel. Farstukvisten är prydd med dekorativa utsmyckningar i lövsågsarbeten. Komplementbyggnaderna består av ett gårdshus (drängstuga) i 1½ plan med rödfärgad locklistfasad under sadeltak i rött tegel, en magasinsbyggnad samt en jordkällare. Magasinsbyggnad och jordkällare är båda uppförda i sindersten. Magasinsbyggnaden har även ett tillbyggt glasat uterum.

Bostadshus.

Magasinsbyggnad.

Drängstuga.

Jordkällare.

Stolpetorp 9

Stolpetorpsvägen 88, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Gården har en säregen panelarkitektur som ger byggnaderna kulturhistoriska och arkitektoniska värden. Mangårdsbyggnadens ursprungliga färg bör återställas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1859

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Mangårdsbyggnad och drängstuga

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Stolpetorps mangård bestod ursprungligen av en envånings parstuga byggd 1850. Den höjdes under senare delen av 1800-talet och fick samtidigt en säregen panelbeklädnad, inspirerad av lantgotiken som fick stort inflytande på landsbygdens byggnader under 1800-talets senare del. Mangårdsbyggnadens fasad är i rödmålad locklistpanel. Under takfoten och gavelröstena är färgen vit. Ursprungligen var hela fasaden röd med vita fönster. Fönstren är kvadratiska och fyrdelade, en utformning som var vanlig på 1700-talet. I gavelspetsarna finns fönster med dekorativ utformning. Mot söder finns en öppen farstukvist med svarvade stolpar. Till gården hör en drängstuga som på västra gaveln har stora, senare tillkomna spröjsade fönster. Gavelröstet har dekorativt utformade panelspetsar och på det tegeltäckta taketsnock ses en skorsten i gjutjärn. Dörrarna har målats i en passande grön färg. Stenfoten består av huggen granit.

Bråten 2:44

Noravägen 133, (7)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Mycket välbevarad funkisvilla med bevarade originalfönster, takkupa, kolonnburet skärmtak och infärgade stuprör. Varsamt underhåll utifrån husets originalutförande rekommenderas.

En enplansvilla med hög källarsockel samt betongtrappa som leder upp till farstukvisten med kolonnburet skärmtak. Det tegelklädda valmade taket har en takkupa med lunettfönster. Fasaden har stående panel i ljus oljefärg med stuprör som är infärgade i fasadens och sockelns kulör.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1937

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Bråten 2:67

Noravägen 132, (8)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En villa i två våningar i tidig funktionalistisk stil med bevarade 1920-talsdrag i form av den kolonnburna balkongen. Husets funktionalistiska stil kan förstärkas genom utbyte av den moderna villadörren mot en träfernissad ytterdörr.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1936

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Ett bostadshus i två våningar i funktionalistisk stil med valmat tegeltäckt tak och fasad i stående lockläktpanel samt öppen farstukvist med betongfundament. Den kolonnburna balkongen har stramt smidesräcke.

Bråten 2:46

Bråtensgård, Noravägen 129, (9)

Blå – Högt eller särskilt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Välunderhållen bergsmansgård med alla fina attribut i behåll. Det gör att huset har högt kulturhistoriskt värde och är identitetsskapande för bygden. Fortsatt varsamt underhåll rekommenderas.

Bråtensgård i två våningar med skiffertak och två gjutjärnsskorstenar. Timmerstommen är klädd med en stående faluröd panel. De sexdelade fönstren är vita. Farstukvisten har ett dekorativt skyddsräcke med sirligt lövsågsarbete. Grunden har en stenfot under halva huset och resten är betonggjuten.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1839

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Bråten 2:70

Norra Bråtensgård, Noravägen 148–152, (10)

Röd – Mycket högt
kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Norra Bråtensgård har et mycket högt kulturhistoriskt och arkitektoniskt värde som exempel på de mer burgna bergsmanbostäderna.

Vid byte av taktäckning rekommenderas skiffer eller lertegel.

En bergsmansgård med bevarade flyglar. Mangården är uppförd i två våningar och har fasad i vit panel. Fönsteromfattningarna och entrépartiet har klassicistiska drag och är målade i en gråblå ton. På taket som är täckt med betongpannor finns två gjutjärnsskorstenar.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Slutet av 1800-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad, bergsmansgård

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

2.2.18 Immetorp

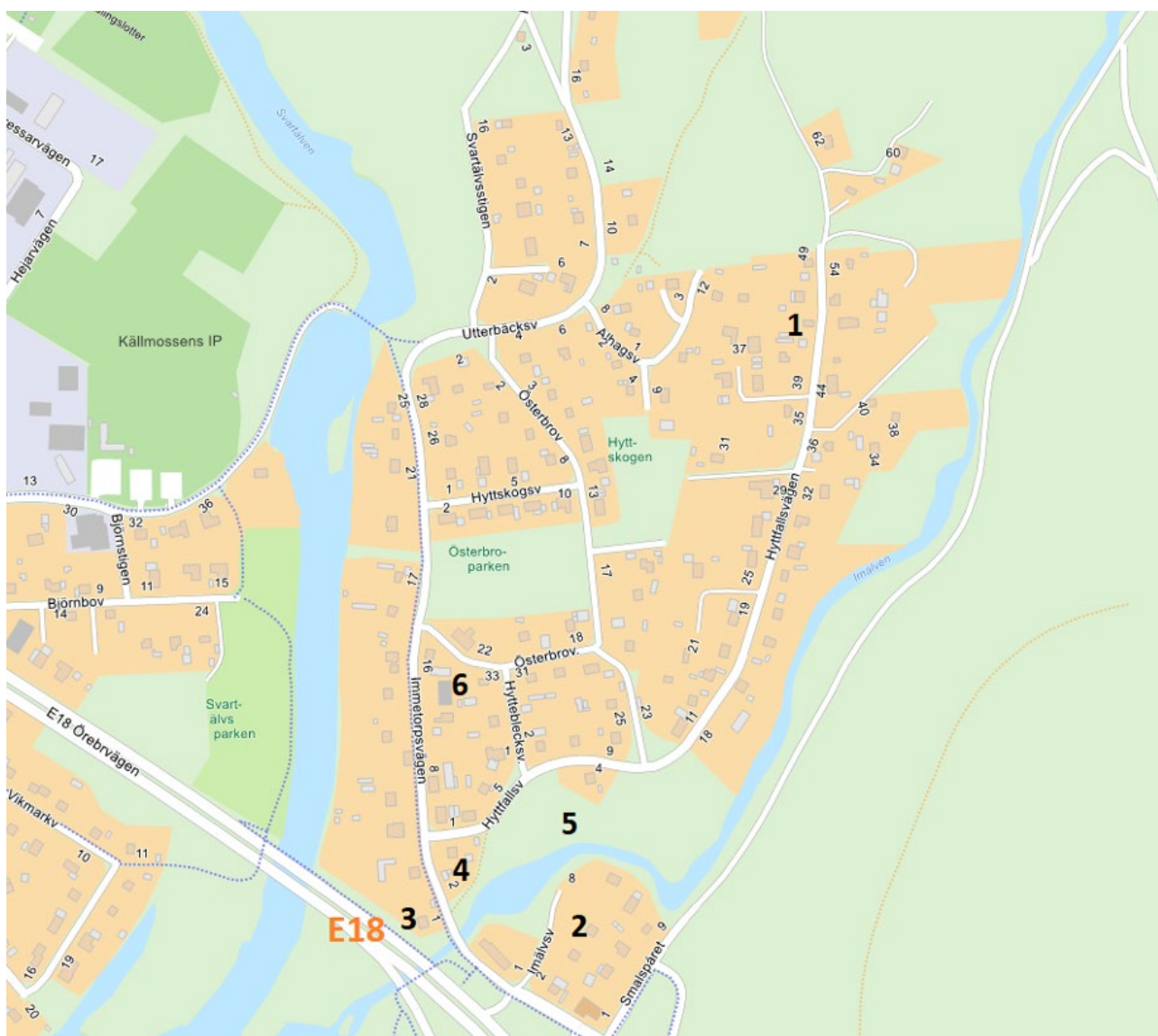
Stadsdelen Immetorp avgränsas naturligt av Svartälven i väster och Imälven i öster. I söder avgränsas byn av E18 och mot norr avtar bebyggelsen mot Utterbäck.

Imälvens fallhöjd nära utloppet vid Möckeln gav förutsättningar för att anlägga Immetorps malmhytta vid mitten av 1600-talet. Hyttan var i produktion ända fram till 1896 och anses vara Karlskoga bergslags sista bergsmansägda tackjärnshytta. Under de sista produktionsåren efter att bruksägare Yngman på Valåsen flyttat tillverkningen till Valåsens hytta drevs hyttan kollektivt av bergsmän.

Norr och väster om hyttområdet spreds byns bebyggelse ut på sluttningen mot Svartälven. Bebyggelsen blev som tätast längs byvägarna Immetorpsvägen och Hyttfallsvägen. Byn hade vid mitten av 1800-talet en handelsbod och vid Svartälvsstranden låg ett garveri.

Väckelserörelsen nådde till Immetorp under 1800-talets senare del och fick en fast punkt i ett metodistkapell som uppfördes 1878. Byggnaden ägdes av järnhandlare Dahlin som år 1919 skänkte byggnaden till Karlskoga missionsförsamling. Ickereligiösa föreningar kraftsamlade för att få en egen möteslokal och 1933 fanns tillräckligt med insamlade pengar för att uppföra en samlingslokal, Immetorps föreningshus. Föreningsverksamheten pågick fram till 1995 då lokalen såldes.

I takt med att bilismen ökade blev de gamla tvåfiliga vägarna för smala och bågbron över Svartån för trång för den planerade fyrfiliga leden. I mitten av 1960-talet ersattes broarna över Imälven och Svartälven med nya broar.

Immetorp har den typiska äldre bystrukturen där bostadshus och gårdshus placerats utifrån naturens förutsättningar och längs gatunätet som också följer terrängens villkor. Själva bykärnan har uppstått nerströms hyttblecket och här finns en kvarvarande bergsmansgård från 1836 med fyrkantiga järnskorstenar.

Sjögrens stuga som byggdes 1824 var en hyttarbetarbostad eller backstuga. Idag är den

Den vackra gamla bågbron, som invigdes 1931, revs på 1960-talet och ersattes av en bred fyrfilig betongbro.

Immetorpsvägen mot norr. Gatufasaderna vid vägkanten bidrar till den förtätade bykänslan. Huset närmast i bild till höger är en före detta butik från 1912, som efterträdde en handelsbod verksam från 1800-talets mitt.

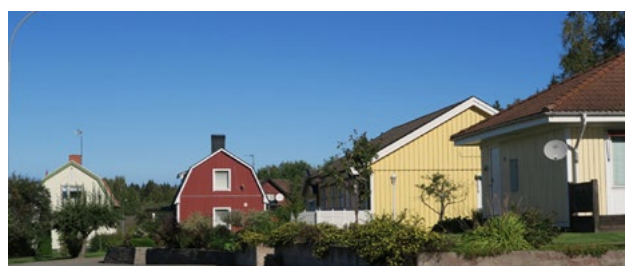

Bilden ovan visar den gamla landsvägen mot söder. Vägen kantas av äldre byggnader som bidrar till bykaraktären. Den gamla bergsmansgården från 1836 med sina fyrkantiga skorstenar är ett exempel, med högt bevarandevärde.

mycket förfallen. Lite längre norrut på en höjd ligger missionshuset som också bidrar till upplevelsen av bymiljön.

Inslag av egnahemsbebyggelse finns i Immetorp, bland annat längs Österbrovägen och i kvarteret Barkspaden. Den moderna byggelsen i kvarteret Mätaren har en strikt struktur som avviker från Immetorps karaktär av friare byggnadsplacering. Husraden längs Hyttskogsvägen markerar en tydlig årsring i stadsdelens moderna historia. Nyare villabebyggelse förekommer på avstyckade tomter insprängda bland den äldre bebyggelsen.

Kulturmiljön i bykärnan söder om hyttblecket har mycket höga kulturvärden, som framför allt skapas av de få kvarvarande byggnaderna från 1800-talet.

Tre vyer som gestaltar Immetorps speciella karaktär. Den tidiga bebyggelsen spreds över Svartälvens västsluttning tämligen oreglerat, och äldre utflyttade gårdar kompletterades i efterhand med egnahemsbostäder från 1910-talet och framåt. Längre upp på sluttningen möter den modernare villabebyggelsen från 1980-talet den äldre egnahemsbebyggelsen.

Klaven 1

Hyttfallsvägen 43, (1)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Ett av de relativt få välbevarade äldre husen i Immetorpsområdet.

Fastigheten bör fortsätta underhållas med likadana material som befintliga. Gavelns växtlighet bör avlägsnas på grund av att den har skadlig inverkan på fasaden.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1920

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostadshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En av de äldre byggnaderna i Immetorpsområdet med kvarvarande originaldelar. Utmärkande karaktärsdrag är de profilerade taktassarna under takutsprånget, vita knutbrädor, vita fönster med uppskjuten tvärpost, stående faluröd panel samt den omsorgsfullt snidade farstukvisten.

Immetorp 1:8

Imälvsvägen 6, (2)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

En kulturhistoriskt mycket värdefull byggnad som bär tydliga drag av övergången mellan 1920-tal och funktionalism, där 20-talsstilen syns i den symmetriska uppbyggnaden av fasaden, den centrerade terrassentrén med kolonnburet skärmtak samt den profilerade sockeln. Den funktionalistiska stilen är dock övervägande och återfinns i det flacka taket, den kubiska formen, fasadens rena ytor och fönsterformerna. Troligen är huset en representant för Gullringshus första byggnad i funktionalistisk stil som lanserades 1933 under namnet "Funkhem". Det är viktigt att huset inte förvanskas med moderna byggnadselement som är främmande för byggnadsstilen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En typisk funkisvilla i två våningar med indragen övervåning som lämnar plats åt en stor och bred balkong med stramt smidesräcke. Taket är flackt och tegelbelagt, med stuprör i skarpa vinklar och stora trattar, målade i fasadens kulör. Fönstren är två- och treluftsfönster och fasaden är vitputsad.

Timret 7

Immetorpsvägen 1A, (3)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Huset har haft en central placering i Immetorps bykärna. Från 1968 användes huset som posthus i några år. För att förstärka husets ursprungsarkitektur bör byggnaden återfå de spröjsade fönstren.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1930

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostadshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Huset har tydliga tidstypiska karaktärsdrag med det brutna tegeltäckta taket. Farstukvisten är inbyggd med glasade sidor. Ovanför farstukvisten finns en balkong med finkorrugerad plåt som troligen inte är original. Huset ägs av Karlskoga kommun och hyrs ut som bostad idag.

Stubben 3

Sjögrensstugan, Immetorpsvägen 2, (4)

Grå – Kulturhistoriskt värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Huset har haft ett mycket högt kulturhistoriskt värde men är i så dåligt skick idag att man bör överväga rivning.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1824

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Sidokammarstuga

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Den knuttimrade sidokammarstugan från tidigt 1800-tal är ett av Karlskogas äldsta hus. Eftersatt underhåll har gjort att huset har förfallit. Sadeltaket med lertegel har rasat ner. Panelen är troligen inte ursprunglig från 1800-talet men fönstren är sannolikt original. Farstukvisten är inbyggd med fönster på sidorna och glasad sekelskiftesdörr.

Historik

Huset uppfördes av Per August Sjögren som torpstuga eller hyttarbetarbostad.

Brickegården 6:43

Immetorpsvägen 20, (5)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En kulturhistoriskt värdefull byggnad från 1600-talet, som visar på den tidens levnadsförhållanden.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1600-talet

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Komplementbyggnad

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Immetorps före detta tvättstuga, belägen strax bredvid hyttruinen vid Imälvens strand, är en traditionell timmerbyggnad. Byggnaden har torvtäckt sadeltak över en rödfärgad timmerstomme och svart bräddörr.

Vändhaken 10

Immetorpsvägen 12, (6)

Röd – Mycket högt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Missionshuset står idag som ett värdefullt minne från förra seklets viktiga väckelserörelse. Missionshusets yttre är tidstypiskt. Byggnaden är viktig att bevara av både kulturhistoriska och miljömässiga skäl. Fortsatt vårdande underhåll med hänsyn till byggnadens karaktär rekommenderas.

På en liten höjd uppfördes 1878 ett metodistkapell. Byggnaden ägdes under en period

av järnhandlare Dahlin men skänktes 1919 till Karlskoga Missionsförsamling, som bildades 1857 och var den första frikyrkoförsamlingen i Värmland. Missionshuset är uppfört i sindersten. Fasaden är spritputsad i en gul kulör och har vita detaljer i slätputs.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1878

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostadshus, förre detta missionshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

2.2.19 Valåsen

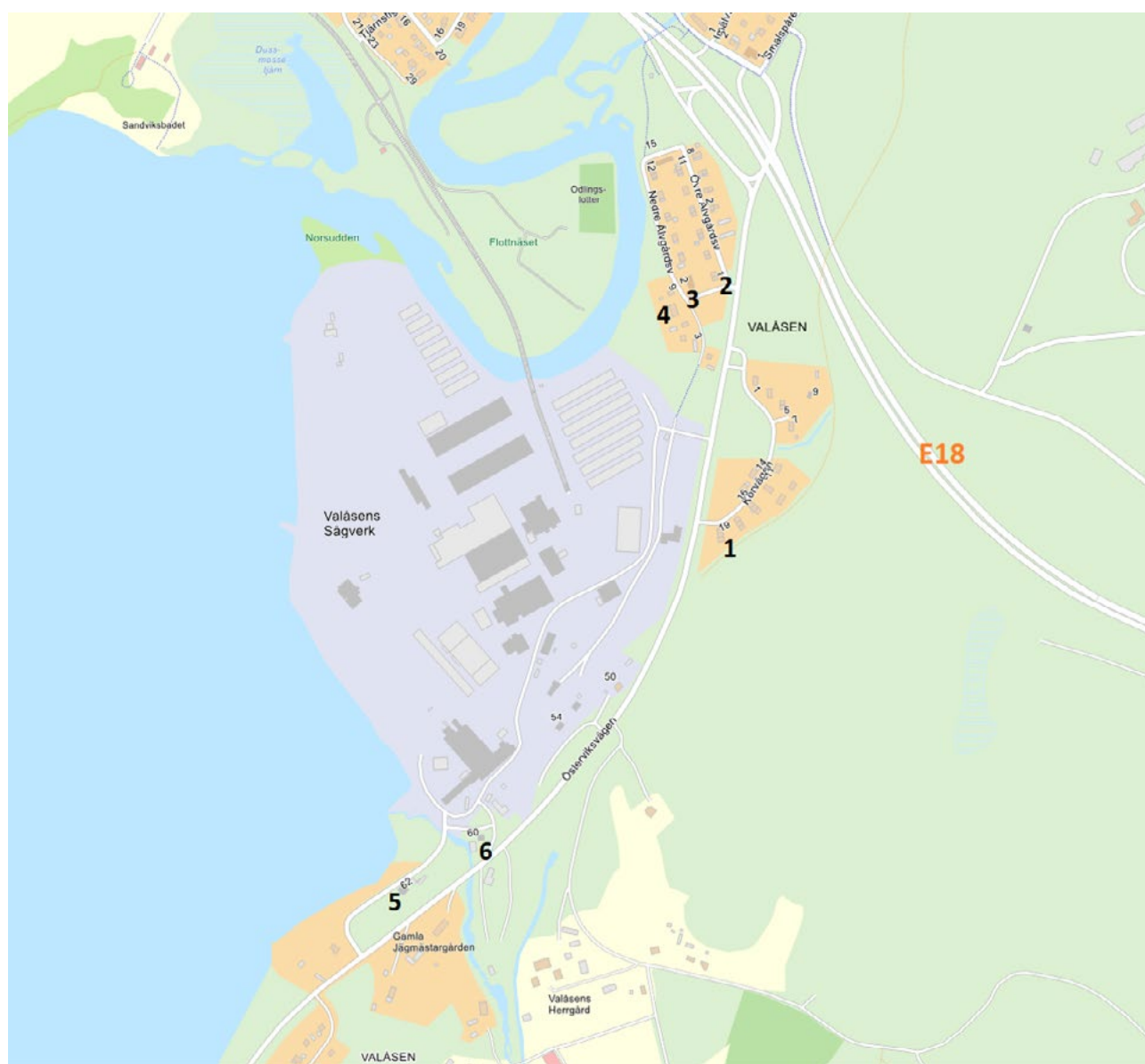
Området Valåsen är i kulturmiljöinventeringen begränsat till bebyggelsen vid Älvgårdarna i norr, och i söder ingår området kring Valåsens herrgård.

Bruksverksamheten vid Valåsen kan räkna sin början vid 1620–30-talen då Björn i Valåsa fick privilegier att anlägga en hammarsmedja vid vattendraget Valån. En bit in på 1700-talet hade bruket utvecklats till att även innefatta vapentillverkning. Frakterna av gods och vapen skeppades ut via en lastplats vid Valåns utlopp i sjön Möckeln. Detta pågick fram till 1875 då bruket fick en järnvägsförbindelse med Degerfors. Valåsens station öppnade för persontrafik några år senare. Järnhanteringen vid Valåsen fick allt mindre betydelse i början av 1900-talet då det endast bestod av tackjärnstillverkning. Verksamheten koncentrerades

istället till skogs- och sågverksdrift. Gullspång-Bofors AB ägde bruket en kort period innan det 1916 köptes upp av Vargön AB som avslutade järnhanteringen vid bruket för gott genom att riva hyttan 1918. Från 1924 var Domänverket ägare till egendomen. Idag drivs bruket av det norska företaget Moälven.

Idag finns inte mycket kvar av den forna bruksmiljön. Många ekonomibyggnader har försvunnit

och sågverksdelen är ombyggd och anpassad för rationell industridrift. Av bruksmiljön återstår herrgården med kvarvarande ekonomibyggnader, arbetarbostäder, kvarnbyggnader i sindersten samt stationshuset.

Uppströms Svartälven ligger bostadsområdet Älvgårdarna. Området uppfördes mellan

1942 och 1956 för sågverksarbetare vid Valåsen. Totalt består bostadsbeståndet av 16 tvåfamiljshus placerade längs två parallella gator i nord-sydlig riktning. Mellan de längre husraderna som har långsidan mot gatan finns en stor sammanhängande grönyta. Väster om Älvgårdarna uppfördes mellan 1950 och 1952 en husrad med gavlarna mot gatan. Husen är till skillnad från övriga byggnader putsade i gult, beige eller grönt. Övriga husfasader är övervägande gulmålade men andra kulörer förekommer. Alla hus har trästomme. I området finns en grindstuga från 1920 som byggts om på 1940-talet. Byggnaden fick då en utformning enligt tidens smakriktning.

I områdets södra del finns två större byggnader, en personalmäss byggd 1940 och ett ungarshotell med vaktmästarbostad, som var inflyttningsklart 1943.

Området har betydelse genom sin historiska förankring i 1940- och 50-talens sågverksepok och tidens sätt att organisera personalbostäder för familjer och ungarlar, samt matsalar och vaktmästarbostad, i ett integrerat samhälle.

Valåsen är ett relativt komplett brukssamhälle med herrgård, arbetarbostäder från 1800-talet,

1940-talet och 1950-talet, ungarshotell med personalmäss från 1940-talet, stationshus samt kvarn i sindersten.

Valåsens station från 1880.

Övre Älvgårdsvägen, ett typiskt arbetarbostadsområde från 1940-talet uppfört av Domänverket som då var ägare till Valåsens sågverk. Byggnaderna var möjligen faluröda med vita fönster och knutar från början, vilket var standard för Domänverkes arbetarbostäder.

Arbetarbostäder från 1950–52 med putsade fasader i originalkulörerna gult och grönt.

Körvägen med Valåsens personalbostäder. putsade fasader i originalkulörerna gult och grönt.

Immetorp 1:83

Körvägen 19C, (1)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Medvetet utformade arbetarbostäder som visar den bostadssociala förändringen i jämförelse med arbetarbostäderna vid Älvgårdsgatorna. Radhuslängan är välbevarad och inga exteriöra förändringar bör göras.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1957

Arkitekt: Lennart Brundin

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Radhuslängan består av tre bostadshus i 1½ plan, uppförda för arbetare vid Valåsens sågverk. Lägenheterna hade från början tre rum och kök och ett vindsrum som inreddes senare. Huset närmast har fasad i beige spritputs som är ursprungskulören. Fönstren har två lufter utom vid terrassen.

De branta taken är i tvåkupigt rött tegel med två takkupor på en sida av huset. Entréerna har järnrörsräcken och fernissade trädörrar med en liten fönsterruta. Husen har källare som nås från den östra gaveln. I den västra gaveln, mot gatan, finns två garage.

Immetorp 1:87/1:57

Övre Älvgårdsvägen 1A och 1B, (2)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

Funkishus med den bäst bevarade exteriören av alla bostäder på området, där de övriga är tillbyggda med farstukvistar och verandor. Huset har kvar sina ursprungliga entréer med mörklaserad ytterdörr och järnrörsräcke. Fönstren är utbytta men med bibehållen ursprungsform.

Fasaden har en kulör som avviker från områdets färgsättning i gult, grönt eller beige. Bostäderna är idag friköpta och det är viktigt att upprätthålla enhetlighet i fasadkulörer och fönsterformer, och ta fram riktlinjer för utbyggnad av altaner.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1942

Arkitekt: Aktiebolaget Statens skogsindustrier

Byggnadstyp: Bostadshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Tvåfamiljshuset är ett exempel av flera likadana arbetarbostäder som byggdes längs Älvgårdsvägarna av Valåsens sågverk. Husen är placerade i rad längs två parallella gator med en sammanhängande grönyta mellan husraderna. Huset har traditionell form med sadeltak i tegel över en stomme av trä som klätts med stående panel. Byggnaden har två lägenheter med entréer på gavlarna, som nås via höga trappor. Huset höga sockel beror på den underliggande källarvåningen.

Immetorp 1:58

Nedre Älvgårdsvägen 2A och 2B, (3)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En kulturhistoriskt intressant byggnad som visar på sågverkssamhällets sociala funktioner. Byggnaden bör återfå tvåluftsfönster som är det ursprungliga utförandet. Entrédörren bör bevaras eller bytas ut mot en likvärdig.

Huset är ursprungligen uppfört som personalmäss till ungarlarna som var anställda vid Valåsens sågverk. Formgivningen är traditionell med sadeltak i tegel och trästomme med gul stående panel. Fönstren har den typiska tvåluftsformen och ytterdörren är glasad med laserad träomfattning.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1943

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Bostad/verksamhet

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Immetorp 1:70

Nedre Älvgårdsvägen 7, (4)

Grön – Visst
kulturhistoriskt
värde/miljövärde

Värdebeskrivning

En kulturhistoriskt intressant byggnad som visar på sågverkssamhällets sociala funktioner. Farstukvistarna har snarare en traditionell utformning än en funktionalistisk, som skulle passa bättre till husets arkitektur. Vid eventuell ombyggnad av farstukvistarna rekommenderas att man följer det ursprungliga formspråket.

Ett flerfamiljshus med flackt tak i tegel. Fasaden består av gul träpanel och vita tvåluftsfönster. Farstukvistarna har tillkommit efter 1960.

Historik

Byggnaden uppfördes som ungarlshotell med vaktmästarbostad, kallad Mässen, för de ogifta männen som arbetade vid Valåsens sågverk.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1940

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Valåsen 2:2

Valåsen 62, (5)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Stationshuset är en ansenlig karaktärsbyggnad som haft betydelse för ortens identitet och industrihistoriska utveckling. Genom åren har det gamla industriområdet förändrats väsentligt och Valåsens stationshus som uppfördes i anslutning till banvallen har fått en bilväg framför sig. Huset har använts som bostad men står nu tomt och ger ett övergivet intryck. Huset bör flyttas till ett annat lämpligt ställe inom Karlskoga kommun, byggas om och komma till användning igen. Underhåll ska göras med traditionella material- och färgval i harmoni med de befintliga.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1895

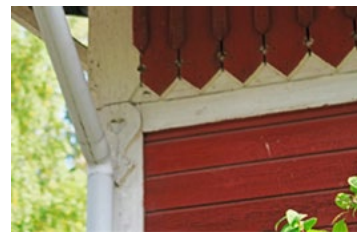
Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Före detta stationshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Valåsens stationshus uppfördes alldeles i anslutning till banvallen som sedan dess har blivit en bilväg. Husets sadeltak och takkupa är i tegel. Taket har stort takutsprång med synliga profilerade taktassar. Fönsteromfattningarna och vindsvåningens panelspetsar har den speciella formgivningen som förekom på lantbrukens mangårdar och ekonomibyggnader under 1800-talets senare del.

Fönstren är vita sexdelade tvåluftsfönster.

Valåsen 2:56

Valåsen 60, (6)

Blå – Högt eller särskilt kulturhistoriskt värde

Värdebeskrivning

Kvarnen utgör mycket värdefulla byggnader i traditionell 1800-talsstil, uppförda i slaggsten som är det typiska materialet för Bergslagen men som numera är sällsynt. Byggnaderna är en del av Karlskogas industrihistoriska arv.

Kvarnens fönsterbågar är utbytta och bör om möjligt återställas till ursprunglig utformning med böjt överstycke, så kallad segmentbåge.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Uppgift saknas

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Före detta kvarn

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Valåsens kvarn byggdes vid Valåns nedre lopp. Huset är uppfört i sindersten som sannolikt kommer från Valåsens hytta eller Immetopshyttan. Fönster och dörrar är markerade med tegelband. Kvarnens tak har enkupigt svart betongtegel medan sidobyggnadens tak är belagt med plåt.

2.3 Riksintresse

2.3.1 Karls-Åby, funkiskvarter i Norra Bohult

Orange – Riksintresse

Karls-Åby är ett centralt beläget bostadsområde som är uppbyggt på prästgården Karls-Åbys åkermark. Området klassades som riksintresse för kulturmiljövård 1990 och omfattar

fem kvarter: Adjunkten, Komministern, Pastorn, Biskopen och Organisten, med sammanlagt 55 funkishus som uppfördes mellan 1930 och 1940.

Funktionalismen var en internationell rörelse som under 1920-talet växte fram inom arkitektur och stadsbyggnad och som hävdade att funktionen och ändamålet skulle styra formen. Det innebar bland annat att man undvek all utsmyckning som saknade praktisk funktion. Funktionalismen beundrades för

sin vitalitet och ärlighet, sin kamp för luft, ljus och sundhet. I Sverige hade funktionalismen slagit igenom vid Stockholmsutställning 1930 och satte sin prägel på villabyggnandet i Karlskoga.

Tomter och gatunät är utlagda i ett rutnätssystem utom i de östliga och västliga kvarteren där byggnaderna har en något friare placering. De kubiskt formade husen är placerade nära gatulinjen på en generöst tilltagen trädgårdsyta. Taken är flackt valmade och fönstren har två eller tre lufter, ibland upp till fyra lufter i rad. Somliga villor har tillbyggnader och/eller burspråk i kombination med balkonger. Tillbyggnaderna har ofta rundade former vilket skapar en kontrast till de

Riksintresseområdet markerat med orange.

i övrigt mer fyrkantiga konturerna. Fasadmaterialet har i vissa fall ändrats från att tidigare varit reveterat på en stomme av trä till senare tids renoveringar då den putsade fasadytan i stället klätts med träpanel, eternit eller mexitegel. Funkisstilens fasadfärger är övervägande ljusa med fönsterfärger i ton med fasadfärgen eller avvikande kulörer i gult, engelskt rött eller grönt. Även i dagens Karls-Åby dominerar de ljusa fasadkulörerna. Entréerna är omsorgsfullt utformade med smidesräcken eller kolonner som bär upp ett skärmtak eller en balkong, som ofta omges av ett smidesräcke.

Biskopen 11

Drostvägen 6, (1)

Värdebeskrivning

En mycket välbevarad funkisvilla med flera av funktionalismens utmärkande

drag. Vid framtida renoveringar bör man ta hänsyn till funkisbyggnadernas originalutförande, främst när det gäller fönsterform och fasadmateriäl som helst bör vara av puts i en ljus kulör. Tillbyggnader och garage bör anpassas i form och volym till befintlig bebyggelse. Tjänstemannavillorna med de uttrycksfulla framsidespartierna bör bevaras i sin helhet.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1937

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En tvåvåningsbyggnad som bortsett från fönsterbyte har kvar originalutförandet. Huset präglas av flera av funktionalismens utmärkande drag, till exempel en ljus fasadfärg, enkla balkongräcken i svart smide med rundade hörn och fönster med fyra lufter i rad, nära ett hörn. Altanen har golvbeläggning i skiffer.

Historik

I samband med den industriella expansionen vid Bofors utökade Bofors AB sitt bestånd av personalbostäder. Samtidigt med förvärvet av Stackfallsskogen inköpte företaget, genom egnahemsbolaget Boforsbostäder, ett område på 31 hektar av Kyrkoherdebostället Karls-Åby i avsikt att bygga personalbostäder bestående av tjänstemannavillor, barnrikehus och egnahemsvillor. Företaget genomförde en totalentreprenad i området genom att lägga ut gatunät, avloppsledningar, gatubelysning och stycka av tomter.

Organisten 5

Gränsvägen 5, (2)

Värdebeskrivning

Byggnaden har, trots vissa fasadändringar till exempel byte av fönster och fasadkulör, behållit de grundläggande karaktärsdragen som utmärker den funktionalistiska stilen.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1939

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En tvåvåningsbyggnad med en välbevarad fasad, fri fönsterplacering och ett tunt skärmtak över entrédörren. Skärmtaket bärs upp av klassiska kolonner vilket är ett kvardröjande inslag från 1920-talsklassicismen. Den fernissade entrédörren är väl anpassad till husets stil.

Historik

I samband med den industriella expansionen vid Bofors utökade Bofors AB sitt bestånd av personalbostäder. Samtidigt med förvärvet av Stackfallsskogen inköpte företaget, genom egnahemsbolaget Boforsbostäder, ett område på 31 hektar av Kyrkoherdebostället Karls-Åby i avsikt att bygga personalbostäder bestående av tjänstemannavillor, barnrikehus och egnahemsvillor. Företaget genomförde en totalentreprenad i området genom att lägga ut gatunät, avloppsledning, gatubelysning och stycka av tomter.

Organisten 11

Dobervägen 8, (3)

Värdebeskrivning

En villa i funkisstil med den typiska kubiska formen med utbyggnad, så kallad ryggsäck, flackt helvalmat tak och blyspröjsat trapphusfönster. Huset kan vara en representant från Vetlandahus vars signum var rundade burspråk med överliggande altan.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1938

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Villa

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En relativt välbevarad funkisvilla med utmärkande särdrag, till exempel flackt valmat tak med smäcker utskjutande takfot, burspråk med rundad form och tätt ställda fönster, balkongräcke i smide och ljus putsad fasad.

Historik

I samband med den industriella expansionen vid Bofors utökade Bofors AB sitt bestånd av personalbostäder. Samtidigt med förvärvet av Stackfallsskogen inköpte företaget, genom egnahemsbolaget Boforsbostäder, ett område på 31 hektar av Kyrkoherdebostället Karls-Åby i avsikt att bygga personalbostäder bestående av tjänstemannavillor, barnrikehus och egnahemsvillor. Företaget genomförde en totalentreprenad i området genom att lägga ut gatunät, avloppsledningar, gatubelysning och stycka av tomter.

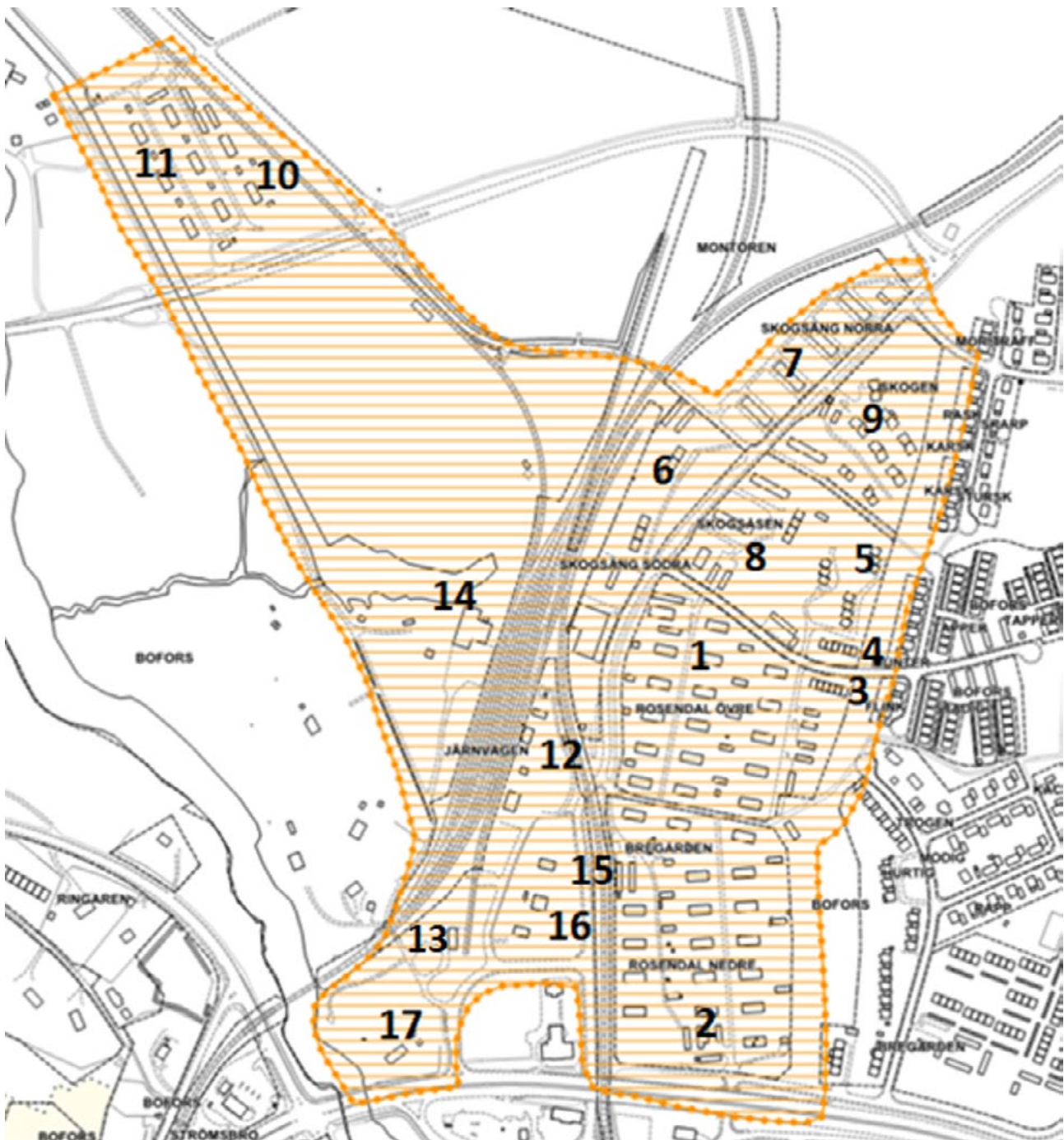

2.3.2 Bofors–Björkborn, Rosendal, delar inom riksintresse

Orange
– Riksintresse

Området präglas av arbetarbostäder från tidigt 1900-tal, men här finns även bebyggelse från bland annat 1940-talet och 1980-talet. I Rosendal ligger även före detta Bofors station med diverse byggnader, arbetarmuseet Gråbo och Korpkullen samt före detta Rosendals skola. Rosendalsområdet med sina

Riksintresseområdet markerat med orange.

bostadshus och tillhörande uthus är ett av landets största områden med arbetarbebyggelse i bruksmiljö. Det är med sin karaktär unikt i länet och är även ur ett nationellt perspektiv mycket speciellt. Större delen av Rosendal ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården (stadsdelen Bofors-Björkborn, nr T 28) enligt beslut av Riksantikvarieämbetet den 25 mars 1996.

Motivering till klassningen som riksintresse

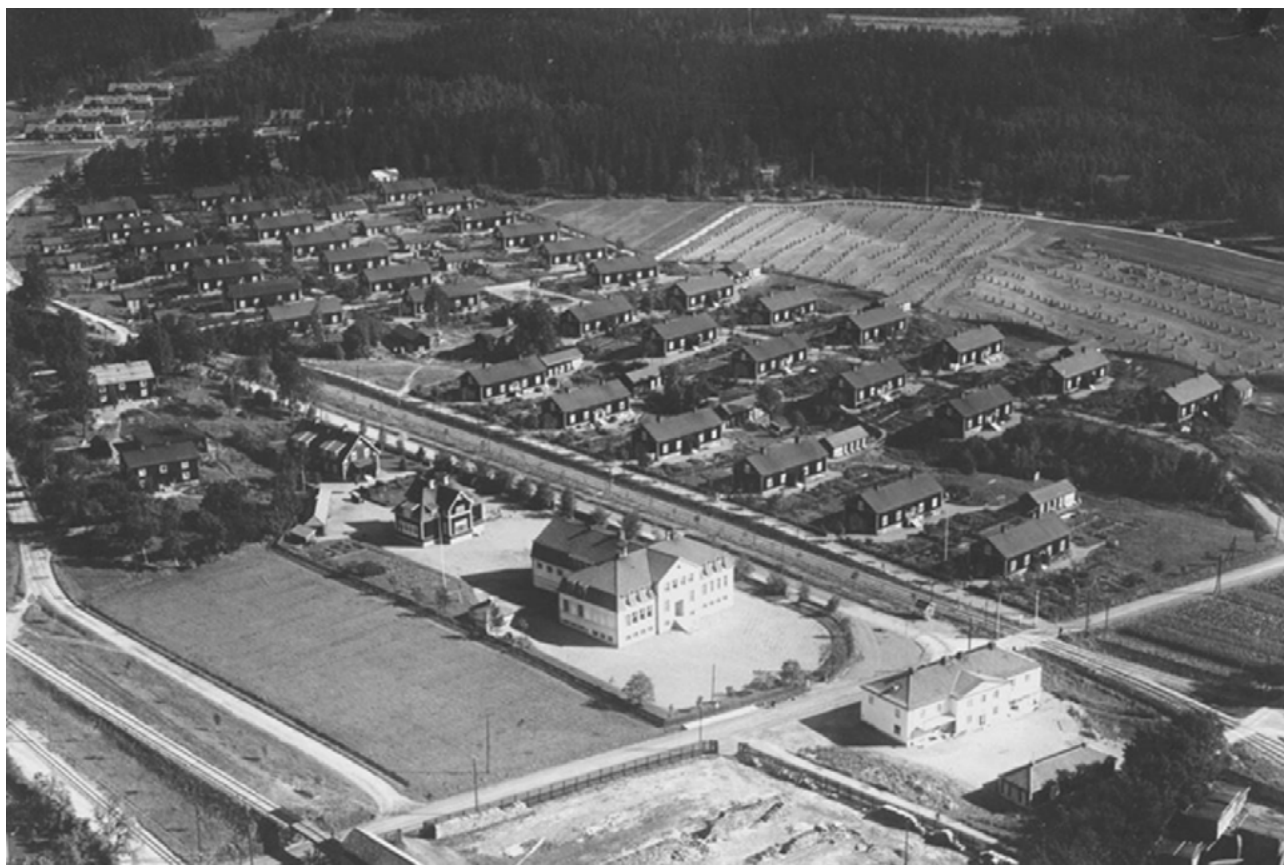
Bostadsområden med grupper av enhetliga arbetarbostäder i anslutning till Bofors industrier, delvis av brukskaraktär, som visar hur bostadsförhållandena förändrades under perioden 1860–1930 och som visar den sociala skiktningen bland arbetarna.

Uttryck för riksintresse

Uttryck för riksintresse finns i både bebyggelsen, gatu- och tomtstrukturen och de obebyggda ytorna mellan bebyggelsegrupperna. Till de sammanhållna grupperna av bostadsbebyggelse hör kanalbostäderna öster om Björkborns kanal som byggdes på 1870-talet, Korpkullen och annan bebyggelse i anslutning till Bofors järnvägsstation, Rosendal med ett drygt 30-tal hus påbörjade 1913 samt Skogen och Skogsäng från omkring 1920 respektive 1930.

Övriga delar som ingår i området

Arbetarmuseet Gråbo, kanal- och järnvägsanläggningar samt lämningar efter en av landets största Lancashiresmedjor.

Bostadsområdet Rosendal med Rosendals gamla skola i förgrunden, 1931.

Rosendal övre 7

Rosendal 1A-1D, 2A-2D, 3A-3D, 4A-4C, 5A-5D, 6A-6D, 7A-7D, 8A-8D, 9A-9D, 10A-10D, 11A-11D, 12A-12D, 14A-14D, 15A-15D, 16A-16D och 17A-17D, (1)

Rosendal nedre 1

Rosendal 18A-18D, 19A-19D, 20A-20D, 21A-21D, 22A-22D, 23A-23D, 24A-24D, 26A-26D, 27A-27D, 28A-28D, 29A-29D, 32A-32D, 33A-33D, 35A-35D och 36A-36D, (2)

Värdebeskrivning

De stora kulturhistoriska värdena ligger i enhetligheten och storleken på bostadsområdet samt kopplingen till Bofors historia. Gatu- och tomtstrukturen med obebyggda ytor mellan byggnaderna bidrar mycket till områdets karaktär. Uthusens bevarande har stor betydelse för förståelsen och upplevelsen av området.

Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende. Vid eventuell omläggning av taken bör man överväga att återgå till falsad skivplåt. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Farstukvistarnas utformning med smäckra räcken och snickarglädje bör behållas. Altaner och soldäck bör inte tillåtas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1913–1916

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Parhus och radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Byggnaderna är av likartad karaktär med verandor på alla fyra sidor. Sadeltaken är i svartpapp med trekantslister. Skorstenarna är i tegel. Fasaderna består av locklistpanel med varierande bredd, rödfärgad med slamfärg och med vita detaljer. Socklarna är i slaggsten. Verandorna på långsidorna har smäckra vitmålade räcken med snickarglädje, verandataken är täckta med svart bandplåt.

Uthusen har enkelt utformade bräddörrar, sadeltak i svartpapp och varierande bredd på fasadpanelen.

Taken på arbetarlängorna var ursprungligen täckta av falsad skivplåt med ståndrännor. Många av byggnaderna i området har förändrats till det yttre med till exempel ny taktäckning, nya fönster, tilläggsisolering och nya dörrar.

Historik

Den stora expansionen vid Bofors under första världskriget medförde en mångdubbling av arbetsstyrkan vilket ledde till bostadsbrist för nyanställda. En åtgärd för att lösa en del av problemet var att uppföra stora sammanhängande bostadsområden, varav Rosendal blev det största. Byggnandet påbörjades 1913 och på tre år uppfördes

sammanlagt 37 hus med fyra lägenheter i varje. Ett av husen revs i samband med dragningen av E18.

Rosendal var ett högstatusområde bland arbetarbostäderna. Redan från början utrustades bostäderna med elektricitet och husen moderniserades efterhand. Beståndet bestod av en- och tvårumslägenheter. Tvårummarna låg i gavlarna på husen, och det var ganska vanligt att vindsrummet hyrdes ut till ungarlar. Från 1930-talet tillkom ett vindsrum till enrumslägenheterna. Även om det i sig var status att bo i Rosendal fanns det i området en social hierarki, det var "fint" att ha en tvårumslägenhet. Finast var det att bo på Västra Rosendalsgatan. Alla bostadslängor utom en i nedre Rosendal köptes och upprustades av HSB 1974.

Rosendal övre 1–6, Grenadjärvägen 8A–8F, (3) Skogsåsen 11–16, Skogsåsstigen 2A–2F, (4)

Värdebeskrivning

En del av riksintresseområdet där de stora kulturhistoriska värdena ligger i enhetligheten och kopplingen till Bofors historia. Många originaldetaljer finns kvar, som smidesräcken, takkupor och enstaka dörrar. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, till exempel att ersätta senare tillkomna fönster och entrédörrar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid eventuell omläggning av taken bör man överväga att återgå till lertegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Fasaden bör målas i samma gula kulör som den ursprungliga. Altaner, verandor och entrétak bör också anpassas till husens ursprungskaraktär. Originalräcken kan användas som förlaga vid utformning av nya staket/räcken. Ingen förtätning av kvarteret bör tillåtas. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1935–1936

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Två bostadslängor på vardera sidan av vägen med sex lägenheter i varje. Locklistpanelen är gulmålad i olika nyanser med vita detaljer.

Sadeltaken är i betongtegel och takkuporna i plåt. Någon originaldörr finns kvar. Husen har räcken i smide och tvålufts-fönster med tre rutor i varje. Farstukvistar, entrétak och altaner är av varierande utseende. Grönytor finns framför och bakom varje länga.

Historik

Förre detta arbetarbostäder för anställda vid Bofors. Två liknande längor finns i kvarteret Hurtig på Knektåsen.

Skogsåsen 1–10

Skogsåsstigen 1–15, (5)

Värdebeskrivning

En del av riksintresseområdet. Detta bostadskvarter sticker ut från resten av bostadsbebyggelsen i Rosendal genom sin storlek och med sina putsade fasader. Även dessa byggnader har koppling till Bofors historia då de uppfördes av företaget till de anställda. Radhusen bildar en liten egen "by i byn" då de ligger lite avsides och med grönytor och tallar intill husknuten. De är tidstypiska låga radhus med varsin liten trädgårdstappa och omsorg om detaljer, exempelvis smidesräcken som är fantasifullt utformade. Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, till exempel att ersätta senare tillkomna fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid eventuell omläggning av taken bör man överväga att återgå till enkupigt lertegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Vid byte av fönster bör man hålla sig till originalets storlek, material och utformning. Vid avfärgning av fasaderna bör samma kulör användas på varje radhuslänga. Altaner, verandor och entrétak bör också anpassas till husens ursprungskaraktär. Ingen förtätning av kvarteret bör tillåtas. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1949

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Två rader med radhus i en våning och källare, med fyra bostäder i varje. Varje hus är förskjutet med några meter i förhållande till nästa. Fasaderna är i ljusgråblå och gul puts samt slätputs kring fönster och dörrar. Taken har en blandning mellan enkupigt och tvåkupigt ler- och betongtegel. Skorstenarna är plåtinklädda. Takfötterna har en ovanlig utformning. De flesta entrédörrar är utbytta utom källardörrar där det finns många originaldörrar kvar. De ursprungliga tvåluftsfönstren är delvis utbytta. Smidesräckena är originellt utformade. Små trädgårdar finns mot baksidan. Senare tillkomna altaner har varierande utseende.

Historik

Uppfördes av Bofors.

Skogsäng södra 2-7

Noravägen 17A-17C och 19A-19C, (6)

Skogsäng norra 1

Noravägen 21A-21F, 23A-23F, 25A-25F och 27A-27F, (7)

Värdebeskrivning

De stora kulturhistoriska värdena ligger i enhetligheten och kopplingen till Bofors historia. Tomtstrukturen med obebyggda ytor mellan byggnaderna bidrar mycket till områdets karaktär.

Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, till exempel att ersätta senare tillkomna fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid eventuell omläggning av taken bör man överväga att återgå till lertegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Utformningen av farstukvistarnas trappräcken bör behållas. Altaner och soldäck bör inte tillåtas, inte heller förtätning av kvarteret.

Byggnaderna är av likartad karaktär med sex entrédörrar, en på vardera gaveln. Taken är i tvåkupigt betongtegel och skorstenarna är i tegel. Fasaderna är i locklistpanel med varierande bredd, rödfärgad med slamfärg och med vita detaljer. Socklarna är putsade och gråmålade. Farstukvistarna har dekorerade trappräcken.

Många av byggnaderna i området har förändrats till det yttre med till exempel ny taktäckning, nya fönster och nya dörrar.

Historik

Före detta arbetarbostäder för anställda vid Bofors.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Södra 1920, Norra 1929

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Radhus

Skydd: Skydd finns i detaljplanen

Skogsåsen 20, Noravägen 16A–16F och 20A–20F, (8)

Skogsåsen 21–24, Noravägen 18A–18D, (8)

Skogen 18, Noravägen 26A–26F, (9)

Värdebeskrivning

De stora kulturhistoriska värdena ligger i bostadsområdets enhetlighet och kopplingen till Bofors historia. Gatu- och tomtstrukturen med obebyggda ytor mellan byggnaderna bidrar mycket till områdets karaktär. Stor betydelse har även utformningen på farstukvistarna, de så kallade nyckelhålen, som även har gett namn åt husen i området.

Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende, till exempel att ersätta senare tillkomna fönster och entrédörrar med nya som är bättre anpassade till byggnadernas arkitektur. Vid eventuell omläggning av taken bör man överväga att återgå till lertegel. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Utformningen av de nyckelhålsutformade farstukvistarna ska behållas. Altaner bör ha en enhetlig utformning. Ingen förtätning av kvarteret bör tillåtas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Skogsåsen 1918 och 1920, Skogen 1909

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Radhus och flerfamiljshus

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Kvarteret består bland annat av tre längor i 1½ plan mot Noravägen samt en större tvåvåningsbyggnad. Byggnaderna mot Noravägen har enhetlig karaktär med tre dubbla nyckelhålsutformade farstukvistar på de norra långsidorna. Sadeltaken med takkupor är i tvåkupigt betongtegel och skorstenarna är i tegel. Fasaderna är i locklistpanel med varierande bredd, rödfärgad med slamfärg och med vita detaljer. Mot söder finns låga mindre altaner utan tak. Trädgårdarna består bland annat av fruktträd.

Den större tvåplansbyggnaden har fyra nyckelhålsutformade farstukvistar mot väster. Det valmade taket med plåtinklädda runda takkupor är i tvåkupigt betongtegel och skorstenarna är i tegel.

Fasaden är i locklistpanel med varierande bredd, rödfärgad med slamfärg och med vita detaljer.

Många av byggnaderna i området har förändrats till det yttre, till exempel med ny taktäckning, nya fönster och nya dörrar. En större grönyta finns, med en före detta tvättstuga och en liten lekpark.

Historik

Före detta arbetarbostäder för anställda vid Bofors. Området kallas för nyckelhålshusen och den större byggnaden har fått namnet Slottet.

Slottet

Bofors 1:11, Kanalbostäderna

Skogsängsvägen 2A-2D, 4A-4D, 5A-5D, 7A-7D och 9A-9D, (10)

Värdebeskrivning

Ett mycket värdefullt och välbevarat före detta arbetarbostadsområde som har stor betydelse för förståelsen av bruksmiljön kring Björkborn.

Byggnaderna ska underhållas med samma material och gestaltning som området har idag. Skydd bör införas för att bevara bostadsområdets karaktär. Moderna ospröjsade fönster passar inte till byggnadernas arkitektur. Rekommendationen är att byta ut de spröjslösa fönstren mot fönster med uppskjuten tvärpost, som förskönar fasadens utseende.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1916

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Ej planlagt (områdesbestämmelse finns)

Byggnaderna uppfördes av Bofors som arbetarkaserner. De köptes långt senare av HSB i syfte att omvandla dessa till bostadsrätter med modern standard.

Byggnaden ovan tillhör de så kallade Kanalbostäderna som är uppförda i 1½ plan med halvvalmat tak i lertegel. Fönstren och fönsteromfattningarna är vita med förskjuten tvärpost. Den faluröda panelen är stående upptill och liggande nertill. Byggnaderna har inte genomgått någon nämnvärd förändring sedan upprustningen på 1980-talet.

Historik

Husen har en kvardröjande jugendstil med valmade gavelspetsar. De pekar också framåt mot en begynnande nationalromantik, vilket syns på faluröda fasader och vita fönster och listverk, som hör hemma i nationalromantiken.

Kanalbostäderna

Förmansgatan 1A–1D, 3A–3D och 5A–5D, (11)

Värdebeskrivning

Ett mycket värdefullt och välbevarat före detta arbetarbostadsområde som har stor betydelse för förståelsen av bruksmiljön kring Björkborn.

Underhåll av byggnaderna ska utföras med samma material och gestaltning som området har idag. Skydd bör införas för att bevara bostadsområdets karaktär. Moderna ospröjsade fönster passar inte till byggnadernas arkitektur.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1917

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljshus

Skydd: Ej planlagt (områdesbestämmelse finns)

Arbetarbostäder uppförda av Bofors mellan 1916 och 1917. Totalt uppfördes 14 längor varav 13 finns kvar idag. Bostadslängan har sadeltak i tegel och vita fönster, listverk och knutar. Fasaden är i faluröd liggande fasspontpanel och stående locklistpanel.

Historik

Husen har en kvardröjande jugendstil med valmade gavelspetsar. De pekar också framåt mot en begynnande nationalromantik, vilket syns på faluröda fasader och vita fönster och listverk, som hör hemma i nationalromantiken.

Bofors 1:57, Bofors station med mera,
Korpkullsvägen 7A–7B och 5, (12)

Järnvägen 1:1, Vattentorn, adress saknas, (13)

Bofors 1:53, Lokstallar, Kanalvägen 12A–12B, (14)

Värdebeskrivning

De stora kulturhistoriska värdena ligger i att det är en väl sammanhållen miljö där de flesta byggnader är väl underhållna och autentiska. Vattentornet är unikt då det är det enda bevarade längs järnvägssträckan, där flera vattentorn har funnits som idag är rivna. Extra värdefullt är att även pumphuset finns kvar. Lokstallar finns endast kvar i Karlskoga och Nora. Uthusens bevarande har stor betydelse för förståelsen och upplevelsen av området och ger ett pedagogiskt värde. Ett värde finns också i kopplingen till Bofors historia.

Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende. Det är viktigt att ta hänsyn till alla byggnaders olika fasad- och takmaterial, byggnadernas utformning och detaljer. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. I framtiden bör inga fler rivningar tillåtas. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: Från 1873 till 1946

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Stationsområde med ett flertal byggnader

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

På området finns två stationshus, ett vattentorn och ett pumphus, magasin, uthus, dass och förre dessa lokstallar. Fasadmaterialet varierar mellan panel, tegel och puts beroende på byggnadens funktion och tid för uppförande. Taken varierar mellan tegel, korrugerad plåt och listtäckt papp.

Station, byggd 1873.

Historik

Bofors station var en av de största stationerna på järnvägsbanan Nora–Karlskoga. Den uppfördes 1873 och redan på 1870-talet hade järnvägen fyra spår i bredd. Bofors station var en viktig knutpunkt samtidigt som kanalen byggdes för att binda samman området med Väneren, som var en viktig transportled. Kanalen var bara i drift mellan 1874 och 1876 då järnvägen till Otterbäcken var klar. Järnvägen och stationen var central för att Bofors skulle kunna transportera

material till och från företaget. I samband med att NKJ, Nora-Karlskoga Järnväg, ombildades till NBJ, Nora Bergslags Järnväg, byggde man ett nytt stationshus 1908 och byggde ut bangården till hela 13 spår i bredd. När rälsbussar och diesellok införskaffades byggde man även två trespårs lokstall 1939 och 1946. Från stationen gick sidobanor till Valåsen, Björkborn, järnverket och Bofors skjutfält.

Station, byggd 1908.

Uthus.

Lokstallar.

Dass.

Magasin.

Vattentorn.

Bofors 1:14, Gråbo, Korpkullsvägen 12, (15)

Bofors 1:25, Korpkullen, uthus och magasin, Korpkullsvägen 8, (16)

Värdebeskrivning

Det stora kulturhistoriska värdet ligger i byggnadernas enhetlighet, bevarade autentiska skick och kopplingen till Bofors historia. Uthusens bevarande har stor betydelse för förståelsen och upplevelsen av området.

Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa tidigare utseende. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär. Inga utbyggnader eller altaner bör tillåtas. Skydd i detaljplan bör övervägas.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1860–1880

Arkitekt: Uppgift saknas

Byggnadstyp: Flerfamiljsbostäder

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

Gråbo.

Uthus med dass och förråd för både Gråbo och Korpkullen.

Tvåvåningsbyggnader med lockpanel med fallande bredd. Fasaderna är målade med röd slamfärg. Sadeltaken är i skivtäckt plåt och skorstenarna är i tegel. Husen har korspostfönster med spröjs. Fönsterbågar och fönsterfoder är vita. Farstukvistarna är enkelt utformade och det finns köksingång. Dörrarna är äldre. Socklarna är i slaggsten.

På platsen finns även några uthus och en jordkällare i slaggsten med ingång på vardera kortsidan, samt ett större uthus, tidigare dass och förråd, med fyrkantig form och ett mycket flackt pyramidformat tak med förhöjd mittel. Fasadpanelen är i fallande bredd.

Historik

Bofors expanderade starkt vid 1800-talets slut och byggde därför arbetarbostäder kring bruket. Byggnaderna Gråbo och Korpkullen är två av dessa. Smedjan låg alldeles intill Gråbo och där bodde det många så kallade Lancashire-smeder, smältsmeder. I ett rum med vedspis på andra våningen bodde till exempel på 1890-talet en familj med sex barn. Gråbo fungerade som bostad fram till 1970-talet. Under 1980-talet renoverades huset och inreddes av Örebro läns museum. Sedan 1986 har Gråbo varit ett arbetarmuseum.

Korpkullen och en jordkällare i sintersten.

Bofors 1:30

så kallad Hotell Krey, Kanalvägen 1, (17)

Värdebeskrivning

En större trävilla som har anknytning till Bofors historia när det uppfördes bostäder för personal vid Bofors. Att bevara uthusen är viktigt för förståelsen och upplevelsen av området. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadernas karaktär.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1870

Arkitekt: Gustav Ödqvist

Byggnadstyp: Bostad och hotell

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En större trävilla med välbevarade uthus. Delar av huvudbyggnaden utgörs av en timmerbyggnad som är flyttad från Utterbäck på 1870-talet. Huset har genomgått förändringar som exempelvis tillbyggnader och fönsterbyten. Huset används både som bostad och hotell idag.

Historik

Längs Kanalvägen finns flera större villor där de flesta har använts som direktörsbostäder av anställda vid Bofors. Vem som lät uppföra byggnaderna är dock i de flesta fall oklart. Hotell Krey, tidigare Brogården, lät uppföras av Gustav Ödqvist, rättare och inspektor.

Hotell Krey med uthus

2.4 Byggnadsminne

2.4.1 Alfred Nobel hotell, före detta Stadshuset

Vid torgets norra sida ligger Hotell Alfred Nobel, en vacker tegelbyggnad från 1939 som användes som stadshus i många år. Byggnaden byggnadsminnesförklarades den 29 november 2017.

Stadshuset 3

Torget 1, (1)

Lila – Byggnadsminne

Värdebeskrivning

Byggnaden är ett utmärkt exempel på svensk modernism med traditionella och regionala inslag. Den är arkitektoniskt välarbetad och delvis välbevarad med fina detaljer. Karaktärsskapande är det röda teglet som var vanligt under denna tidsperiod när det byggdes mycket i Karlskoga. Byggnaden har högt kulturhistoriskt värde både lokalt och nationellt. Byggnaden byggnadsminnesförklarades den 29 november 2017.

Inga exteriöra förändringar bör göras om de inte syftar till att återställa det ursprungliga utseendet, det vill säga ersätta utbytta fönster och portar med nya som är bättre anpassade till byggnadens arkitektur. Vid åtgärder och underhåll bör man välja material och utformning med hänsyn till byggnadens karaktär. Vid åtgärder på det vågformiga skärmtaket bör utformningen ses över för att taket ska återfå sin smäckra ursprungsform.

Byggnadsbeskrivning

Byggår: 1939

Arkitekt: Sune Lindström

Byggnadstyp: Hotell

Skydd: Saknar skydd i detaljplanen

En monumental modernistisk byggnad som har vissa historiska drag hämtade från äldre palatsarkitektur i form av den monumentala volymen, det flacka taket, den dekorativt utformade takfoten och fönster placerade i horisontella band samt den tidigare borggården. Byggnaden är uppförd i rött tegel med flackt tak med kopparplåt. Tidigare fanns en passage i delen mot torget, in till borggården, som senare byggts igen och idag utgör entrén till hotellet. Takfoten är klädd med spån och har dekorelement i form av vitmålade konsoler. Många av fönstren är utbytta och

har fått en annorlunda utformning än de ursprungliga men en del ursprungliga fönster finns kvar. Fönstren är placerade i horisontella band med små dekorativt utformade räcken längst ner. Mot torget finns en ursprunglig balkong med jalousidörrar och järnräcke. En del av byggnaden markeras med ett vågformat skärmtak i höjd med bottenvåningen. Skärmtaket bärs upp av gjutna pelare. Skärmtaket har med tiden gjorts större och sträcker sig ut över en lägre tillbyggnad. Entrén i denna del av byggnaden nås via en trappa av granitblock. De lägre tillbyggda delarna har brunmålade locklistpaneler. Portarna är utbytta.

Historik

Huset är ritat av arkitekten Sune Lindström och invigdes i samband med att Karlskoga blev stad på nyårsafton 1939. Den norra sidan byggdes under 1940-talets första år. Byggnaden inrymde fram till 1986 både kommunens administrativa delar och hotell, och är ombyggd på 1980-talet.

Ordlista

Ankarjärn	Förstärkning av järn som håller samman byggnad, ibland synliga på utsidan av äldre stenbyggnaden där den yttersta delen, änden kallas för ankarslut.
Arkad	Rad av bågar som vilar på pelare i en fasad eller fristående pelare/kolonner som bildar täckt gång.
Adjustagehall	En verkstadshall där valsat och smitt stål slutbearbetades innan Stålämnena gick vidare till försäljning eller som stål till den egna produktionen.
Blindering	Dekorativ fördjupning i en muryta.
Blindfönster	Ett målat fönster eller på annat sätt markerat fönster på en fasad som markerats för att skapa symmetri på fasaden. Kan ha tillkommit när ett fönster sätts igen.
Bröstning	Väggparti inne eller ute, ofta mellan fönsteröppningens undersida och golv. Kan följa en vägg.
Burspråk	Utbyggt parti med fönster på en vägg som skapar extra rymd och ljus.
Conveyor	System för materialhantering.
Farstukvist	Utbyggd entré som ger skydd mot väder och vind.
Fideikomiss	Arvsrätt där den äldste sonen ensam ärver hela godset i syfte att Bevara godset intakt och undvika uppdelning av ägorna.
Flygel	Underordnad byggnad i vinkeln mot huvudbyggnaden, fristående eller sammanbyggd.
Frontespis	Ett utskjutande parti mitt på en byggnad ovan taklisten som ofta avslutas av fronton. Blev vanlig på boningshus med sexdelad plan som uppfördes på landsbygden efter Laga skiftet, under 1800-talets andra hälft.
Fronton	Klassisk, triangulär tempelgavel omsluten av listverk som krön mitt på en byggnads långa sidor eller ovan fönster eller dörröppning.
Fäbodar	En samling av byggnader som stugor, fähus och kokbodar för fäboddrift. Fäbodan nyttjades förr ofta bara periodvis för att hålla kreatur på ofta högre belägna betesmark som låg mer eller mindre långt ifrån den gård som ägde boskapen.
Fönsterkarm	Den delen som förenar mur med fönsterbåge, håller fast fönster.
Fönsterluft	Öppningarna i fönstret med glas. Ett fönster kan ha olika många lufter.
Fönsterspröjs	Smal list mellan glastrutor i samma båge eller luft.
Fönstersmyg	Fönstersmyg/nisch är en del mellan innervägg och fönsterkarm, där även finns ett fönsterbräde.

Funktionalismen	Var en internationell rörelse som under 1920-talet fram till 1940 växte fram inom arkitektur och stadsbyggnadskonst. Utgångspunkten var att saker och ting skulle utformas utifrån funktion och att formen skulle följa efter. Utsmyckning enbart för dekoration var inte viktigt. Ljus, luft och funktion var starka ledord i byggandet. Typisk för funkishus var ljusputsade fasader, raka former, räcken och balkonger i smäckra konstruktioner av smidesjärn. Funkishus finns utspridda i hela Karlskoga men mitt i centrala området, Karls-Åby, ligger 55 sammanhängande funkisvillor som är sedan 1990 klassade som riksintresse.
Gesims	Profilerat listverk med horisontal placering på fasad, väggyta eller kolonn.
Hammare	Den platsen där järnet smiddes ut för olika ändamål.
Jugend	En stil inom arkitektur, design och konst utvecklades under slutet av 1800 - talet fram till 1910. Jugendstilen var ingen enhetlig stil utan ett samlingsbegrepp för en rad olika stiluttryck som samtidigt uppkom på olika platser. Gemensamt för jugendstilen inom arkitekturen var en reaktion mot det historiska tänkandet. Det som utmärker hus från den tiden är runda, mjuka former, burspråk i hörnen eller mitt på fasaden, småspröjsade vädringsfönster ovanför de vanliga fönstren, dekoration med växtmotiv till exempel blommor, blad, kottar runt fönster och portar samt på dörrar. Typiska jugendhus i Karlskoga är Kristineborg, före detta Wermlandsbanken, Kulturskolan, Musikpalatset med mera.
Kapitäl	Den översta delen av en kolonn i olika stilar från antiken, till exempel jonisk och dorisk.
Klassicism	Är en stilriktning och estetisk epok som efterbildar den grekiska och romerska klassiska konsten och litteraturen. Stilen präglas av klarhet, symmetri och harmoni.
Kolonn	En pelare med bas, skaft och kapitäl (nerifrån och upp). Den kan vara fristående och bärande men också ligga delvis inne i väggen.
Kupol	Skålformat valv.
Krenelring	Upphöjda partier, tinnar, med mellanrum på en byggnad.
Lanternin	En rund eller polygonal turell (litet torn) med fönster som kröner ett Tak eller en kupol. Inom modern arkitektur används ofta lanterniner för dagsljusinsläpp genom taket.
Lisener	Inom arkitektur är det namnet på de smala, enkla framspringande pilastrar. De utgår från den för hela byggnaden gemensamma sockeln och övergår upptill vanligen vid takfoten i en rundbågsfris.
Lunettfönster	Halvcirkelformat fönster.
Lancashiresmedja	En smedja där härdfärskningsmetod för framställning av smidbart järn (välljärn) genom uppvärmning och färskning av tackjärn på en härd, så kallad härdfärskning. Som bränsle används träkol som förbränns med förvärmad luft. Järnet erhålls i halvsmält form på härdens botten, tas ut och smids under fallhammare till ämnen. Dessa bearbetas sedan vidare genom valsning och smidning till färdiga produkter. Namnet kommer från det engelska grevskapet Lancashire där används stenkol som energikälla. Metoden infördes i Sverige under 1830-talet av Gustav Ekman, Järnkontorets direktör. Den sista tillverkningen enligt Lancashireprocessen skedde i Ramnäs 1964.
Mangård	Bostadsdelen på en gård med boningshus, undantagsstuga, flyglar, källare och ett magasin.

Martinugn	Namnet kommer från den franske metallurgen Pierre-Émile Martin (1824-1915) och hans far Francois Marie Émile Martin (1794-1871) som uppfann en ny metod för järnframställning. I martinprocessen färskas tackjärnet i en regenerativ flamugn, i vilken temperaturen kan hållas så hög att det erhållna kolfattiga järnet blir flytande. Färsningen sker där genom slaggen som täcker badets yta.
Mexitegel	Är en fabricerad kalksandsten som används främst till beklädnad av fasader.
Modernism	Är en stil inom arkitektur som kom efter andra världskrig. Allt som är byggt efter kriget tills fram idag kallas för modernism. Modernism är egentligen ett samlingsnamn av olika arkitekturstilar som kom efter funktionalismen där arkitekter fritt experimenterar med form och design. Från 1970 till 2000 kallas stilen för postmodernism och efter 2000 för nymodernism. I Karlskoga finns många goda exemplar på den moderna arkitekturen både som sammanhängande områden och enskilda byggnader.
Nationalromantik	En intellektuell och estetisk rörelse under 1800-talet och början av 1900- talet där natur, landsbygd och det egna landet hyllas.
Nyklassicism	En stilriktning inspirerad av den grekiska och romerska antikens former och ideal från medeltiden till idag.
Orangeri	Växthus uppfört för övervintring av apelsinträd (oranger) och andra exotiska växter som fikonträd och vindruvor. Vanligt i herrgårdarnas trädgårdsanläggningar.
Panel	Väggbeklädnad, brädfodring, kan vara stående eller liggande. Den panelade väggen kan vara indelad i fält av lister.
Paviljong	Liten fristående byggnad, till exempel ett lusthus eller ett tillfälligt hus.
Pelare	Bärande murverk på höjden, kan vara fristående eller ingå som en del i en fasad. Finns i olika form och material, till exempel rundpelare i betong.
Pilaster	Platt pelare/kolonn som ligger i väggen och är formad som kolonn/pelare med bas nertill och kapital upptill.
Pikhuggen	En grövre stenyta utförd med pikhacka eller spetsmejsel.
Portal	En entré, port som är accentuerad, framhävd och ofta med någon form av utsmyckning.
Portik	En port uppburen av en kolonn framför en byggnad.
Pulpettak	Yttertak med ett takfall, tak med endast en lutning.
Puts	Ytskikt på byggnad, putsbruk består av kalk/cement, bindemedel, ballast och vatten. Det finns slätputs, helt slät och spritputs som innehåller olika funktioner av sand eller grus.
Reveterad	Väggbeklädnad, fasad med puts.
Rusticering	Parti av mur med stenar som skjuter ut framför vägglivet. Kan även bli utförda i puts utformad för att likas sten.
Sadeltak	Yttertak med två lutande takfall som möts i en takås upptill.

Slaggsten	En sten som består av slagg, en restprodukt från hantering av järn och koppar. När masugnen tömdes på slagg så ledde man ut slaggen till formar som fylldes med slagg, storleken var cirka 44x22x22 men stor variation kunde förekomma. Detta var i huvudsak ett byggnadsmaterial för husgrunder och väggar, man kan ännu idag se hus och större magasin med slaggstensväggar.
Serponit	Kalkfärg/ ädelputs, en blandning av till exempel dolomit, vita bindmedel och lämpliga pigment.
Sidiplattor	En liten eternitplatta i format 400 x 200 mm.
Snickarglädje	Är trädekorationer som ibland förekommer på äldre byggnader. De kan vara snirkliga former eller ett enkelt mönstrat. Det finns oftast på exempelvis verandor, vid vindskivor, i räcken och liknande. Begreppet "Snickarglädje" används i Sverige och Finland huvudsakligen om trähus byggda mellan mitten av 1800-talet och 1914.
Stolpverk	Är en träbyggnadsteknik. En stolpverkskonstruktion består av delar som är sammanfogade med träförbindningar och som tillsammans bildar en bärande stomme.
Stomme	Byggnadens bärande delar som väggar, bjälklag och takstol som bär upp taket.
Tak	Tak finns i en rad olika utförande och med olika vinklar som sadeltak, mansardtak, pulpettak, valmat tak, tälttak och platt tak.
Takfall	Takets lutning, kan vara brant eller flack. Ett mansardfall har ett övre takfall och ett nedre takfall.
Takfot	Takets nedre horisontella kant och takskägg, den del som skjuter ut från väggen på en byggnad, kan gå ut långt från väggen eller ligga nära väggen.
Taknock	Den punkt där takfallen möts.
Takstol	Bärande bjälkar, eller snedställda sparrar som bär upp yttertak.
Takvinkel	Mått för att visa på takets lutning i förhållande till väggen.
Takfotgesims	Övre horisontell listverk på en byggnad som utgör avgränsning mellan fasad och yttertak.
Taktassar	Synliga delar av takstolen under takfallet.
Tempelgavel	En klassisk tempelgavel med ett överstycke av en triangulär fronton som bärs upp av flera kolonner.
Tälttak	Pyramidformat yttertak.
Valmat tak	Sadeltak eller brutet tak där kortsidorna har ett brutet ofta triangulärt takfall.
Valv	Ett rundat innertak som hålls ihop genom att stenarna eller teglet är kilformat. Kan vara utformat på olika sätt till exempel som en valvbåge, ett tunnvalv eller ett kryssvalv.
Veranda	En takförsedd utbyggnad, som kan ha räcke och ibland fönster, en Glasveranda.
Överliggare	Krönet på en port, ett fönster eller en dörr, till exempel i form av en fronton.

Referenser

Örebro läns museum, **Inventering av kulturhistorisk bebyggelse i Karlskoga tätort**, etapp 1, Charlotta Hagberg och Charlott Torgén, Rapport 2015.

Örebro läns museum, **Inventering av kulturhistorisk bebyggelse i Karlskoga tätort**, etapp 2, Ing-Marie Nilsson-Tarkkanen, Rapport 2016.

Örebro läns museum, **BOFORS Kulturhistorisk byggnadsinventering**, Ola Carlsson, 1996.

Karlskoga kommun, **Natur och Kultur i Karlskoga**, Börje Larsson, Sif Eklund, John Waller och Mia Geijer, 1989.

KARLSKOGA mitt emellan Värmland och Närke, Karin Öman, 2004.

www.boverket.se

www.orebro.se

www.karlskoga.se

www.wikipedia.se

Karlskoga